

**VILNIAUS UNIVERSITETAS
ŠIAULIŲ AKADEMIJA**

VADYBOS MAGISTRO STUDIJŲ PROGRAMA

EGLĖ LIAUČIENĖ

Magistro studijų baigiamasis darbas

**MOKYTOJO PROFESINIS ĮVAIZDIS KAIP MOKYTOJO PROFESIJOS
PASIRINKIMO VEIKSNYS**

Darbo vadovas (-ė): doc. dr. Evandželina Petukienė

Šiauliai, 2025

**Studijuojančiojo, teikiančio baigiamąjį
darbą, GARANTIJA**

WARRANTY of Final Thesis

Vardas, pavardė <i>Name, Surname</i>	Eglė Liaučienė
Padalinys <i>Faculty</i>	Šiaulių akademija <i>Šiauliai Academy</i>
Studijų programa <i>Study Programme</i>	Vadyba (pedagogams, „NextGenerationEU“) <i>Management (for Educators, "NextGenerationEU")</i>
Darbo pavadinimas <i>Thesis topic</i>	Mokytojo profesinis įvaizdis kaip mokytojo profesijos pasirinkimo veiksnys <i>The Professional Image of Teachers as a Factor in Choosing the Teaching Profession</i>
Darbo tipas <i>Thesis type</i>	Baigiamasis darbas <i>Final Thesis</i>

Garantuoju, kad mano baigiamasis darbas yra parengtas sąžiningai ir savarankiškai, kitų asmenų indėlio į parengtą darbą nėra. Jokių neteisėtų mokėjimų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

I guarantee that my thesis is prepared in good faith and independently, there is no contribution to this work from other individuals. I have not made any illegal payments related to this work.

Šiame darbe tiesiogiai ar netiesiogiai panaudotos kitų šaltinių citatos yra pažymėtos literatūros nuorodose.

Quotes from other sources directly or indirectly used in this thesis, are indicated in literature references.

Aš, Eglė Liaučienė, pateikdamas (-a) šį darbą, patvirtinu (pažymėti)

Embargo laikotarpis
Embargo Period

Prašau nustatyti šiam baigiamajam darbui toliau nurodytos trukmės embargo laikotarpį:

I am requesting an embargo of this thesis for the period indicated below:

_____ mėnesių / *months*

(embargo laikotarpis negali viršyti 60 mėn. / *an embargo period shall not exceed 60 months*).

Embargo laikotarpis nereikalingas / *no embargo requested*.

Embargo laikotarpio nustatymo priežastis / *Reason for embargo period:*

TURINYS

SANTRAUKA	4
SUMMARY	6
LENTELIŲ SĄRAŠAS	8
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	9
ĮVADAS	10
1. MOKYTOJO PROFESINIO ĮVAIZDŽIO KAIP MOKYTOJO PROFESIJOS PASIRINKIMO VEIKSNIO TEORINĖ APŽVALGA	12
1.1. Mokytojo profesinio įvaizdžio teorinė konceptualizacija	12
1.1.1. Mokytojo profesinio įvaizdžio koncepto analizė	12
1.1.2. Mokytojo profesinio įvaizdžio struktūra	14
1.1.3. Mokytojo profesinio įvaizdžio koncepto dimensių analizė	18
1.1.3.1. Asmeninis įvaizdis	18
1.1.3.2. Elgesys ir išvaizda	19
1.1.3.3. Autoritetas ir vertybės	20
1.1.3.4. Profesinis tobulėjimas ir profesionalumas	24
1.1.3.5. Įvaizdis žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose	25
1.1.3.6. Atlygis ir darbo sąlygos	27
1.1.4. Mokytojo profesijos pasirinkimo veiksniai	27
2. MOKYTOJO PROFESINIS ĮVAIZDIS KAIP MOKYTOJO PROFESIJOS PASIRINKIMO VEIKSNYS: TYRIMO METODOLOGIJA	30
3. MOKYTOJO PROFESINIS ĮVAIZDIS KAIP MOKYTOJO PROFESIJOS PASIRINKIMO VEIKSNYS: TYRIMO REZULTATAI	36
3.1. Mokytojo profesinio įvaizdžio vertinimas tirtoje populiacijoje	36
3.2. Mokytojo profesinio įvaizdžio raiška tirtoje populiacijoje	38
DISKUSIJA	50
IŠVADOS	52
REKOMENDACIJOS	54
LITERATŪROS SĄRAŠAS	55
Priedas	62

Liaučienė, E. (2024). *Mokytojo profesinis įvaizdis kaip mokytojo profesijos pasirinkimo veiksnys*. Magistro darbas. Vilniaus universitetas, Šiaulių akademija, vadyba (pedagogams, „NextGenerationEU“), Šiauliai.

SANTRAUKA

Magistro baigiamajame darbe analizuojamas mokytojo profesinis įvaizdis kaip veiksnys, įtakojantis sprendimą rinktis mokytojo profesiją. Šiuolaikiniame, nuolatos besikeičiančiame ir globaliame, pasaulyje sunku įvardinti, kas atsakingas už mokymą, ar mokytojo profesija vis dar vaidina pagrindinį vaidmenį formuojant ateities kartas. Besikeičiančios socialinės, ekonominės sąlygos, technologijų raida reikšmingai paveikė mokymo veiklos suvokimą ir mokytojo profesinį įvaizdį. Tiek visuomenė, tiek politikai, tiek žiniasklaida kalba apie mokytojo profesinį įvaizdį, jo gerinimą, jaunų žmonių pritraukimą į mokyklas, nes mokyklose pastebimas mokytojų trūkumas. Atrodo, kad mokytojo profesinis įvaizdis yra vienas iš pagrindinių veiksnių, kuris įtakoja mokytojo profesijos pasirinkimą. Vis tik Lietuvoje nėra atliktų tyrimų ar kitų analizių, kurios leistų teigti, kad mokytojo profesinis įvaizdis įtakoja mokytojo profesijos pasirinkimą, todėl šiame darbe keliamas klausimas: kokios yra sąsajos tarp mokytojo profesinio įvaizdžio ir mokytojo profesijos pasirinkimo? Šiame kontekste galime išskirti ir darbo objektą – mokytojo profesinio įvaizdžio ir šios profesijos pasirinkimo ryšys. Vadinasi darbo tikslas yra ištirti kokią įtaką daro mokytojo profesinis įvaizdis mokytojo profesijos pasirinkimui. Tikslui pasiekti numatyti trys uždaviniai: išanalizavus mokytojo profesinio įvaizdžio konceptą, identifikuoti jo dimensijas ir charakterizuoti jų požymius; įvertinti mokytojo profesinio įvaizdžio įtaką jaunų pedagogų apsisprendimui rinktis šią profesiją pagal atskiras mokytojo profesinio įvaizdžio dimensijas; parengti rekomendacijas mokytojo profesinio įvaizdžio stiprinimui, siekiant didinti jos patrauklumą. Darbe suformuota hipotezė (kryptinga) – tie žmonės, kurie apie mokytojo profesiją turi gerą vaizdinį, yra tvirčiau apsisprendę įgyti mokytojo profesiją. Teorinėje darbo dalyje aptariama mokytojo profesinio įvaizdžio samprata, jo struktūra bei analizuojamos mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensijos, tokios kaip asmeninis įvaizdis, išvaizda ir elgesys, vertybės bei autoritetas, profesinis tobulėjimas ir profesionalumas, įvaizdis žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose bei mokytojo atlygis ir darbo sąlygos. Trumpai aptariamos pagrindinės veiksnių grupės (išoriniai, vidiniai ir altruistiniai) renkantis mokytojo profesiją. Empirinėje darbo dalyje atliktas kiekybinis tyrimas, naudojant anketinę apklausą ir regresinę analizę, siekiant nustatyti mokytojo profesinio įvaizdžio įtaką jaunų pedagogų apsisprendimui rinktis mokytojo profesiją. Tyrimo aktualumą pagrindžia mokytojo profesinio įvaizdžio mažėjimas ir būtinybė suprasti veiksnius, galinčius pritraukti daugiau jaunų specialistų į mokyklas bei stiprinti mokytojo profesinį įvaizdį, taip didinant profesijos patrauklumą visuomenėje. Dėl mokytojo trūkumo silpnėja švietimo kokybė, nes prastas mokytojo profesinis įvaizdis mažina mokytojų pasitenkinimą darbu bei atgraso talentingus žmones nuo mokytojo profesijos pasirinkimo. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad mokytojo profesinis įvaizdis, susijęs su komunikacija, autoritetu ir profesiniu tobulėjimu, daro nedidelę, tačiau reikšmingą įtaką apsisprendimui rinktis šią profesiją, tačiau darbo sąlygos ir atlyginimas nėra esminiai, sprendimo rinktis mokytojo profesiją, aspektai. Tyrime iškelta hipotezė galima patvirtinti tik iš dalies, nes remiantis tyrimo rezultatais, galima teigti, kad mokytojo profesinis įvaizdis turi nedidelį, tačiau teigiamą poveikį apsisprendimui rinktis šią profesiją. Labiausiai apsisprendimą įtakoja mokytojo

autoritetas, vertybės, profesinis tobulėjimas ir profesionalumas bei mokytojo komunikacija socialinėje erdvėje, žiniasklaidoje. Tuo tarpu darbo sąlygos ir atlyginimas neturėjo statistiškai reikšmingos įtakos mokytojo profesijos pasirinkimui. Nustatyta, kad mokytojo profesinį įvaizdį Lietuvoje palankiau vertina pradedantys pedagogai, kurių darbo stažas yra mažesnis. Taip pat nustatyta, kad didesnis pedagoginis darbo stažas siejamas su tvirtesniu apsisprendimu tęsti jau pradėtą mokytojo karjerą. Tyrimas patvirtino hipotezę tik iš dalies, tačiau atskleidė aspektus, kurie gali būti svarbūs mokytojo profesinio įvaizdžio gerinimui, tokius kaip mokytojo autoriteto ir vertybių viešajame diskurse stiprinimas, mokytojo, kuris nuolatos mokosi ir kelia savo profesinę kvalifikaciją įvaizdžio kūrimas. Tyrimo rezultatai gali būti panaudojami atliekant išsamesnius mokytojo profesinio įvaizdžio tyrimus, administruojant švietimo sistemos sritį, priimant valstybinės bei regioninės reikšmės švietimo politikos sprendimus, kurie turėtų įtakos mokytojo profesinio įvaizdžio pokyčiams ir mokytojų skaičiaus augimui.

Raktiniai žodžiai: mokytojo profesinis įvaizdis, profesijos pasirinkimas.

Liaučienė, E. (2024). *The Professional Image of Teachers as a Factor in Choosing the Teaching Profession. Master's Thesis*. Vilnius University, Šiauliai Academy, Management (for Educators, "NextGenerationEU"), Šiauliai.

SUMMARY

The Master's thesis analyzes the professional image of the teacher as a factor influencing the decision to choose the teaching profession. In today's ever-changing and globalized world, it is challenging to pinpoint who is responsible for educating future generations and whether the teaching profession still plays a pivotal role in shaping them. Changing social and economic conditions, along with technological advancements, have significantly influenced the perception of teaching and the professional image of teachers. Society, policymakers, and the media often discuss the image of the teaching profession, strategies for improving it, and attracting young people to schools, especially as a shortage of teachers becomes increasingly evident.

However, in Lithuania, no studies or analyses exist to definitively state that the professional image of teachers influences the choice of this profession. This raises the question: what are the connections between the professional image of teachers and the choice of the teaching profession? The subject of this study is the relationship between the professional image of teachers and the decision to pursue this career. Thus, the objective is to investigate the extent to which the professional image of teachers affects the decision to choose this profession. To achieve this, three tasks are set: analyze the concept of the professional image of teachers, identify its dimensions, and characterize their features; evaluate the influence of the professional image of teachers on young educators' decision-making, based on specific dimensions of this image; develop recommendations for strengthening the professional image of teachers to enhance the profession's appeal.

The study posits a directed hypothesis: individuals with a positive perception of the teaching profession are more firmly determined to pursue it. The theoretical part of the study discusses the concept, structure, and dimensions of the professional image of teachers, including personal image, appearance and behavior, values and authority, professional development and professionalism, media and social media presence, as well as remuneration and working conditions. The main factors influencing the choice of the teaching profession (external, internal, and altruistic) are also briefly reviewed.

In the empirical part, a quantitative survey and regression analysis were conducted to identify the impact of the professional image of teachers on young educators' decision to pursue the profession. The study underscores the declining professional image of teachers and the need to understand factors that could attract more young specialists to schools and strengthen the professional image of teachers, thereby enhancing the profession's appeal in society. A shortage of teachers weakens the quality of education, as a poor professional image diminishes job satisfaction among teachers and deters talented individuals from choosing the profession.

The study's findings reveal that the professional image of teachers particularly aspects related to communication, authority, and professional development has a small but significant impact on the decision to pursue this profession. However, working conditions and remuneration, despite their theoretical importance, are not critical factors in this decision. The hypothesis was only partially

confirmed. Based on the results, it can be concluded that the professional image of teachers has a limited but positive effect on the decision to choose the profession. The most influential factors are teacher authority, values, professional development and professionalism, and communication in public and social media spaces. Meanwhile, working conditions and remuneration were not statistically significant factors.

The study also found that the professional image of teachers in Lithuania is viewed more favorably by novice educators with less work experience. Additionally, greater teaching experience correlates with a stronger commitment to continuing a teaching career. Although the hypothesis was only partially validated, the study highlights aspects crucial for improving the professional image of teachers, such as strengthening the discourse around teacher authority and values and promoting the image of teachers as lifelong learners committed to enhancing their professional qualifications.

The study's results could be used for more comprehensive research on the professional image of teachers, education system administration, and national or regional education policy decisions aimed at improving the professional image of teachers and increasing their numbers.

Keywords: the professional image of teachers, career choice.

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Klausimyno struktūra.....	31
2 lentelė. Klausimynų konstrukto vidinis suderinamumas (n=57).....	32
3 lentelė. Imties charakterizavimas, proc. (N).....	33
4 lentelė. Klausimynų konstrukto kintamųjų normalumo prielaidų vertinimas (N=157).....	35
5 lentelė. Mokytojo profesijos įvaizdžio Lietuvoje vertinimas atsižvelgiant į pedagogų demografinius veiksnius (n=157).....	37
6 lentelė. Mokytojo profesijos įvaizdžio vertinimas pagal apskritis, vidurkis (n=157).....	39
7 lentelė. Mokytojo profesinio įvaizdžio įverčių sąsajos su respondentų pedagogine darbo patirtimi ir išsilavinimu....	40
8 lentelė Mokytojo profesijos įvaizdžio vertinimas, proc. (n=157).....	41
9 lentelė. Pedagogų apsisprendimo tvirtumas rinktis mokytojo profesiją atsižvelgiant į demografinius veiksnius (n=157).....	45
10 lentelė. Regresinės tiesės koeficientų reikšmės, *p<0,05.....	48

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Įvaizdžio dedamosios dalys.....	12
2 pav. Mokytojo profesinio įvaizdžio dimensijos.....	15
3 pav. Penkių veiksmų asmenybės modelis.....	29
4 pav. Pedagogų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą, procentai.....	34
5 pav. Mokytojo profesijos įvaizdžio Lietuvoje subjektyvus vertinimas, procentai.....	36
6 pav. Mokytojo profesijos įvaizdžio subjektyvus vertinimas, vidurkiai.....	38
7 pav. Vidiniai ir išoriniai veiksniai, įtakojantys apsisprendimą tapti mokytoju, procentai.....	47

IVADAS

Temos aktualumas. Per visą istoriją švietimas ir mokslas buvo laikomi kertiniais žmonijos ateities pamatais, o atsakomybė už jų stiprybę ir stabilumą tenka mokytojo profesijai. Ilgą laiką mokytojai buvo laikomi pagrindinėmis asmenybėmis, kurios daro didelę įtaką socialinei ir kultūrinei visuomenės raidai. Mokytojo profesija daugelį metų buvo išminties ir žinių sinonimas. Toks pagarbos, išskirtinumo ir prestižo paženklintas mokytojo profesijos suvokimas vyravo iki XX amžiaus antrosios pusės (Borzenko, 2018). Nuo tada mokytojų, kaip žinių skleidėjų, vaidmeniui ir būtinybei iššūkius kelia naujos technologinės informacijos perdavimo priemonės, tokios kaip radijas, televizija, vėliau – internetas. Žmogiškojo faktoriaus ribotumas greitoje žinių sklaidoje neišvengiamai lėmė mokytojų, kaip pirminių žinių šaltinių, vaidmens mažėjimą, o dėl to smuko ir aukštas profesijos įvaizdis. Mokytojo profesinio įvaizdžio mažėjimą šiuo metu stebi ir analizuoja viso pasaulio mokslininkai (Kalahurka, Zasymenko, 2022). Pasak Didžiulienės (2020) gerai žinomas posakis, kad apie žmogų sprendžiama pagal išvaizdą, o vertinama pagal intelektą, gali pasitarnauti kaip profesionalaus įvaizdžio formavimo sampratos pagrindas. Mokytojo profesinis įvaizdis visuomenėje turėtų perteikti išsilavinusio, atsakingai pareigas atliekančio, dažnai besiaukojančio, aktyvaus bendruomenės nario vaizdą. Mokytojas turėtų būti tas asmuo, kuris formuoja ateities kartų akademinį bei vertybinį pamatą nuolatos besikeičiančioje aplinkoje. Toks mokytojo darbas reikalauja nuolatinio tobulėjimo, psichologinio atsparumo bei įvertinimo visuomenėje, todėl į mokytojo profesiją žiūrima kaip į altruistinę ir daug pastangų reikalaujančią profesiją (Samoylenko, Zharko, Georgiadi, 2020).

Šiuolaikiniame pasaulyje mokytojo profesija vaidina pagrindinį vaidmenį formuojant ateities kartas, tačiau besikeičiančios socialinės ir ekonominės sąlygos, taip pat technologijų raida reikšmingai paveikė mokymo veiklos suvokimą. Profesionalus mokytojo įvaizdis tampa vienu iš svarbiausių veiksnių, įtakančių šios profesijos pasirinkimą jauniems specialistams (Mashiach, Davidovitch, 2023). Mokytojo profesijos socialinio statuso ir įvaizdžio smukimas daugelyje pasaulio šalių reikalauja išsamios analizės. Mokytojo profesinio įvaizdžio dimensijų supratimas ir jų įtaka mokytojo profesijos pasirinkimui gali padėti sukurti veiksmingas strategijas, didinančias mokytojo profesijos patrauklumą, o tai savo ruožtu turės teigiamos įtakos švietimo kokybei (Didžiulienė, 2020). Taigi mokytojo profesinio įvaizdžio, kaip profesijos pasirinkimo veiksnio, tyrimas yra aktuali ir reikšminga tema, reikalaujanti dėmesio tiek iš mokslo bendruomenės, tiek iš praktikuojančių mokytojų ir švietimo administratorių.

Temos mokslinis ištirtumas. Lietuvoje dažnai diskutuojama apie mokytojo profesinio įvaizdžio mažėjimą ir ieškoma būdų, kaip atkurti ir sustiprinti šios profesijos statusą. Vis tik šalyje trūksta išsamių tyrimų ar analizės, kurie aiškiai nustatytų mokytojo profesinio įvaizdžio lygį arba leistų palyginti jį su kitų profesijų įvaizdžiu. Mokytojo profesinio įvaizdžio ir socialinio statuso sumažėjimas pastebimas įvairiose pasaulio šalyse, tokiose kaip Lietuva, Čekija, Latvija, Belgija, Lenkija ir kitose. Mokytojo profesinio įvaizdžio nuosmukio problemą analizavo įvairių šalių mokslininkai, tokie kaip Gentilė (2018), Trčkova (2018), Pavlovskaja (2020), Qadeer, Tahir, Chishti (2018), Karaolis, Philippou (2019) ir kiti. Mokytojo profesijos įvaizdį bei šios profesijos pasirinkimo veiksnius tyrinėjo Lietuvos bei kitų šalių mokslininkai, tokie kaip Pauliukaitė (2005), Rodzevičiūtė (2008), Mičiulienė, Kovalčikienė (2020), De Cooman ir kt. (2007). Mokytojo profesinio įvaizdžio aspektus savo darbuose nagrinėjo Lukauskienė, Gvildienė (2012), Grigaitė (2015), Bilbokaitė (2010).

Problema. Šiandieninėje visuomenėje mokytojo profesinis įvaizdis vaidina svarbų vaidmenį formuojant tiek mokinių, tiek jų tėvų, tiek kitų visuomenės narių požiūrį į mokytojo darbą ir jo svarbą. Viena iš pagrindinių problemų yra tai, kad dėl prastėjančio mokytojo profesinio įvaizdžio silpnėja švietimo kokybė, nes prastas mokytojo profesinis įvaizdis mažina mokytojų pasitenkinimą darbu bei atgraso talentingus žmones nuo mokytojo profesijos pasirinkimo. Mokytojo įvaizdis tampa vis mažiau prestižiniu, nes mokytojo įvaizdis glaudžiai susijęs su visuomenės vertybių sistema ir švietimo reikšmės suvokimu (Bergmark, Lundström Manderstedt, Palo, 2018). Mokytojų įvaizdį stipriai veikia žiniasklaidos ir socialinių tinklų vaizdavimas, darbo sąlygos, atlyginimų dydis ir visuomenės lūkesčiai. Jau atliktuose tyrimuose aiškėja, kad mokytojai profesiją renkasi dėl savirealizacijos ir noro padėti kitiems tobulėti, dėl noro įgyti aukštąjį mokslą bei greitai įsidarbinti, stabilų pajamų. Šiuose tyrimuose nėra atsakyta į klausimą ar mokytojo profesinis įvaizdis įtakoja profesijos pasirinkimą, todėl svarbu išsiaiškinti ar yra sąsajos tarp mokytojo profesinio įvaizdžio ir mokytojo profesijos pasirinkimo.

Probleminis klausimas:

Kokios yra sąsajos tarp mokytojo profesinio įvaizdžio ir mokytojo profesijos pasirinkimo?

Hipotezė (kryptinga) – tie žmonės, kurie apie mokytojo profesiją turi gerą vaizdinį, yra tvirčiau apsisprendę įgyti mokytojo profesiją.

Darbo objektas – mokytojo profesinio įvaizdžio ir mokytojo profesijos pasirinkimo sąsajos.

Darbo tikslas – ištirti kokią įtaką daro mokytojo profesinis įvaizdis profesijos pasirinkimui.

Darbo uždaviniai:

1. Išanalizavus mokytojo profesinio įvaizdžio konceptą, identifikuoti jo dimensijas ir charakterizuoti jų požymius.
2. Įvertinti mokytojo profesinio įvaizdžio įtaką jaunų pedagogų apsisprendimui rinktis šią profesiją pagal atskiras mokytojo profesinio įvaizdžio dimensijas.
3. Parengti rekomendacijas mokytojo profesinio įvaizdžio stiprinimui, siekiant didinti mokytojo profesijos patrauklumą.

Tyrimo metodai ir organizavimas. Tyrimas buvo atliktas siekiant ištirti mokytojo profesinio įvaizdžio įtaką mokytojo profesijos pasirinkimui. Pirmiausia buvo atlikta literatūros analizė, kurios metu buvo nagrinėjamos mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensijos visuomenėje. Sudarytas klausimynas iš uždarų klausimų ir atlikta anoniminė anketinė apklausa, skirta jauniems mokytojams, kurių pedagoginė darbo patirtis iki 5 metų. Tyrimas vykdytas 2024 m. lapkričio mėnesį. Tyrime dalyvavo 157 pedagogai. Pasibaigus apklausai, buvo apibendrinami rezultatai, analizuojami duomenys. Tyrimo duomenų statistiniai analizė atlikti buvo naudojama SPSS (angl. *Statistical Package for Social Science*) programos 24.0 versija, diagramoms atvaizduoti buvo naudojama *MS Excel 2010* programa. Kintamųjų normalumui tikrinti buvo naudojamas Kolmogorovo-Smirnovio testas, asimetrijos ir eksceso koeficientai.

Tyrimo rezultatų mokslinis reikšmingumas. Tyrimo metu surinkti duomenys praplėtė teorinį supratimą apie mokytojo profesinio įvaizdį ir jo įtaką mokytojo profesijos pasirinkimui. Mokytojo profesinio įvaizdžio dimensijų analizė leido identifikuoti esminius komponentus, kurie turi įtakos jaunų

žmonių sprendimui rinktis mokytojo profesiją. Tyrimas suteikė naujų empirinių duomenų apie jaunų pedagogų (turinčių iki 5 metų pedagoginės patirties) požiūrį į mokytojo profesinį įvaizdį.

Darbo struktūra: Darbą sudaro santrauka lietuvių ir anglų kalbomis, įvadas, 3 dalys, diskusija, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas, sudarytas iš 78 šaltinių, 1 priedo. Darbe pateikiami 7 paveikslai ir 10 lentelių. Bendra darbo apimtis – 54 puslapiai (be literatūros).

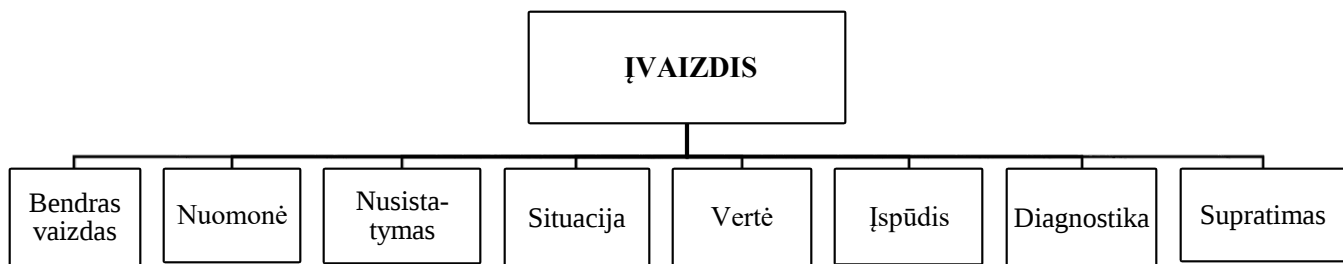
1. MOKYTOJO PROFESINIO ĮVAIZDŽIO KAIP MOKYTOJO PROFESIJOS PASIRINKIMO VEIKSNIO TEORINĖ APŽVALGA

1.1. Mokytojo profesinio įvaizdžio teorinė konceptualizacija

1.1.1. Mokytojo profesinio įvaizdžio koncepto analizė

Įvaizdis mokslinėje literatūroje dažnai apibrėžiamas kaip ženklų, charakteristikų sistema, apimanti ir formą, ir turinį, kuria siekiama formuoti konkretaus subjekto suvokimą. Iš esmės įvaizdis yra paveikslas, kurį asmuo perteikia kitiems, tarnaujantis kaip masinės sąmonės ir visuomenės interpretacijos produktas. Tai atspindi išorines ir vidines savybes, kurios sudaro bendrą įspūdį apie individą. Profesinių vaidmenų, pavyzdžiui mokytojo, kontekste įvaizdis dažnai siejamas su viešąja asmenybe ir tuo, kaip ją suvokia mokiniai, bendraamžiai, bendruomenė ir visuomenė.

Įvaizdis yra psichologinis reiškiny, kuris atspindi, kaip individai suvokia tam tikrus objektus, asmenis, organizacijas ar reiškinius. Tai subjektyvus įspūdis, formuojamas remiantis asmenine patirtimi, vertybėmis, socialiniu ir kultūriniu kontekstu bei išankstiniais įsitikinimais. Kaip teigia, Erarslan ir Yavuz (2023) suvokimas apie įvaizdį neatsiranda momentiška, o vystosi ilgainiui, per patirčių kaupimą, aplinkos stebėjimą bei įvairių šaltinių informacijos interpretavimą, stebint aplinką ir analizuojant informaciją iš įvairių šaltinių (žr. 1 pav.).

1 pav. Įvaizdžio dedamosios dalys

Šaltinis: Erarslan, R., & Yavuz, M. (2023).

Įvaizdžio sąvoka yra daugialypė ir apima ne tik išvaizdą, bet ir elgesio, bendravimo ir vertybių elementus. Svarbu ne tik tai, kaip žmogus atrodo, bet ir kaip jis bendrauja su kitais, išreiškia savo įsitikinimus ir perteikia profesionalumą. Įvaizdis yra dinamiškas ir kintantis reiškiny, jautrus naujoms patirtims bei

informacijai, tačiau jis yra daugiau ar mažiau struktūrizuota idėjų, jausmų, suvokimų ar įsivaizdavimų, kuriuos asmuo ar asmenų grupė turi tam tikro realaus reiškinių ar daikto atžvilgiu (Drūteikienė, 2002). Įvaizdis vaidina svarbų vaidmenį formuodamas individo socialinę sąveiką ir profesinius santykius. Tai, kaip žmogus ar organizacija yra suvokiama, dažnai lemia santykių, kuriuos jie gali sukurti, kokybę ir pobūdį. Pavyzdžiui, teigiamas ir patikimas įvaizdis gali paskatinti tvirtą partnerystę, paskatinti bendradarbiavimą ir atverti duris naujoms galimybėms. Ir atvirkščiai, neigiamas ar nenuoseklus įvaizdis gali sukurti kliūtis, griauti pasitikėjimą ir apriboti asmens ar organizacijos pasiekiamumą ir įtaką. Taigi, įvaizdis yra ne tik pasyvus to, kas mes esame, bet ir aktyvus santykių kūrimo ir palaikymo komponentas (Zengele, 2017). Kiekviena nauja patirtis, įgyta iš aplinkos arba per sąveiką su kitais žmonėmis, gali koreguoti įvaizdį. Įvaizdis gali būti sąmoningas, tačiau jo suvokimas priklauso nuo daugelio išorinių veiksnių, įskaitant kultūrinius, socialinius ir psichologinius aspektus (Köller, Stuckert, Möller, 2019). Galima teigti, kad įvaizdis apima tiek racionalius, tiek emocinius elementus, todėl jis veikia kaip tarpininkas tarp to, kaip mes save pateikiame ir to, kaip mus suvokia aplinkiniai. Tai pasakytina ir apie mokytojo profesinį įvaizdį. Norkobilovna (2019), analizuodama mokytojo profesinį įvaizdį, teigia, kad mokytojo profesinis įvaizdis yra daugiasluoksnis reiškinys, apimantis moralines normas, asmeninę ir intelektualinę raidą, vertybes ir interesus, elgesio taisykles ir gebėjimą prisitaikyti prie pedagoginio konteksto. Dažnoje visuomenėje mokytojo įvaizdis yra kaip žinių nešėjo ir dvasinio ugdymo autoriteto. Toks mokytojo įvaizdžio vaizdinys susidaręs dėl istorinės tradicijos. Šiuolaikinėje, ypač besikeičiančioje socialinėje ir politinėje visuomenėje, mokytojo įvaizdis tampa vis mažiau prestižiniu, nes mokytojo įvaizdis glaudžiai susijęs su visuomenės vertybių sistema ir švietimo reikšmės suvokimu (Bergmark et al. 2018). Mokytojo profesinis įvaizdis menksta dėl visuomenės požiūrio kaitos ir informacijos prieinamumo. Dėl šios priežasties teigiamas mokytojo profesinis įvaizdis yra itin svarbus tiek pačiam mokytojui, tiek visuomenei. Jis gali skatinti didesnę pasitikėjimą švietimo sistema, motyvuoti mokytojus siekti aukštesnių standartų ir pritraukti talentingus jaunos žmones siekti mokytojo profesijos. Profesinis įvaizdis gali padėti spręsti mokytojų trūkumo problemas, ypač regionuose, kur ši profesija gali būti mažiau patraukli (Bergmark et al. 2018). Aukštas mokytojo profesinis įvaizdis gali pritraukti daugiau motyvuotų ir kompetentingų žmonių, skatinti profesinį augimą ir padidinti pasitenkinimą darbu. Kita vertus, žemas įvaizdis gali sukelti personalo trūkumą, motyvacijos stoką ir apsunkinti švietimo kokybės užtikrinimą (Mičiulienė, Kovalčikienė, 2020). Kaip teigia Świątek ir Barylska (2017), įvaizdis yra dinamiškas, nes jis nuolat keičiasi, atsižvelgiant į visuomenės suvokimo pokyčius. Įvaizdis turi būti pakankamai lankstus, kad galėtų prisitaikyti prie naujų aplinkybių, išlaikant pagrindinius savo bruožus ir vertybes. Tai pasakytina ir apie mokytojo profesinį įvaizdį, kuris privalo būti dinamiškas ir kisti prisitaikydamas prie visuomenės realijų bei švietimo inovacijų. Gebėjimas greitai prisitaikyti prie kintančių aplinkybių yra vienas iš profesinio įvaizdžio komponentų. Šiuolaikinėje darbo aplinkoje nuolat kyla naujų iššūkių, keičiasi technologijos ir darbo sąlygos, todėl profesionalai, kurie greitai adaptuojasi prie pokyčių, suvokiama kaip lankstūs ir inovatyvūs. Toks gebėjimas ne tik padeda išsaugoti gerą įvaizdį, bet ir parodo asmens gebėjimą nuolat tobulėti bei atnaujinti savo žinias (Didžiulienė, 2020). Kiekvieno asmens profesinis įvaizdis stipriai priklauso nuo jo pasiektų rezultatų ir pasiekimų karjeros metu. Tai gali būti sėkmingai įgyvendinti projektai, apdovanojimai ar kiti darbo laimėjimai, kurie įrodo asmens kompetenciją ir profesinę vertę. Aukštos kvalifikacijos specialistai, turintys išpūdingą rezultatų istoriją, dažnai įgyja stiprų autoritetą ir gerą įvaizdį savo srityje. Tai ypač svarbu tiems, kurie siekia įtvirtinti save

kaip ekspertus (Wu & Chen, 2019). Tad mokytojo, kaip profesijos profesionalo, įvaizdis yra itin svarbus kintančiojo švietimo aplinkoje.

Įvaizdis yra žmonių sąmonėje susidaręs psichinis vaizdinys, kuris remiasi jau įgyta patirtimi, emocija, matytu vaizdu. Anot Valicko, Šeršniavaitės, Mikuličiūtės (2015) įvaizdis – žmonių susidarytas psichinis pareigūnų, organizacijos ar institucijos vaizdas, atspindintis jos ypatumus (pvz., veiklos būdus, teikiamas paslaugas, elgesį su klientais, laimėjimus) ir apimantis su šia organizacija susijusius įsitikinimus, žinias, emocinius išgyvenimus ir vertybes. Galima sakyti, kad remiantis sukurtu ar sudarytu įvaizdžiu yra atkurama ir vertinama informacija apie konkrečią profesiją kaip, pavyzdžiui, pedagogo. Vadinasi įvaizdis yra kryptingas, nes svarbu į kokią auditoriją jis yra orientuotas. Skirtingos auditorijos gali skirtingai interpretuoti įvaizdį. Anot Kashyap ir Chaudhary (2019), reikia suprasti, kad skirtingos auditorijos turi skirtingą įvaizdį, skirtingoms auditorijoms reikia skirtingų žinučių, dizaino ir komunikacijos strategijų. Įvaizdžio kryptingumas reikalauja tikslingo nukreipimo į konkrečią auditoriją, siekiant atitikti jos poreikius ir lūkesčius. Tai pasakytina ir apie mokytojo profesinį įvaizdį. Mokytojo socialiniai įgūdžiai ir gebėjimas kurti pozityvius santykius lemia ilgalaikį profesinį įvaizdį. Socialiniai įgūdžiai padeda stiprinti mokytojo poziciją kaip lyderio ir ugdytojo, kuris gali efektyviai veikti ne tik klasės ribose, bet ir platesnėje mokyklos bendruomenėje. Apie įvaizdžio kryptingumą ir įvaizdį kaip vizualinį bei socialinį vaizdinį kalba Lee, Hameduddin, Lee (2023) teigdami, kad tiek profesinėje, tiek socialinėje aplinkoje įvaizdis yra itin svarbus auditorijai ir aplinkai. Tokiu būdu užtikrinama, kad pirmasis įspūdis būtų ne tik teigiamas, bet ir susijęs su situacija. Galima sakyti, kad pagrindiniai elementai, kurie prisideda prie įspūdžio ir jo kryptingumo yra išvaizda, elgesys ir bendravimo įgūdžiai. Šie aspektai, valdomi apgalvotai, gali perteikti pasitikėjimą, kompetenciją ir patikimumą. Ryšiai su visuomene ir socialinis etiketas čia vaidina didelį vaidmenį, nes padeda įveikti atotrūkį tarp asmens tapatybės ir visuomenės suvokimo (Peltokorpi, Bader, Froese, 2019).

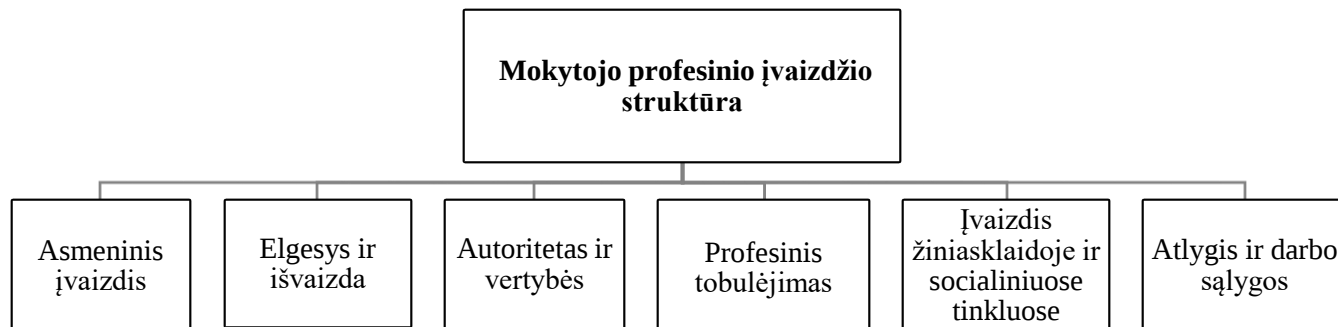
Įvaizdis yra ir tai, kaip žmogus suvokia save, kaip jaučiasi ir elgiasi savo atžvilgiu. Į šį suvokimą įeina tiek asmeninės, tiek socialinės dimensijos. Šis vidinis ir išorinis suvokimas nuolat sąveikauja, jis nėra vien tik fiziškai matomas, bet apima emocijas bei psichologines nuostatas (Gorbatov, Khapova, Oostrom, Lysova, 2021). Pedagogikos kontekste profesinis savęs suvokimas siejamas su mokytojo turimu savęs įvaizdžiu, kuris daro įtaką tam, kaip mokytojas mokosi ir tobulėja savo profesijoje. Šis įvaizdis turi įtakos ir tam, kaip mokytojai priima ir prisitaiko prie švietimo pokyčių (Rosdi, Khalid, Rasul, 2020).

Apibendrinant galima teigti, kad įvaizdis – tai daugialypė sąvoka, apimanti asmeninį suvokimą, išvaizdą, elgesį, vertybes ir komunikaciją, siekiant formuoti kitų suvokimą. Įvaizdis nėra statiškas, jis nuolat kinta ir gali turėti didelę įtaką profesiniams santykiams. Įvaizdis susidaro sąmonėje ir veikia kaip psichinis vaizdinys. Įvaizdis priklauso nuo visuomenės, kultūros ir psichologinių veiksnių ir atlieka svarbų vaidmenį socialinėje sąveikoje bei profesiniuose santykiuose. Mokytojo profesinis įvaizdis apima moralines normas, intelektinę raidą, lyderystę, charizmą, gebėjimą bendrauti bei prisitaikyti prie pedagoginio konteksto.

1.1.2. Mokytojo profesinio įvaizdžio struktūra

Mokytojo profesinis įvaizdis yra vienas svarbiausių jo darbo įrankių, nes įvaizdis tiesiogiai veikia mokinių, tėvų ir visuomenės požiūrį į mokytoją kaip profesionalą. Įvaizdžio struktūra apima įvairius

elementus, kurie kartu formuoja asmens ar organizacijos suvokimą visuomenėje. Neretai manoma, kad pagrindinę įvaizdžio dalį sudaro tik vizualiniai elementai, dizainas, tačiau mokslinėje literatūroje nurodoma, kad šis procesas yra kur kas kompleksiškesnis (Peltokorpi et al., 2019). Mokytojo profesinio įvaizdžio struktūra apima asmeninio įvaizdžio, išvaizdos ir elgesio, vertybių bei autoriteto, profesinio tobulėjimo ir profesionalumo, įvaizdžio žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose bei mokytojo atlygio ir darbo sąlygų dimensijas (žr. 1 pav.). Kaip teigia Köller ir kt. (2019), asmeninis įvaizdis veikia kaip strateginis būdas prisistatyti visuomenei ir yra savotiška savęs pateikimo ir reprezentacijos forma. Elgesys ir išvaizda, anot Wu ir Chen (2019), reprezentuoja požiūrį į darbą, elgesio normų laikymąsi ir bendravimo būdą, profesinio vaidmens supratimą ir vaidmenį darbo aplinkoje. Mokytojo vertybės bei autoritetas, kaip teigia Pugach (2023), suteikia besiformuojančiai asmenybei reikiamus mokslo ir gyvenimo pamatus bei, anot Didžiulienė (2020), įtakoja mokinių asmeninį tobulėjimą, formuojant juos kaip sąmoningas, mąstančias asmenybes. Mokytojų profesinis tobulėjimas, dalyvavimas kultūriniame ir profesiniame gyvenime, kaip mano Bergmark ir kt. (2018), kuria aktyvaus visuomenės nario įvaizdį ir stiprina mokytojo profesinį įvaizdį. Anot Falk (2021) bei Schwartz (2019), žiniasklaida ir socialiniai tinklai yra platforma, kurioje kuriamas ir egzistuoja mokytojo profesinis įvaizdis. Kösterelioğlu (2021) teigia, kad mokytojų atlyginimai ir darbo sąlygos yra svarbi mokytojo profesinio įvaizdžio dalis, nes šie aspektai gali sumenkinti arba sustiprinti mokytojo profesinį įvaizdį. Tinkamas mokytojo profesinis įvaizdis padeda mokytojui ne tik sustiprinti autoritetą klasėje, bet ir tapti patikimu švietimo bendruomenės nariu, kurio indėlis vertinamas visuomenėje. Kadangi mokytojas yra pavyzdys mokiniams, mokytojo profesinis įvaizdis tampa neatsiejama jo darbo dalimi.

2 pav. Mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensijos

Mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dalis yra jo išvaizda, komunikaciniai gebėjimai, gebėjimas palaikyti ryšį su mokiniais ir kolegomis, tinkamai spręsti konfliktus bei išlaikyti pagarbą bendraujant. Mokytojo gebėjimas suprasti ir tinkamai reaguoti į skirtingų mokinių poreikius bei emocijas prisideda prie pasitikėjimo atmosferos kūrimo. Šie įgūdžiai ne tik sustiprina mokytojo įvaizdį, bet ir padeda ugdyti mokinių įgūdžius, skatinant jų emocinį augimą ir socialinę brandą. Nuoseklus ir aiškus bendravimas, kuris atitinka vaizdinį, padeda sustiprinti įvaizdį, o neteisingai suderinti arba mišrūs pranešimai gali sukelti painiavą arba pakenkti įvaizdžiui (Gorbatov et.al., 2021). Greičiausiai pastebima įvaizdžio dalis yra tai kas vizualu. Pirmiausiai žmogų vertiname pagal jo išvaizdą, apsirengimo stilių ir kitus vizualiai matomus elementus, todėl mokytojo profesiniam įvaizdžiui šis aspektas yra svarbu. Pasak Morton

(2017), profesinės išvaizdos tinkamumas prisideda prie mokytojo autoriteto stiprinimo, tačiau tai nėra pagrindinė mokytojo profesinio įvaizdžio dalis. Svarbu yra išvaizdos autentiškumas, kuris rodo gebėjimą išlikti savimi profesinėje aplinkoje, parodyti savo unikalią asmenybę ir vertybes. Autentiškas žmogus atrodo patikimas ir sąžiningas, todėl jo įvaizdis dažnai palankiai vertinamas tiek bendradarbių, tiek klientų. Šis autentiškumas suteikia galimybę formuoti unikalią profesinę tapatybę, kuri išsiskirtų iš kitų profesijų (Morton, 2017). Tam svarbu nuoseklumas ir kitų įvaizdžio elementų derinimas. Visi įvaizdžio komponentai – nuo vizualinių elementų iki komunikacijos, nuo vidinės kultūros iki socialinės atsakomybės – turi būti suderinti tarpusavyje. Nuoseklus ir vientisas įvaizdis yra lengviau atpažįstamas, stiprina prekės ženklą ir padeda kurti ilgalaikį pasitikėjimą tarp klientų bei partnerių (Roy, Khandeparkar, Motiani, 2016).

Vertybės bei autoritetas – dar viena mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensija, kuri glaudžiai susijusi su tuo kaip mokytojas geba palaikyti ryšius su įvairiomis žmonių grupėmis, suvokia savo ir kitų žmonių emocijas, geba atspindėti visuomenės vertybes bei įtakoti žmonių sprendimus. Vertybės bei socialiniai įgūdžiai padeda kurti pozityvų įspūdį ir stiprina asmens įvaizdį, nes gebėjimas efektyviai bendrauti yra neatsiejama profesinės sėkmės dalis (Roy et al., 2016). Nissim ir Simon (2019), teigia, kad mokytojo profesiniam įvaizdžiui svarbu asmeninės savybės tokios kaip mokytojo charizma, atsakomybės jausmas ir gebėjimas būti lyderiu. Toks mokytojas yra vertinamas kaip motyvuojantis ir įkvepiantis pavyzdys mokiniams. Gebėjimas bendrauti su mokiniais, išlaikyti autoritetą klasėje ir laikytis etikos – itin svarbu mokytojo profesiniam įvaizdžiui. Šių savybių susiliejimas sukuria įvaizdį, kuris daro įtaką mokytojo kompetencijai, patikimumui ir prieinamumui (Schwartz, 2019). Reikšmingas mokytojo autoriteto aspektas yra asmeninių ir profesinių vertybių derinimas. Stiprus ir teigiamas įvaizdis švietime dažnai siejamas su gebėjimu nuosekliai puoselėti šias vertybes, suteikiant mokiniams sektiną modelį. Šis nuoseklumas skatina pasitikėjimą ir pagarbą, kas yra labai svarbu veiksmingam mokymui ir mokymuisi (Nurwahyu, Tinungki, 2020).

Nuolatinis mokymasis, profesinis tobulėjimas, profesionalumas ir gebėjimas prisitaikyti prie švietimo pokyčių svariai prisideda prie mokytojo profesinio įvaizdžio ir yra mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensija. Šiuolaikinis mokytojas turi ne tik valdyti savo dalyko žinias, bet ir taikyti naujausias ugdymo technologijas bei metodus. Mokytojo profesinis įvaizdis įgauna papildomą reikšmę, kai mokytojas parodo savo atvirumą naujovėms, gebėjimą adaptuotis ir mokytis kartu su mokiniais. Tai ne tik didina mokytojo autoritetą, bet ir kuria ilgalaikį teigiamą įvaizdį, stiprindamas pasitikėjimą mokytoju kaip šiuolaikiniu specialistu, prisidedančiu prie mokinių ir švietimo sistemos pažangos.

Mokytojo įvaizdis žiniasklaidoje, socialiniuose tinkluose yra mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensija, nes kiekviena organizacija ar asmuo siunčia tam tikrą žinutę per savo kalbą, reklamą, socialinę žiniasklaidą ir kitus komunikacijos kanalus. Žinutė turi būti aiški, nuosekli ir atitikti skleidžiamas vertybes bei misiją. Efektyvi komunikacija padeda kurti patikimą ir ilgalaikį įvaizdį visuomenės akyse (Liu, Li, Du, Tenenbaum, Torralba, 2021). Tai pasakytina ir apie mokytojus, kurie savo profesiniu įvaizdžiu atstovauja mokyklą ir siunčia žinutę visuomenei per žiniasklaidą ir socialinius tinklus. Viešas mokytojo profesinis įvaizdis šiandien yra ypatingai svarbus dėl socialinių tinklų ir skaitmeninės komunikacijos įtakos. Šios priemonės turi įtakos koks mokytojo vaizdinys susidarys visuomenėje ir kaip tai siesis su mokytojo profesiniu įvaizdžiu. Savęs pateikimas ir aktyvumas internete gali turėti didelę įtaką profesinei sėkmei. Socialinė žiniasklaida gali tapti galingu įrankiu, padedančiu kurti ir stiprinti

profesinį įvaizdį, tačiau netinkamai valdant savo buvimą internete, galima pakenkti savo įvaizdžiui (Roy et.al., 2016). Tai pasakytina ir apie mokytojo profesinį įvaizdį, nes profesinis įvaizdis turi būti nuolat tobulinamas ir puoselėjamas. Ilgalakis įvaizdžio formavimas neapsiriboja trumpalaikiais tiksliais – svarbu išlaikyti nuoseklumą ir vertybes visoje profesinėje kelionėje. Taip galima sukurti stiprų įvaizdį, kuris lems sėkmingą karjeros vystymąsi ir padės išlaikyti teigiamą profesinį įvaizdį tiek dabar, tiek ateityje (Wu, Chen, 2019). Kaip teigia Kamilova ir kt. (2021) įvaizdis turi emocinį ir psichologinį poveikį tiksliniai auditorijai su tikslu objektą populiarinti, todėl nuolatinis mokytojo veikimas žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose gali turėti esminį poveikį mokytojo profesiniam įvaizdžiui.

Mokytojo atlygis bei darbo sąlygos – dar viena mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensija, kuri veikia mokytojo profesinį įvaizdį bei prisideda prie švietimo kokybės užtikrinimo. Saugi ir gerai įrengta darbo aplinka, subalansuotas darbo krūvis, vadovybės palaikymas mažina mokytojo darbe patiriamą stresą ir skatina teigiamą mokytojo profesinį įvaizdį. Nepakankamos darbo sąlygos, menkas atlyginimas negarantuoja ekonominės bei socialinės gerovės, apsunkina mokytojų veiklą bei menkina mokytojo profesinį įvaizdį. Mažas atlygis dažnai verčia ieškoti papildomo darbo, mažinant pagrindinei veiklai skiriamą dėmesį.

Mokytojai yra atsakingi už jaunimo ugdymą ir visuomenės ateities formavimą. Istoriskai mokytojai buvo laikomi reikšmingais visuomenės veikėjais, o tai, kaip jie suvokiami, daro didelę įtaką ne tik švietimo rezultatams, bet ir jų profesiniam įvaizdžiui. Mokytojo vaidmens svarba reiškia, kad visuomenės lūkesčiai, mokinių patirtys ir viešoji nuomonė stipriai veikia jų profesinį prestižą ir statusą (Zakirova, Bakhmutsky, 2023). Mokinių patirtys su mokytojais, pradedant ankstyvąja vaikyste ir tęsiantis iki suaugusiojo amžiaus, daro didelę įtaką mokinių suvokimui apie mokytojo profesiją įvairiose srityse. Mokinių požiūris į mokyklą ir mokytojus gali daryti įtaką ne tik jų elgesiui, bet ir akademiniams rezultatams, taip atspindėdami mokytojo profesinį įvaizdį. Mokytojas yra vienas svarbiausių aplinkos veiksmų, lemiančių mokinių mokymosi patirtį. Per laiką, praleistą klasėje, mokiniai susidaro savo mokytojo profesinį įvaizdį, kuris ilgai gali paveikti jų požiūrį į mokytojo darbą ir profesiją (Ignacio, Lydio, 2021). Galima sakyti, kad mokytojo įvaizdis visuomenėje pirmiausiai prasideda nuo asmeninės patirties. Kiekvienas žmogus turi savo nuomonę apie mokytojus, grindžiamą asmeniniais potyriais mokykloje ar šeimos narių, draugų, vaikų patirtimi susijusia su mokymo procesu. Asmeninė patirtis gali būti tiek teigiama, tiek neigiama, todėl ji gali turėti įtakos visuotiniam mokytojo profesiniam įvaizdžiui. Svarbu, kad tiek švietimo politika, tiek visuomenės požiūris būtų orientuotas į mokytojų paramą ir teigiamą įvaizdžio stiprinimą, siekiant užtikrinti aukštą švietimo kokybę ir profesijos patrauklumą (Pikturnaitė, Tamašauskienė, 2021).

Apibendrinant galima teigti, kad mokytojo profesinio įvaizdžio struktūra susideda iš keleto dimensijų, tokių kaip mokytojo išvaizda ir elgesys, mokytojo puoselėjamos vertybės ir kuriamas autoritetas, profesinis tobulėjimas ir profesionalumas, mokytojo vaidmuo žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose bei mokytojo atlygis ir darbo sąlygos. Tinkamas mokytojo profesinis įvaizdis padeda mokytojui ne tik sustiprinti autoritetą klasėje, bet ir tapti patikimu švietimo bendruomenės nariu, kurio indėlis vertinamas visuomenėje.

1.1.3. Mokytojo profesinio įvaizdžio koncepto dimensijų analizė

1.1.3.1. Asmeninis įvaizdis

Asmeninis įvaizdis yra viena iš mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensijų. Asmeninis įvaizdis nėra statiškas – jis kinta laikui bėgant ir yra formuojamas tiek kultūrinės, tiek istorinės aplinkos. Asmeninis įvaizdis keičiasi priklausomai nuo gyvenimo etapo, kai keičiasi tiek kūnas, tiek ir požiūris į jį. Nuo ankstyvo amžiaus žmonės nuolat susiduria su informacija apie savo kūno įvaizdį ir kitų žmonių išvaizdą. Žiniasklaida, reklama ir socialinės normos dažnai pateikia tam tikrus „tobulo“ kūno modelius, kurie sukelia spaudimą atitikti šiuos standartus. Visuomenės kultūra, kurioje garbinamas kūno grožis, skatina žmones siekti estetinių standartų, kurie ne visada atitinka realybę ir gali sukelti nepasitenkinimą savo įvaizdžiu (Mendo-Lázaro, Polo-del-Río, Amado-Alonso, Iglesias-Gallego, León-del-Barco, 2017). Asmeninį įvaizdį galima laikyti savotiška savęs pateikimo ir reprezentacijos forma. Kiekvienas asmuo sąmoningai ar nesąmoningai kuria savo įvaizdį per aprangą, elgesį, kalbėjimo būdą bei socialinių tinklų turinį. Šis asmeninis įvaizdis yra ne tik asmens identiteto atspindys, bet ir socialinis įrankis, kuriuo asmuo gali siekti tam tikrų tikslų – pavyzdžiui, karjeros galimybių ar socialinio statuso stiprinimo. Tai reiškia, kad įvaizdis nėra vien tik išorinis fasadas, bet ir strateginis būdas prisistatyti visuomenei (Köller, Stuckert, Möller, 2019). Asmeninis įvaizdis yra tai taip kaip asmenį suvokia kiti, pavyzdžiui, darbdaviai, kolegos ar bendraamžiai. Geras įvaizdis gali būti labai naudingas, pritraukti palankų dėmesį ir suteikti prieigą prie vertingų išteklių – finansinių, materialinių, informacinių ar žmogiškųjų.

Asmeninis įvaizdžio suvokimas yra glaudžiai susijęs su socialiniais ir kultūriniais veiksniais. Kiekviena visuomenė turi savo normatyvus, kurie formuoja žmonių lūkesčius dėl išvaizdos, elgesio ir vaidmenų. Kultūrinės normos lemia tai, kas laikoma patrauklu ir priimtina, todėl žmonės stengiasi atitikti šiuos lūkesčius, kad būtų pripažinti. Tačiau asmeninis įvaizdis yra daug daugiau nei tik bandymas prisitaikyti prie visuomenės normų – tai ir individualumo išraiška, kuri gali atskleisti žmogaus vertybes, požiūrį ir unikalumą (Gorbatov et.al., 2021).

Asmeninis įvaizdis, ypač profesinėje aplinkoje, yra glaudžiai susijęs su statusu ir aplinkinių suvokimu bei kompetencija. Tas pasakytina ir apie mokytojus, nes mokytojo profesinis statusas švietimo sistemoje, kompetencijos lygis ir gebėjimas daryti įtaką kitiems labai prisideda prie mokytojo profesinio įvaizdžio. Mokytojo profesinis statusas – svarbus asmeninio įvaizdžio elementas, nes mokytojas savo asmeniniu pavyzdžiu ir kaip jį mato bei suvokia visuomenė gali sudaryti bendrą profesijos vaizdą ir kurti profesinį įvaizdį. Kompetencija kuria pasitikėjimą tarp klientų, kolegų ir vadovų, rodo turimą išsilavinimą ar kvalifikaciją, gebėjimą efektyviai atlikti savo darbą, sugebėjimus spręsti sudėtingas profesines problemas. Profesionalumo demonstravimas kasdieniame darbe taip pat stiprina asmens įvaizdį (Knystautas, 2021).

Profesinis tinklas taip pat svarbi asmeninio įvaizdžio dalis. Dalyvavimas profesinėse asociacijose, renginiuose ar seminaruose ne tik plečia ryšius, bet stiprina asmeninį bei profesinį įvaizdį. Bendradarbiavimas su kitais specialistais ir aktyvus dalyvavimas bendruomenės veikloje parodo žmogų kaip aktyvų ir įsitraukusį profesionalą. Tinkamas socialinių ryšių palaikymas prisideda prie teigiamo įvaizdžio ir leidžia lengviau užmegzti naujas galimybes (Petronaitis, 2020). Kiekvieno žmogaus asmeninis įvaizdis kuriamas palaipsniui dėl nuoseklaus elgesio ir veiklos, o tai tampa neatsiejama jo

bendro įvaizdžio dalimi, daranti įtaką ne tik jo asmeniniam tapatumui, bet ir efektyvumui bei įtakai profesinėje srityje (Nurwahyu & Tinungki, 2020).

Apibendrinant, galima teigti, kad asmeninis įvaizdis yra psichologinis reiškiny, atspindintis, kaip individai suvokia objektus remiantis asmenine patirtimi, vertybėmis bei socialiniu kontekstu. Asmeninis įvaizdis yra glaudžiai susijęs su visuomenės lūkesčiais ir atspindi vertybes bei unikalumą. Profesinėje aplinkoje asmens įvaizdis tiesiogiai siejamas su statusu ir aplinkinių suvokimu. Asmeninio įvaizdžio požymiai, tokie kaip išvaizda, elgesys, profesionalumas, profesinių bei socialinių ryšių palaikymas kuria asmeninį įvaizdį. Šis įvaizdis palaipsniui stiprina profesinį įvaizdį ir tampa neatsiejama bendro įvaizdžio dalimi, kuri įtakoja ne tik asmeninį, bet ir profesinį tapatumą.

1.1.3.2. Elgesys ir išvaizda

Dar viena svarbi mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensija yra mokytojo elgesys bei išvaizda. Mokytojo, mokinio ir tėvų bendravimas yra vienas iš esminių aptariamos dimensijos elementų. Mokytojas, gebantis sukurti pasitikėjimo ir pagarbos atmosferą klasėje, prisideda prie teigiamo profesijos suvokimo ne tik mokinių, bet ir tėvų bei visuomenės akyse. Toks mokytojas tampa ne tik žinių teikėju, bet ir mentoriumi, galinčiu padėti mokiniams spręsti asmeninius ir socialinius iššūkius. Santykių kokybė tarp mokytojo ir mokinio stipriai veikia bendrą mokymo proceso efektyvumą, mokinių pasiekimus ir netgi jų motyvaciją mokytis (Mutluer, Yüksel, 2019). Mokytojo bendravimas bei iš to išplaukiantis mokinių pasitikėjimas ir pagarba bei teigiamas tėvų vertinimas yra labai svarbūs. Jei tėvai ir mokiniai vertina mokytojo pastangas ir gebėjimus, tai prisideda prie stipraus ir pozityvaus profesinio įvaizdžio. Mokytojai, kurie aktyviai bendrauja su tėvais ir sugeba kurti pasitikėjimo atmosferą, dažniausiai yra labiau gerbiami ir vertinami kaip profesionalai savo srityje (Wilkie, 2019). Kuo glaudesnis bendradarbiavimas tarp mokytojų ir tėvų, tuo labiau mokytojai yra vertinami kaip svarbūs ugdymo proceso dalyviai, o jų darbo rezultatai labiau matomi ir vertinami visuomenėje (Kasapoglu, 2020). Iš mokytojų, mokinių bei tėvų bendravimo išsikristalizuoja mokytojo, kaip tilto tarp skirtingų pasaulių, įvaizdis. Mokytojai yra ryšys tarp mokinių asmeninio gyvenimo ir mokymosi patirties. Dažnai mokytojai tarpininkauja tarp tėvų lūkesčių ir klasės realybės. Anot Paurienės ir Žemaitaitytės (2020), mokytojas laikomas asmeniu, kuris supranta unikalius iššūkius, kuriuos mokiniai atsineša iš kitos aplinkos į mokyklą. Iš mokytojo dažnai tikimasi, kad jis suteiks mokiniui reikiamos pagalbos, kad tik mokinys galėtų patirti sėkmę. Toks mokytojo, kaip tarpininko ir mokinių advokato, įvaizdis yra pagrindinė jų profesinės tapatybės dalis. Jiems patikima suprasti kiekvieno mokinio individualumą ir prisitaikyti prie mokinio gebėjimų bei poreikių, užtikrinant, kad visi mokiniai turėtų galimybę sėkmingai ugdytis (Karaolis, Philippou, 2019). Galima teigti, kad mokytojas ne tik asmuo, kuris vykdo akademines pareigas, bet ir asmuo, kuris teikia savo mokiniams emocinę paramą. Toks mokytojo, kaip auklėtojo, įvaizdis ypač ryškus ankstyvajame ugdyme, kur mokytojai laikomi globėjais ir auklėtojais. Šis emocinis mokytojo darbas nenutrūksta ir vėliau, jis vyksta visuose švietimo lygmenyse, nes mokytojai dažnai veikia kaip konsultantai, padedantys mokiniams kartu su akademine iššūkiu įveikti ir asmeninius iššūkius. Emocinis mokytojo ir mokinio ryšys yra pagrindinis mokytojo profesijos aspektas, sukuriantis mokytojo, kaip asmens, kuris rūpinasi holistine savo mokinių gerove, įvaizdį (Didžiulienė, 2020).

Mokytojo profesija įkūnija dinamišką intelektualinio ugdymo, emocinio vadovavimo ir bendruomenės kūrimo derinį. Iš esmės mokymas yra daugiau nei tik faktų ir skaičių perdavimas. Tai smalsumo įkvėpimas, kritinio mąstymo skatinimas ir pagalba mokiniams kurti įrankius, kurių jiems reikia norint

orientuotis vis sudėtingesniame pasaulyje. Kiekviena klasė tampa visuomenės mikrokosmosu, kuriame įvairūs protai susirenka tyrinėti, klausinėti ir augti. Mokytojai šioje kelionėje veikia kaip vadovai, suteikdami struktūrą ir padrąsindami, o taip pat skatindami mokinius mąstyti patiems ir įveikti iššūkius (Martínez-de-la-Hidalga, Villardón-Gallego, 2016). Daugeliu atžvilgių klasė yra vieta, kurioje kasdien atsiskleidžia mokymosi drama. Mokytojas, kaip centrinė figūra, subalansuoja atskirų mokinių poreikius su bendru tikslu – perkelti klasę į priekį kaip kolektyvą. Su kiekviena pamoka mokytojas turi prisitaikyti prie skirtingų mokymosi stilių, gebėjimų ir asmenybių. Vienoje klasėje gali būti įvairių patirčių – įvairių kultūrinių sluoksnių mokinių, kurių kiekvienas atsineša savo požiūrį. Mokytojo pareiga yra ne tik pateikti turinį, bet ir sukurti erdvę, kurioje visi skirtingi požiūriai būtų išgirsti ir vertinami (Mutluer, Yüksel, 2019). Mokytojas kuria bendruomenę, suvienija mokinius ir skatina priklausymo klasės bendruomenei jausmą. Šis mokytojo įvaizdis peržengia klasės ribas ir parodo mokiniams, kad jie yra besimokanti bendruomenė, kurioje jie gali jaustis saugiai, išreikšti save, tyrinėti ir kurti. Pagal šį vaizdinį klasė tampa šventove, kurioje girdimi ir gerbiami įvairūs balsai (Mutluer, Yüksel, 2019). Tokiu būdu mokytojas visuomenėje tampa dialogo kūrėju, kuris skatina bendradarbiauti bei padėti mokiniams kartu su akademiniiais gebėjimais įgyti socialinius ir emocinius įgūdžius. Šis bendruomenės kūrėjo vaidmuo yra labai svarbus, nes klasė atspindi visuomenę, o mokytojas yra atsakingas už aplinkos, kuri modeliuotų pagarbos, įtraukties ir bendradarbiavimo vertybių kūrimą visuomenėje (Stromquist, 2018).

Išvaizda yra dar vienas aptariamų dimensijų elementas. Pagal išvaizdą sprendžiama apie asmens kompetencijas, profesionalumą, kultūrą ir t.t. Ne išimtis ir mokytojo išvaizda, ji svarbi tiek vidinei, tiek išorinei mokyklos bendruomenei, tiek visuomenei. Mokytojo profesinio įvaizdžio ir asmeninės estetikos svarba ypač ryški tiek profesinėje aplinkoje, tiek visuomenėje, nes išvaizda gali daryti įtaką pirmajam įspūdžiui ir profesijos vertinimui. Išvaizda gali reprezentuoti asmeninį požiūrį į darbą, elgesio normų laikymąsi ir bendravimo būdą. Tinkamai parinktas stilius padeda stiprinti profesinį įvaizdį ir įrodo, kad žmogus supranta savo vaidmenį darbo aplinkoje bei geba reprezentuoti save tinkamai (Wu, Chen, 2019).

Apibendrinant galima teigti, kad mokytojo elgesys ir išvaizda yra svarbūs mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros elementai, kurie daro įtaką ne tik mokinių mokymosi patirtims, bet ir visuomenės požiūriui į mokytojo darbą. Tokiu būdu mokytojas tampa klasės ir visuomenės lyderiu, bendruomenės kūrėju, kuris geba kurti pagarbos ir pasitikėjimo atmosferą. Glaudus bendravimas su tėvais ir aktyvus dalyvavimas visuomenės gyvenime didina mokytojo matomumą bei teigiamą mokytojo profesinio įvaizdžio vertinimą. Pedagoginis profesionalumas kuria mokytojo profesionalo įvaizdį. Mokytojas valdo mokymosi procesą, atsižvelgdamas į įvairius mokymosi stilius ir asmenybes. Mokytojo, kaip emocinio vadovo, mentoriaus, kuris ne tik ugdo mokinius akademiškai, bet ir teikia emocinę paramą vaidmuo, kuria socialinių ryšių tarp skirtingų gyvenimo sferų kūrėjo įvaizdį. Mokytojo išvaizda ir profesinis stilius atspindi jo požiūrį į darbą ir demonstruoja gebėjimą tinkamai reprezentuoti savo profesiją.

1.1.3.3. Autoritetas ir vertybės

Svarbi mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensija yra mokytojo autoritetas ir vertybės. Mokytojo profesinis įvaizdis susijęs su visuomenės nuostatų ir vertybių pokyčiais. Augantis dėmesys emociniam intelektui, socialiniam ugdymui ir kūrybiškumui mokyklose gali paveikti, kaip visuomenė suvokia mokytojo darbą. Mokytojai, kurie geba ugdyti ne tik akademines žinias, bet ir emocinius bei socialinius įgūdžius, dažnai yra labiau vertinami, todėl mokytojų vaidmuo tampa dar platesnis – jie tampa ir ugdytojais, ir psichologais, ir patarėjais (Erarslan, Yavuz, 2023). Mokytojas yra ne tik žinių teikėjas,

bet ir socialinis bei moralinis ugdytojas, asmeninis pavyzdys mokiniams. Mokytojo vaidmuo visuomenėje dažnai apibrėžiamas daugiau nei darbas – tai tarnystė, skatinanti socialinę atsakomybę ir vertybių perdavimą (Erarslan, Yavuz, 2023).

Mokytojo, kaip sektino pavyzdžio, ne tik kaip akademinio vadovo, bet ir mokytojo, kuris išmoko gyvenimo pamokų įvaizdis yra viena iš esminių šios dimensijos dalių. Būti pavyzdžiu yra didžiulė atsakomybė, nes mokiniai dažnai atspindi savo mokytojo elgesį, požiūrį ir vertybes. Šia prasme mokytojai turi būti pavyzdinėmis figūromis, nes tai, kaip jie dirba klasėje, bendrauja su mokiniais ir netgi susidoroja su iššūkiais, gali palikti ilgalaikius įspūdžius (Pugach, 2023). Šiai idėjai antrina mokytojo kaip mentoriaus įvaizdis. Mokytojas – kaip mentorius, autoritetingas asmuo, kuriuo mokiniai pasitiki, jis suteikia ne tik žinių, bet ir išminties, kaip įveikti sudėtingus gyvenimo iššūkius. Tokia mokytojo įtaka apima ne tik dėstomus dalykus, bet ir mokinių asmeninį tobulėjimą, formuoja juos sąmoningais, mąstančiais asmenimis (Didžiulienė, 2020). Vadinasi mokytojo, kaip mentoriaus ir pavyzdžio įvaizdis jaunai, besiformuojančiai asmenybei, yra itin svarbus, nes būtent mokytojas šiai asmenybei suteikia reikiamus mokslo ir gyvenimo pamatus. Mokiniai savo mokytojuose ieško ne tik žinių, bet ir mentorystės (Pugach, 2023). Daugeliui mokytojas gali būti pirmasis suaugusysis už mokinio šeimos ribų, iš tikrųjų įžvelgęs jo potencialą ir paskatinęs siekti savo svajonių. Mokytojo ir mokinio santykiai gali turėti gilų, ilgalaikį poveikį, įtakojantys ne tik akademinį rezultatą, bet ir asmeninį tobulėjimą bei pasitikėjimą savimi. Šie ryšiai dažnai tęsiasi už klasės ribų, o mokytojai yra mentoriai ir pavyzdžiai savo bendruomenėse (Paurienė, Žemaitaitytė, 2020). Atliepti šiuos, su mokytojo profesija susijusius, iššūkius reikalingas kūrybiškumas, lankstumas ir gilus žmogaus psichologijos supratimas. Mokytojai dažnai pritaiko metodus, kad pasiektų kiekvieną mokinį, nesvarbu, ar tai būtų diferencijuotas mokymas, praktinė veikla ar skaitmeniniai išteklių (Stromquist, 2018). Mokytojas privalo prisitaikyti prie kintančių mokinių, bendruomenės ir visuomenės poreikių. Šis prisitaikymas yra būtinas pasaulyje, kuriame technologijos ir socialinis kontekstas nuolat kinta. Šiuolaikinėje klasėje vis dažniau naudojami skaitmeniniai įrankiai, tradiciniai metodai paverčiami interaktyvia ir individualizuota mokymosi patirtimi. Vis dėlto, nepaisant technologijų pažangos, žmogiškasis ryšys tebėra mokymo pagrindas. Tokiu būdu mokymas tampa daugiau nei profesija – jis tampa pašaukimu. Pasirinkusieji mokytojo kelią dažnai yra vedami gilaus tikslo ir atsakomybės jausmo. Ne visada materialūs atlygis turi pirmenybę, dažnai atlygis būna nematerialus, net neišmatuojamas. Išvysti mokinio džiaugsmą, kai nesuprantama tampa suprantama, kai nesuvokiama sąvoka staiga tampa prasminga, yra vienas iš daugelio džiaugsmų, kuriuos patiria mokytojai. Mokytojas mato atsiskleidžiantį potencialą, dažnai nukreipdamas mokinius į svarbiausius jų akademinio ir asmeninio gyvenimo momentus (Martínez-de-la-Hidalga, Villardón-Gallego, 2016). Mokytojai atlieka svarbų vaidmenį formuojant ne tik asmeninį gyvenimą, bet ir visuomenės ateitį. Diegdami tokias vertybes kaip kritinis mąstymas, empatija ir bendradarbiavimas, jie ruošia ateinančią kartą susidoroti su globalizuoto pasaulio iššūkiais. Kiekviena pamoka ir kiekvienas išugdytas mokinis prisideda prie labiau informuotos, užjaučiančios ir pajėgesnės visuomenės kūrimo (Pugach, 2023). Daugelis mokinių iš mokytojų išmoktas pamokas perkelia į pilnametystę, nesvarbu, ar tai aistra tam tikram dalykui, pomėgis mokytis, ar pasitikėjimas siekti savo svajonių. Daugeliu atvejų mokytojai tampa visą gyvenimą trunkančių pokyčių katalizatoriais, padedančiais mokiniams atskleisti savo potencialą ir atrasti savo vietą pasaulyje. Mokytojo įtaka matoma iš to, kaip jų mokiniai prisideda prie savo bendruomenių veiklos ir savo karjeros (Paurienė, Žemaitaitytė 2020).

Mokytojo įvaizdis visuomenėje vis labiau apima ugdytojo, mentoriaus, puoselėtojo ir bendruomenės kūrėjo vaidmenis. Tai įvaizdis, kuris neša didžiulę atsakomybę ir lūkesčius, bet kartu ir didžiulį atlygį (Paurienė, Žemaitaitytė, 2020). Mokytojas visuomenėje vertinamas kaip visuomenės smegenys, žmogus, kurio įtaka formuoja ne tik individualų gyvenimą, bet ir bendruomenių bei tautų ateitį. Šis mokytojo įvaizdis visuomenėje yra tylios jėgos, intelektualinio griežtumo ir gilios užuojautos, asmenybės, stovinčios žinių ir žmogiškumo sankirtoje, vedančios mokinius ne tik akademinį pasiekimą, bet ir geresnių, mąstančių pasaulio piliečių link (Pugach, 2023). Pastebėtina, kad mokytojo vaidmuo visuomenėje yra, tarsi, tarpininko, kuris sujungia individą, bendruomenę, tautą bendrai visiems suvokiamais visuomeniniais ryšiais. Ryšiai su visuomene ir socialinis etiketas čia vaidina didelį vaidmenį, nes padeda įveikti atotrūkį tarp asmens tapatybės ir visuomenės suvokimo (Tang, Yuan, Shao, Liu, Wang, Zhou, 2021). Tokiu būdu mokytojas ugdydamas individą, sukuria visuomenę. Tai, kaip mes suvokiame individą, dažnai nuspalvina platesnę socialinę grupę, kuriai jis priklauso (Petronaitis, 2020).

Galima teigti, kad mokytojo profesinis įvaizdis yra nesavanaudiško, nenuilstančio darbuotojo įvaizdis. Visuomenė suvokia mokytojus kaip asmenis, kurie viršija savo oficialias pareigas. Mokytojai dažnai vaizduojami kaip asmenys, iškeliantys kitų interesus aukščiau negu savo, kuriuos motyvuoja ne finansinis atlygis, o įsipareigojimas siekti savo mokinių sėkmės ir gerovės. Mokytojo, dirbančio po pamokų, siūlančio papildomą pagalbą ar patariančio sunkiai besiverčiančiam mokiniui, įkūnija rūpestingo, asmeninį laiką investuojantį į darbą, žmogaus įvaizdį (Karaolis, Philippou, 2019). Samoylenko, Zharko ir Georgiadi (2020) teigia, kad į mokytojo profesiją žiūrima kaip į altruistinę ir daug pastangų reikalaujančią profesiją, kuri visuomenėje sudaro bendrą socialinių bei kultūrinių vertybių besilaikančio mokytojo profesinį įvaizdį.

Tokiu būdu mokytojo įvaizdis suvokiamas kaip žinių nešėjo ir ateities kartų vadovo. Kaip teigia Mutluer ir Yüksel (2019), kalbėdami apie mokytojo autoritetą, mokytojai vaizduojami kaip stovintys kryžkelėje tarp praeities ateities, praeities kur sukaupia išmintis ir ateities kur mokiniams lemta žengti. Šiame vaidmenyje mokytojas yra daugiau nei tik informacijos pernešėjas – jis yra supratimo architektas, kruopščiai kuriantis aplinką, kurioje gali klestėti smalsumas. Mokytojo įvaizdis klasėje, sukelia autoriteto jausmą, nes mokytojas subalansuoja akademinį lūkesčių griežtumą ir emocinės paramos poreikį. Kiekvieną dieną mokytojas įeina į klasę, pasiruošęs mokyti bei žinodamas, kad jo perteikiamos žinios gali pakeisti pasaulį, nes jo mokiniai kurs ateities visuomenę (Stromquist, 2018).

Mokytojo autoritetas ir žmogiškosios vertybės yra svarbūs mokytojo įvaizdžio aspektai, tačiau išlaikyti šį įvaizdį būna sudėtinga dėl iššūkių su kuriais susiduria mokytojai. Mokytojai dažnai dirba aplinkoje, kurioje mokymo ištekliai būna riboti, mokinių skaičius klasėje didelis, o mokinių bei jų tėvų lūkesčiai dideli. Administracinių pareigų, mokymo programų reikalavimų ir mokinių poreikių derinimo krūvis yra didžiulis. Vis dėlto mokytojai praleidžia ilgas valandas ruošdamiesi pamokoms, vertindami užduotis ir netgi dirbdami su mokiniams papildomai. Jų atsidavimas mokinių sėkmei dažnai yra varomoji jėga, kuri neleidžia jiems nuleisti rankų, net ir ištikus nesėkmei (Stromquist, 2018). Be intelektualinio ir emocinio darbo, mokytojai dažnai susiduria su socialinėmis ir elgesio problemomis klasėse. Konfliktų sprendimas, emocinė parama ir pozityvios klasės aplinkos puoselėjimas yra mokytojo darbo dalis. Mokytojai turi mokėti valdyti grupės dinamiką, spręsti konfliktus su empatija ir skatinti pagarbos bei bendradarbiavimo atmosferą. Tam reikia didelio emocinio intelekto ir atsparumo, nes mokytojai dažnai veikia kaip tarpininkai, patarėjai ir linksmintojai (Mutluer, Yüksel, 2019). Nepaisant didžiulės atsakomybės,

susijusios su profesija, mokytojai dažnai sulaukia mažai įvertinimo už savo pastangas. Viešasis švietimo diskursas dažnai sutelkiamas į programų atnaujinimą, nepakankamą mokytojų atlygį ir politines diskusijas, o kasdienės mokymo pergalės ir iššūkiai lieka nepastebėti. Vis tik šios profesijos atstovų atsidasavimas išlieka stiprus. Mokytojai toliau dirba mokykloje kiekvieną dieną, motyvuodami įsitikinimu, kad tai, ką jie daro, yra svarbu, net jei atlygis nėra iškart matomas (Stromquist, 2018). Šio įsitikinimo esmė yra gilus įsipareigojimas idėjai, kad švietimas ir mokymasis yra pagrindinė žmogaus teisė. Mokytojų siekis yra užtikrinti, kad kiekvienas mokinys, turėtų galimybę sėkmingai mokytis. Ši misija ypač svarbi nepasiturinčiose bendruomenėse, kur mokytojai dažnai yra savo mokinių užtarėjai, kurie kovoja, kad mokiniai gautų išsilavinimą. Šia prasme mokytojo profesija yra demokratijos ir socialinio teisingumo kertinis akmuo (Martínez-de-la-Hidalga, Villardón-Gallego, 2016). Mokytojai į savo darbą investuoja ne tik savo laiką ir energiją, bet ir širdį. Dėl emocinio aspekto mokytojo darbas yra neįtikėtinai sunkus. Emocinis perdegimas darbe yra profesijos rūpestis, nes mokytojai savo pašaukimui dažnai atiduoda tiek daug savęs, kad dienos pabaigoje jiems nieko nelieka (Mutluer, Yüksel, 2019). Net ir susidūrę su iššūkiais daugelis mokytojų randa jėgų dirbti toliau. Juos palaiko tikslo jausmas, žinojimas, kad jų darbas daro įtaką. Pedagogų bendruomenė dažnai palaiko vieni kitus, dalijasi ištekliais, strategijomis ir skatina vieni kitus. Šis solidarumas padeda jiems išverti sunkesnius darbo aspektus ir primena, kad yra kažko didesnio už juos dalis (Pugach, 2023).

Mokytojo įvaizdis visuomenėje dažnai romantizuojamas, nes mokytojai suvokiami kaip idealistai, kurie dirba turėdami gilų tikslo ir vilties jausmą. Šis mokytojo idealizmas visuomenėje atsiranda iš nenuilstamo mokytojo tikėjimo savo mokinių potencialu ir mokytojo įsipareigojimu įtakoti ir keisti mokinių gyvenimą. Šis įvaizdis gali prieštarauti mokytojų iššūkių tikrovei, bet byloja apie giliai įsišaknijusį įsitikinimą, kad mokytojai turi galią pakeisti pasaulį. Anot Karaolis ir Philippou (2019), mokytojo kaip optimisto, tikinčio transformacijos per ugdymą galimybe, įvaizdis išlieka galingas ir ilgalaikis šios profesijos aspektas, tačiau realybė dažnai būna kitokia ir skiriasi nuo įsivaizdavimo. Pedagogikos studijas baigia jauni mokytojai tampa kasdienių profesijos iššūkių, su kuriais sunku susidoroti, liudininkais. Susidūrimas su sunkumais gali turėti įtakos jaunų mokytojų suvokimui, ką iš tikrųjų reiškia būti mokytoju. Ši patirtis kartais gali prieštarauti idealizuotam įvaizdžiui, papildydama supratimą praktinėmis realijomis. Kaip teigia autoriai Zakirova ir Bakhmutsky (2023), mokytojo profesinis įvaizdis nėra statiškas, o dinamiška teorinių idealų ir praktinės patirties sąveika. Šios sąveikos supratimas yra labai svarbus siekiant realaus ir veiksmingo mokytojų rengimo ir profesinio tobulėjimo. Mokytojo profesinis įvaizdis turi tiesioginę įtaką jaunų žmonių sprendimams rinktis šią profesiją. Jei mokytojo darbas laikomas prestižiniu, prasmingu ir suteikiančiu galimybes asmeniniam bei profesiniam tobulėjimui, daugiau jaunų žmonių rinksis tapti mokytojais (Mičiulienė, Kovalčikienė, 2020).

Svarbi mokytojo profesinio įvaizdžio dalis yra kaip mokytojai patys vertina savo profesiją. Jei mokytojai jaučiasi besididžiuojantys savo darbu, pasitikintys savo įgūdžiais ir kompetencijomis, tai daro teigiamą įtaką jų profesiniam įvaizdžiui. Savęs vertinimas dažnai kyla iš profesinės aplinkos, galimybių tobulėti ir asmeninių pasiekimų. Kuo labiau mokytojas pasitenkina savo darbu ir jaučia prasmingumą, tuo stipriau tai atsispindi išorėje – visuomenėje formuojasi teigiamas mokytojo įvaizdis (Kasapoglu, 2020).

Vertybiniu požiūriu etikos laikymasis svarbi mokytojo profesinio įvaizdžio dedamoji. Etikos standartų laikymasis atspindi mokytojo vertybes ir požiūrį į savo pareigas. Darbe laikantis aukštų etikos standartų, asmuo tampa patikimu partneriu, gerbiamu kolega ir sektinu pavyzdžiu. Profesinis elgesys, susijęs su

sąžiningumu, atsakomybe už priimtus sprendimus bei nuosekliu darbo atlikimu, padeda formuoti ilgalaikę teigiamą reputaciją ir stiprina įvaizdį ne tik organizacijos viduje, bet ir išorėje (Morton, 2017). Etikos standartų laikymasis ypatingai svarbus mokytojo profesiniam įvaizdžiui, nes tai susiję su mokytojo profesiniu patikimumu.

Galima teigti, kad mokytojo profesija išlieka viena svarbiausių ir įtakingiausių profesijų visuomenėje. Tam reikia intelekto, kantrybės, kūrybiškumo ir emocinės jėgos derinio. Gero mokytojo poveikis gali būti jaučiamas kartoms, formuojant ne tik individualų gyvenimą, bet ir ištisių bendruomenių bei tautų eigą. Mokymas – tai ne tik protų pripildymas informacija; kalbama apie kibirkšties įžiebimą, kuri degs dar ilgai po to, kai mokinsys išeis iš klasės. Tai tikrasis mokytojo profesijos palikimas, kuris išlieka per gyvenimą tų, kuriuos jie įkvepia (Stromquist, 2018).

Apibendrinant galima teigti, kad autoritetas ir vertybės yra svarbi mokytojo profesinio įvaizdžio dalis. Mokytojas ugdo ne tik akademines žinias, bet ir emocinius bei socialinius įgūdžius. Mokytojas yra ir ugdytojas, ir psichologas, ir patarėjas. Mokytojas yra ne tik žinių teikėjas, bet ir socialinis bei moralinis ugdytojas, asmeninis pavyzdys mokiniams. Mokytojas – kaip mentorius, autoritetingas asmuo, kuriuo mokiniai pasitiki, jis suteikia ne tik žinių, bet ir išminties, kaip įveikti sudėtingus gyvenimo iššūkius. Mokytojo profesinis įvaizdis yra nesavanaudiško, nenuilstančio darbuotojo įvaizdis. Mokytojo darbas – tai tarnystė, skatinanti socialinę atsakomybę ir vertybių išlaikymą bei puoselėjimą. Mokytojas – idealistas, kuris dirba vedamas gilaus tikslo ir vilties jausmo ugdyti ateities kartas.

1.1.3.4. Profesinis tobulėjimas ir profesionalumas

Svarbi mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensija yra mokytojo profesinis tobulėjimas ir profesionalumas. Švietimo kokybės užtikrinimas yra svarbus šiuolaikinės visuomenės prioritetas, o tai daro tiesioginį poveikį mokytojo profesiniam įvaizdžiui visuomenėje. Mokytojai dažnai susiduria su aukštais lūkesčiais dėl savo kompetencijos ir gebėjimo ugdyti ne tik akademines žinias, bet ir emocinius, socialinius bei kūrybinius mokinių įgūdžius. Jei mokytojai sugeba atitikti šiuos lūkesčius, tai sustiprina mokytojo profesinį įvaizdį, bet jei visuomenė jaučia, kad švietimo sistema nesugeba užtikrinti tinkamos mokymo kokybės, kritika gali smarkiai paveikti mokytojų įvaizdį (Erarslan, Yavuz, 2023). Mokytojai, aktyviai dalyvaujantys visuomenės gyvenime, vedantys seminarus, rengiantys parodas ar kitus švietimo renginius, tampa matomi ir gerbiami ne tik kaip švietimo specialistai, bet ir kaip kultūriniai lyderiai. Tokia veikla stiprina mokytojo, kaip autoriteto ir aktyvaus visuomenės nario įvaizdį (Bergmark et.al., 2018).

Mokytojo profesija apima nuolatinį mokymąsi ir augimą. Mokytojai nėra tik žinių tiekėjai, jie patys mokosi visą gyvenimą. Jie nuolatos ieško naujų metodų, technologijų ir idėjų savo praktikai tobulinti. Profesinis tobulėjimas, tiek per formalų mokymą, tiek bendradarbiaujant su kolegomis yra gyvybiškai svarbi mokytojo profesijos dalis. Įsipareigojimas savęs tobulėjimui atspindi pačias vertybes, kurias mokytojai siekia įdiegti savo mokiniams – smalsumas, gebėjimas prisitaikyti ir žinių siekimo svarba (Paurienė, Žemaitaitytė, 2020). Mokytojų profesinis tobulėjimas, nuolatinis mokymasis, gebėjimas prisitaikyti prie naujų technologijų ir švietimo metodikų atspindi visuomenės požiūrį į mokytojus, kuris glaudžiai susijęs su jų kompetencijomis ir gebėjimu tobulėti. Kuo geriau mokytojai geba atitikti šiuolaikinės visuomenės ir mokinių poreikius, tuo palankesnis jų įvaizdis visuomenėje (Mičiulienė, Kovalčikienė, 2020). Mokytojai, kurie nuolat atnauja savo žinias, dalyvauja kvalifikacijos kėlimo

kursuose ir seminaruose, formuoja profesionalaus ir kompetentingo pedagogo įvaizdį. Galimybė nuolat tobulėti ne tik didina mokytojų pasitenkinimą savo darbu, bet ir prisideda prie geresnių mokymo rezultatų. Profesinis tobulėjimas taip pat skatina kūrybiškumą ir inovatyvumą ugdymo procese, kas gerina švietimo kokybę (Erarslan, Yavuz, 2023).

Mokytojo profesinio įvaizdžio kaip mokytojo profesionalo elementą, sustiprina mokytojų įgaunama tarptautinė patirtis bei bendradarbiavimas. Mokytojai, kurie turi galimybę dalyvauti tarptautiniuose projektuose, keistis patirtimi su kolegomis iš kitų šalių ar dirbti globaliu mastu, dažnai tampa inovatyvesni ir atviresni naujovėms. Tarptautinė patirtis prisideda prie mokytojo profesinio augimo ir jų darbo kokybės gerinimo, taip pat stiprina mokytojo įvaizdį tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygmeniu (Mičiulienė, Kovalčikienė, 2020).

Mokytojo, kaip profesionalo, profesinis įvaizdis yra glaudžiai susijęs su jų naudojamais mokymo metodais. Šiuolaikinis mokytojas turi būti lankstus, gebėti prisitaikyti prie nuolat besikeičiančių švietimo technologijų ir ugdymo metodų. Tradiciniai mokymo metodai, kurie buvo pagrįsti griežtu drausmės palaikymu ir autoritetu, dabar dažnai keičiami interaktyviomis ir kūrybingomis ugdymo formomis (Samoylenko et al., 2020). Mokytojas, kuris gali efektyviai integruoti naujas technologijas ir inovatyvius mokymo metodus, formuoja šiuolaikišką ir kompetentingą savo įvaizdį visuomenėje (Pikturnaitė, Tamašauskienė, 2021). Technologijų naudojimas mokymo procese ne tik padeda mokytojams efektyviau perteikti žinias, bet ir stiprina jų įvaizdį kaip šiuolaikiškų, pažangių ir sugebėjimą adaptuotis turinčių profesionalų (Kasapoglu, 2020). Vis labiau paplitęs mokytojo, stovinčio technologiškai pažangios klasės priekyje, besinaudojančio išmaniosiomis lentomis ar virtualiais įrankiais, vaizdas. Šis modernus įvaizdis išryškina mokytoją kaip žmogų, kuris nėra sustingęs, bet nuolat mokosi ir tobulėja, kaip ir mokiniai, kuriuos moko (Pugach, 2023). Profesija reikalauja lankstumo, nes tikimasi, kad mokytojai integruos naujas švietimo tendencijas ir reaguos į besikeičiančius visuomenės poreikius. Mokytojo, kaip besimokančio visą gyvenimą, įvaizdis yra esminis šios profesijos įvaizdis, vaizduojantis mokytoją kaip asmenybę, atsidavusią asmeniniam augimui ir profesiniam tobulėjimui kartu su savo mokiniais (Didžiulienė, 2020).

Apibendrinant galima teigti, kad mokytojo profesinis tobulėjimas yra profesijos dalis, apimanti nuolatinį mokymąsi ir gebėjimą prisitaikyti prie naujų technologijų bei ugdymo metodų. Nuolatinis žinių atnaujinimas, dalyvavimas kvalifikacijos kėlimo kursuose ir tarptautinis bendradarbiavimas padeda formuoti mokytojo profesionalo įvaizdį. Mokytojo kaip profesionalo elementai, tokie kaip naujų bei inovatyvių mokymo metodų taikymas, lankstumas, gebėjimas prisitaikyti prie nuolat besikeičiančių švietimo technologijų, sustiprina mokytojo profesinį įvaizdį ir didina visuomenės pasitikėjimą.

1.1.3.5. Įvaizdis žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose

Mokytojo profesinis įvaizdis žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose yra svarbi mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensija. Žiniasklaida ir socialiniai tinklai yra ypatingai svarbūs šiuolaikinėje visuomenėje ne tik kaip informacijos perdavimo priemonės, bet ir kaip priemonės, kuriose reiškiasi įvairios nuomonės ir susiformuoja vaizdiniai bei reiškiniai. Su mokytojo profesiniu įvaizdžiu susiduriame per informacijos kanalus, tokius kaip žiniasklaida, socialiniai tinklai, asmeniniai ryšiai ir kultūrinė aplinka. Kiekvienas iš šių kanalų skleidžia skirtingas žinutes visuomenei apie tam tikrą asmenį ar reiškinį. Pasak Schwartz (2019), viešasis mokytojo įvaizdis priklauso nuo socialinės žiniasklaidos ir

kitų viešųjų kanalų, tačiau mokytojai viešojoje erdvėje dažnai reprezentuojami neefektyviai arba kritiškai. Be to, įvaizdis dažnai remiasi išankstinėmis nuostatomis ir stereotipais, kuriuos suformuoja visuomenės normos ir kultūrinės vertybės. Šis procesas yra sudėtingas, nes asmens ar organizacijos kuriamas įvaizdis gali būti vertinamas skirtingai, priklausomai nuo socialinio konteksto ir auditorijos, kuriai jis skirtas (Erarslan, Yavuz, 2023). Kaip teigia Falk, (2021) žiniasklaida ir socialiniai tinklai yra nuolatinė platforma kurioje sukuriamas ir vėliau egzistuoja įvaizdis, kad jis būtų efektyvus reikia suderinti įvaizdžio vertybes su visuomenės suvokimu.

Šiuolaikiniame, besikeičiančiame pasaulyje, didelė dalis gyvenimo persikėlė į virtualią erdvę, ne išimtis ir mokymas. Tuo pačiu mokytojas tampa žiniasklaidos ir socialinių tinklų dedamuoju, kaip ir mokytojo profesinis įvaizdis, nes skaitmeniniame amžiuje socialinės žiniasklaidos ir internetinių platformų vaidmuo asmeniniam ir organizacijos įvaizdžius tampa vis svarbesnis. Visuomenei besikeičiant, keičiasi ir mokytojo vaidmuo, jis nebeapsiriboja tradicine klasės aplinka. Daugelis pedagogų dirba virtualioje aplinkoje, bendradarbiauja pasauliniu mastu ar tarpdisciplininėse srityse. Profesija išsiplėtė ir apima įvairius vaidmenis – nuo instrukcijų kūrėjų iki švietimo konsultantų, kurie visi siekia to paties tikslo: suteikti prasmingą, paveiklį mokymosi patirtį. Ši raida atspindi vis sudėtingesnius šiuolaikinio pasaulio poreikius ir pabrėžia poreikį, kad švietimo sistemos būtų tokios pat lanksčios ir naujoviškos, kaip ir mokytojai jose (Martínez-de-la-Hidalga, Villardón-Gallego, 2016). Egzistuoja galimybė susikurti tapatybę internete ir ją valdyti. Gerai kuriojamas internetinis vaizdas gali padidinti patikimumą, pritraukti klientų ar sekėjų ir sustiprinti įvaizdį. Tačiau tai taip pat kelia iššūkių, nes sunku ištrinti skaitmeninius pėdsakus, o bet koks neigiamas turinys gali greitai plisti, paveikdamas ilgalaikį suvokimą (Köller et.al., 2019). Tai pasakytina ir apie mokytojo profesinį įvaizdį, kuris egzistuoja žiniasklaidoje bei socialiniuose tinkluose. Anot Mashiach ir Davidovitch (2023), mokytojo profesinio autoriteto reikšmė gana mažai akcentuojama žiniasklaidoje ir šiuolaikinėje kultūroje. Teigiamas mokytojo profesinis įvaizdis viešojoje erdvėje gali sustiprinti visuomenės pagarbą šiai profesijai, tuo tarpu neigiamas įvaizdis gali daryti priešingą įtaką, todėl tiek tradicinė, tiek socialinė žiniasklaida yra svarbus aspektas, formuojant visuomenės nuomonę apie mokytojus (Erarslan, Yavuz, 2023). Šiems teiginiams antrina Mutluer ir Yüksel (2019), teigdami, kad teigiami mokytojų pasiekimų atspindžiai žiniasklaidoje gali kelti profesijos prestižą, skatinti visuomenę vertinti švietimo svarbą, o neigiamas mokytojų veiklos vaizdavimas, ypač akcentuojant švietimo sistemos trūkumus, gali prisidėti prie visuomenės nepasitikėjimo mokytojais.

Apibendrinant galima teigti, kad mokytojo profesinis įvaizdis žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose yra svarbi mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensija. Šiuolaikinis skaitmeninis gyvenimas, dar labiau išryškino socialinių tinklų ir žiniasklaidos reikšmę mokytojų profesiniam įvaizdžiui. Visuomenei besikeičiant, keičiasi ir mokytojo vaidmuo, jis nebeapsiriboja tradicine klasės aplinka, mokytojai, dirba ne tik klasėse, bet ir virtualioje aplinkoje, kuria globalias bei tarpdisciplinines bendradarbiavimo platformas taip atliepdami šiuolaikinio pasaulio poreikius. Teigiamas mokytojų profesinis įvaizdis žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose skatina pagarbą profesijai ir akcentuoja švietimo svarbą, tuo tarpu neigiama retorika, pabrėžianti sistemos trūkumus, mažina visuomenės pasitikėjimą mokytojais.

1.1.3.6. Atlygis ir darbo sąlygos

Šiuolaikinėje visuomenėje svarbi profesinio patrauklumo bei įvaizdžio dalis yra darbo sąlygos bei atlygis. Dažnas jaunas žmogus profesiją renkasi pagal tai kiek iš jos galės uždirbti įsiliejęs į darbo rinką. Darbdavys, norintis pritraukti kuo daugiau motyvuotų profesionalių darbuotojų, kuria patrauklias darbo sąlygas, kurios prisideda prie darbo vietos patrauklumo bei profesijos įvaizdžio. Geresnės darbo sąlygos, mažesnis mokinių skaičius klasėse, moderni mokymo įranga, švietimo įstaigų administracijos parama ir pakankamas atlygis, prisideda prie teigiamo mokytojo įvaizdžio formavimo (Mičiulienė, Kovalčikienė, 2020).

Kösterelioğlu (2021) teigia, kad mokytojų atlyginimai ir ekonominės sąlygos, daro didelę įtaką mokytojo profesiniam įvaizdžiui. Įsivaizdavimas, kad mokytojams mokamas per mažas atlyginimas, gali lemti neigiamą įvaizdį. Svarbu paminėti, kad neretai dėl mokytojų trūkumo, jie yra priversti dirbti ir sulaukę pensinio amžiaus. Tai atspindi platesnes socialines ir ekonomines problemas, kurios gali turėti netiesioginį poveikį visuomenės požiūriui į mokytojus. Jei mokytojai jaučia finansinį spaudimą tęsti darbą nepaisant amžiaus ar sveikatos, tai gali sudaryti įspūdį, kad švietimo sektorius yra finansiškai nestabilus. Aukštas atlyginimas, atitinkantis mokytojų darbo krūvį ir atsakomybę, gali padidinti profesijos įvaizdį ir pritraukti į šią sritį daugiau gabių specialistų. Žemas mokytojų atlyginimas, ypač lyginant su kitomis profesijomis, gali sukelti profesijos prestižo mažėjimą ir paskatinti neigiamą visuomenės požiūrį. Be to, socialinių garantijų užtikrinimas, kaip pensijų kaupimo sistemos ar sveikatos draudimas, prisideda prie profesijos patrauklumo ilgalaikėje perspektyvoje (Mičiulienė, Kovalčikienė, 2020). Kaip teigiama Nacionalinės švietimo agentūros parengtoje analizėje (2023), mokytojų atlyginimas yra svarbus mokytojų profesijos patrauklumo elementas nuo kurio priklauso ir mokytojo pasitenkinimas darbu. Didinant mokytojų atlyginimus arba mažinant darbo krūvį už tą patį atlyginimą galima pasiekti mokytojo profesinio įvaizdžio kilimo.

Apibendrinant galima teigti, kad mokytojo atlygis ir darbo sąlygos yra svarbi mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensija. Darbo sąlygos, tinkamas atlygis ir socialinės garantijos stiprina mokytojo profesinį įvaizdį. Žemas atlyginimas ir mokytojų trūkumas, dėl kurio dirbama net sulaukus pensinio amžiaus, gali neigiamai paveikti visuomenės požiūrį į švietimo sektorių. Geras atlygis bei geros darbo sąlygos, socialinių garantijų užtikrinimas padeda pritraukti specialistus ir formuoti teigiamą mokytojų profesinį įvaizdį.

1.1.4. Mokytojo profesijos pasirinkimo veiksniai

Šiuolaikinėje konkurencingoje darbo rinkoje jaunimui įsitvirtinti yra sudėtingiau nei kitoms amžiaus grupėms. Didėjant reikalavimams darbo rinkoje, svarbu išskirti profesijos pasirinkimo veiksnius, nes jie daro tiesioginę įtaką asmens veiklai ir jos sėkmei. Anot Abramauskienės ir Kirliauskienės (2014), yra trys pagrindinės veiksmų grupės renkantis profesiją: išoriniai (atlyginimas, atostogos ir pan.), vidiniai (pašaukimas dirbti pedagogo darbą) ir altruistiniai (noras padėti vaikams). Visi šie veiksniai yra svarbūs, nes turi įtakos mokytojo profesiniam įvaizdžiui bei asmenų sprendimui rinktis arba atsisakyti šios profesijos. Išoriniai veiksniai, kaip teigia Kučinskienė (2003), yra visa žmogų supanti ir betarpiškai veikianti socialinė aplinka: ekonominė, profesinė, socialinė, nacionalinė. Ekonominė bei socialinė padėtis įgijus profesiją yra vienas iš esminių veiksmų, kuris veikia žmogaus profesijos pasirinkimo apsisprendimą. Galima daryti prielaidą, jei išoriniai veiksniai, tokie kaip atlyginimas ar darbo sąlygos,

yra nepakankamai patrauklūs, tai gali neigiamai veikti mokytojo profesinį įvaizdį ir jauni žmonės nesirinks šios profesijos, nes tai neužtikrins jų gyvenimo sąlygų ateityje.

Daugelis užsienyje atliktų tyrimų susijusių su mokytojo profesijos pasirinkimu patvirtino, kad altruizmas yra viena iš pagrindinių priežasčių renkantis mokymą kaip karjerą (De Cooman, De Gieter, Pepermans, Du Bois, Caers, Jegers, 2007). Altruistiniai veiksniai – tai pasirinktos profesijos matymas, kaip veiklos susijusios su troškimu prisidėti prie žmogaus, o taip pat ir visuomenės vystymo nematant tiesioginės asmeninės naudos (t. y. padėti kitiems ir tarnauti visuomenei). Vadinasi, noras padėti vaikams ir realizuoti save kaip ugdytoją ar mokytoją yra svarbu renkantis mokytojo profesiją. Žmogus mokytojo profesiją renkasi vedamas vidinių veiksmų, tokių kaip pašaukimas dirbti pedagogo darbą. Šis pasirinkimas yra susijęs su motyvacija, nes pats terminas „motyvacija“ kilęs iš žodžio „motyvas“ reiškiančio būseną, verčiančią žmogų sąmoningai siekti veiksmo ar tikslo (Martini, Khan, Muttaqiyathun, 2023). Motyvacija taip pat apibrėžiama kaip vidinė sąlyga, kuri nukreipia ir palaiko elgesį, kuris stumia asmenį siekti konkretaus tikslo (Adiguzel, Karagol, 2022). Galima teigti, kad motyvacija yra svarbus veiksnys, kuris skatina jaunos žmonės rinktis mokytojo profesiją.

Pažymėtina, ir tai, kad renkantis mokytojo profesiją egzistuoja vidinių, išorių bei altruistinių veiksmų derinys, kuris skatina rinktis ar nesirinkti mokytojo profesiją. Pradinė motyvacija, kuri lemia jauno žmogaus požiūrį į mokytojo darbą, dažnai būna vidinė bei altruistinė. Studentai, vedami aistros švietimui, dažniau mato mokytojo profesiją kaip kilnią ir prasmingą, siekiančią paveikti mokinių gyvenimus. Tuo tarpu tie, kuriuos motyvuoja išoriniai veiksniai, pavyzdžiui, darbo stabilumas ar atostogų trukmė, dažniau į šią profesiją žvelgia pragmatiškai, labiau akcentuodami materialinę naudą nei vidinį pasitenkinimą. Egzistuoja abipusė motyvacijos ir mokytojo įvaizdžio sąveika – mokytojo įvaizdis gali formuoti studento siekiamybes, o jo motyvacija gali paveikti jo suvokimą apie tai, koks mokytojas jis nori būti, kokios jo vertybės ir prioritetai, susiję su šia profesija (Norkobilovna, 2019). Anot Kestere ir Kalke (2015), jauni mokytojai yra optimistai, turi idealistines nuostatas apie mokytojo profesiją, kurios vėliau kinta dėl praktinių darbo iššūkių.

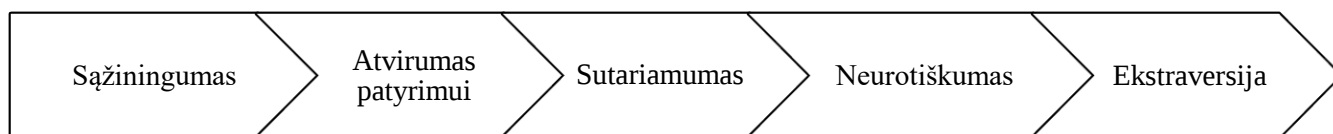
Galima išskirti motyvacijos reikšmę ne tik mokytojo profesijos pasirinkimui, bet ir šios karjeros raidai. Pleša (2019) remiantis Pânișoara ir Pânișoara (2005), teigia, kad motyvacija – tai laipsnis, kuriuo atkaklios pastangos nukreiptos į tikslo siekimą. Koyuncuoğlu (2021) atliktas tyrimas, kuriame dalyvavo 376 studentai parodė, kad akademinė motyvacija laikoma pagrindiniu veiksmu, darančiu įtaką įvairiems studentų mokymosi rezultatams. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad studentų akademinė motyvacija ir karjeros apsisprendimas skyrėsi priklausomai nuo lyties, studijų metų, akademinių pasiekimų ir lūkesčių siekti aukštojo mokslo. Be to, nustatyta, kad akademinė motyvacija turėjo teigiamą poveikį karjeros apsisprendimui.

Savo ruožtu motyvacija renkantis profesiją priklauso nuo kelių veiksmų, kurie padeda žmogui siekti savo tikslų. Pirma, tai yra gebėjimas įveikti iššūkius ir nesėkmes, nes kiekvienoje karjeroje pasitaiko sunkumų, kuriuos žmogaus motyvacija padeda įveikti. Antra, svarbu, kad žmogus aiškiai suprastų, kokią karjerą jis nori kurti, tai vadinama karjeros vizija – žinojimas, kur link jis eina. Trečia, karjeros tapatumas, kuris daro įtaką tam, kokius sprendimus žmogus priima dėl karjeros, ir kaip jis elgiasi darbinėje aplinkoje. Visi šie trys aspektai kartu formuoja motyvaciją siekti profesijos ir išlikti joje (Omokanye, Adepoju, Adegbite, Tamuno-Opubo, 2023). Galima teigti, kad nors vidinė motyvacija ir pasiekimų lūkesčiai iš pradžių lemia sprendimą pasirinkti profesiją, ilgalaikė sėkmė priklauso nuo valios procesų – tvirto įsipareigojimo siekti

užsibrėžtų tikslų. Vadinasi labai svarbu išlaikyti aukštą motyvacijos lygį tiek pradinio, tiek tęstinio mokytojų rengimo metu (Alvariñas-Villaverde, Domínguez-Alonso, Pumares-Lavandeira, Portela-Pino, 2022). Anot Piktornaitės ir Tamašauskienės (2021), jauni mokytojai turi optimistišką mokytojo profesinį įvaizdį, kuris yra susijęs su darbo sąlygomis ir atlyginimu, nes nėra paveikti šios profesijos kasdienybės realijų. Nurwahu ir Tinungki (2020) teigia, kad ilgesnė darbo patirtis padeda pedagogams giliau įvertinti savo profesinę vertę ir stipriau įsitraukti į profesiją, todėl jų pasiryžimas rinktis ir tęsti šią profesiją tampa tvirtesnis.

Dar vienas svarbus veiksnys, kuris susijęs su mokytojo profesijos pasirinkimu bei pasirinktos profesijos tęstinumu yra pasitenkinimas gyvenimu. Žmonės, jaučiantys didesnę pasitenkinimą gyvenimu, dažniausiai būna labiau suinteresuoti siekti savo profesinių tikslų. Mokytojo profesijos kontekste tai reiškia, kad labiau patenkinti gyvenimu asmenys yra dažniau vedami vidinių ir socialinių motyvų – jie mėgaujasi savo darbu, siekia padėti kitiems ir nori daryti teigiamą poveikį visuomenei (Pavin Ivanec, Defar, 2023). Žmonės, kurie yra patenkinti savo gyvenimo aplinkybėmis, yra labiau linkę sutelkti dėmesį į karjeros rezultatų, atitinkančių jų asmenines vertybes ir troškimus, siekimą. Šiame kontekste pasitenkinimas gyvenimu veikia kaip motyvacinio pasirengimo požymis t. y. kuo labiau žmogus patenkintas savo gyvenimu, tuo labiau tikėtina, kad jis bus motyvuotas siekti mokytojo karjeros kaip būdo įgyvendinti asmeninius siekius ir tikslus.

Asmenybės bruožai vaidina svarbų vaidmenį mokytojo profesijos pasirinkime, todėl norint suprasti, kas skatina žmogų tapti mokytoju, reikėtų atsižvelgti emocinį kontekstą. Gebėjimas suprasti ir valdyti emocijas, yra vienas iš svarbių veiksnių, kuris lemia mokytojo profesijos pasirinkimą. Kaip teigia Pavin Ivanec ir Defar (2023), emociniai bruožai glaudžiai susiję su profesiniais pasirinkimais, ypač profesijoms, kurios susijusios aktyviu bendradarbiavimu su kitais žmonėmis, kaip pavyzdžiui mokytojo. Be to, asmenybės bruožai ir emocinė kompetencija yra svarbūs tiek darbo rezultatams, tiek norui rinktis mokytojo profesiją. Remiantis penkių veiksnių asmenybės modeliu (žr. 3 pav.), tokie bruožai kaip ekstraversija (visuomeniškumas, teigiamų emocijų spinduliavimas), sutariamumas (pasitikėjimas, geranoriškumas) ir sąžiningumas (organizuotumas, drausmingumas) teigiamai veikia mokytojo darbą ir efektyvumą. Kita vertus, neurotiškumas (emocinis nestabilumas) dažnai siejamas su mažesne motyvacija ir didesniu perdegimu. Anot Pavin Ivanec ir Defar (2023), tyrimai rodo, kad mokytojus, pasižyminčius tokiais bruožais kaip sutariamumas, ekstraversija ir sąžiningumas, labiau skatina dirbti vidiniai ir socialiniai mokymo aspektai, tokie kaip malonumas ir indėlis į visuomenę, o neurotiškumas šiems motyvams daro neigiamą poveikį.

3 pav. Penkių veiksnių asmenybės modelis

Šaltinis: Pavin Ivanec & Defar (2023).

Ši mintis atitinka Hollando profesinių interesų modelį (1997), pagal kurį asmenys, kuriems patinka bendrauti su kitais žmonėmis, natūraliai renkasi profesijas, susijusias su socialiniais ryšiais, pavyzdžiui, mokytojo profesiją. Šiuos asmenis motyvuoja asmeninis pasitenkinimas ir socialinė darbo nauda, o ne išorinės paskatos, pavyzdžiui, darbo vietos saugumas (Pavin Ivanec, Defar, 2023).

Apibendrinant, galima teigti, kad mokytojo profesijos pasirinkimą lemia išoriniai, vidiniai ir altruistiniai veiksniai. Motyvacija, noras daryti įtaką kitiems, emocinė kompetencija ir penkių veiksmų asmenybės modelio bruožai skatina jaunas žmones rinktis mokytojo profesiją bei padeda užtikrinti, kad pasirinkimas būtų nuoseklus ir atitinkantis asmeninius tikslus. Profesijos pasirinkimo tvirtumas glaudžiai susijęs su asmeninio pasitenkinimo gyvenimu lygiu, karjeros tikslais ir socialiniais ryšiais, kurie suteikia mokytojo profesijai prasmę bei prisideda prie sėkmingo mokytojo profesinio įvaizdžio kūrimo.

2. MOKYTOJO PROFESINIS ĮVAIZDIS KAIP MOKYTOJO PROFESIJOS PASIRINKIMO VEIKSNYS: TYRIMO METODOLOGIJA

Tyrimo metodo pasirinkimo pagrindimas. Kiekybinis tyrimas yra mokslinė metodika, kuri leidžia rinkti ir analizuoti informaciją apie įvairius reiškinius ar procesus, naudojant statistines priemones. Šio metodo tikslas – objektyviai išmatuoti ir įvertinti reiškinių ypatumus, jų skirtumus, taip pat nustatyti tarpusavio ryšius. Vienas iš kiekybinio tyrimo ypatumų yra skaitinių duomenų naudojimas, kurie padeda apibendrinti tyrimo objekto savybes platesniu mastu (Rupšienė, 2007). Šiuo metodu siekiama gauti informaciją iš respondentų, užduodant formalizuotus klausimus. Kiekybiniai tyrimo metodai naudojami apibendrinimui, vidurkiams ir dėsningumams nustatyti, prognozėms daryti bei priežastiniams ryšiams tikrinti. Jie taip pat padeda apibendrinti išvadas platesnėms populiacijoms, kiekybiškai įvertinti reiškinio mastą (Rana, Gutierrez, Oldroyd, 2021). Kiekybiniais metodais tyrėjai paprastai tiria dideles grupes, todėl labiau tikėtina, kad išvados bus objektyvios. Kadangi tyrėjai dažnai tiesiogiai nebendrauja su dalyviais, sumažėja duomenų rinkimo ir analizės šališkumo rizika (Kardelis, 2016).

Tyrimui, kurio respondentai yra jauni (iki 5 metų pedagoginės darbo patirties turintys) mokytojai, pasirinktas kiekybinis metodas. Kiekybinis metodas yra tinkamiausias mokytojo profesiniam įvaizdžiui tirti. Jis leidžia sistemingai ir objektyviai išmatuoti respondentų t. y. jaunų pedagogų, kurių pasirinkimas, rinktis mokytojo profesiją, priimtas neseniai, o jų profesijos pasirinkimo patirtys neužsimiršusios, požiūrį į mokytojo profesinio įvaizdžio dimensijas. Likerto skalė ir uždari klausimai leido analizuoti duomenis statistiniais metodais, įvertinant vidurkius ir identifikuojant tendencijas, kurios atskleidė jaunų pedagogų požiūrio įvairovę į mokytojo profesinį įvaizdį. Būtent jaunų pedagogų požiūris į mokytojo profesinį įvaizdį – itin svarbus, nes jis veikia profesijos patrauklumą ir pasirinkimą. Teigiamas mokytojo profesinis įvaizdis didina profesijos prestižą, įkvepia pasitikėjimą ir motyvuoja jaunas žmones rinktis šią profesiją kaip ilgalaikį karjeros kelią. Tuo tarpu neigiamas įvaizdis gali atgrasyti potencialius mokytojus, taip prisidedant prie pedagogų trūkumo ir profesijos nuvertinimo visuomenėje. Kiekybinis metodas leido ne tik įvertinti mokytojo profesijos įvaizdžio suvokimą, bet ir atskleisti, kurios mokytojų profesinio įvaizdžio dimensijos yra svarbiausios jaunų pedagogų profesinio apsisprendimo procese.

Duomenų rinkimo instrumentų pagrindimas. Atliekant pedagogų anketinės apklausos tyrimą, pirmiausia parengiamas tyrimo įrankis – anketa (klausimynas). Klausimynas susideda iš 8 uždaru klausimų (žr. priedas). Klausimai buvo parengti remiantis teorinės dalies analize. Klausimai suskirstyti į kelias skiltis. Pirmoji anketos dalis, kuri skirta įvardinti mokytojo profesinį įvaizdį, leidžia vertinti kaip jauni pedagogai suvokia mokytojo profesinį įvaizdį apskritai Lietuvoje. Tai tarsi atspirties taškas tolimesniems klausimams. Antroji anketos dalis skiriama išsiaiškinti mokytojo profesinio įvaizdžio raišką tiriamoje populiacijoje. Šios dalies klausimai leidžia tirti kokia mokytojo įvaizdžio struktūros dimensija yra svarbiausia renkantis mokytojo profesiją. Trečioji anketos dalis skiriama galimybei įvertinti mokytojo profesijos pasirinkimo veiksnius pagal mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensijas, aptartas darbo teorinėje dalyje. Taip pat skalėje nuo 1 (labai abejoju, kad noriu tapti mokytoju) iki 10 (tvirtai žinojau, kad noriu tapti mokytoju) vertinamas apsisprendimas tapti mokytoju. Šios dalies klausimai leidžia tirti, profesijos pasirinkimo veiksnius pagal dimensijas ir apsisprendimo tvirtumą rinktis mokytojo profesiją. Ketvirtojoje anketos dalyje pateikiami klausimai, susiję su sociodemografiniais tyrimo dalyvių duomenimis. Tokiu būdu sudarytas instrumentas leidžia pasiekti užsibrėžtus tikslus ir patikrinti išsikeltą hipotezę. Klausimyno struktūra pateikta 1 lentelėje.

1 lentelė

Klausimyno struktūra

Klausimų blokas	Klausimo numeris	Teorinis pagrindimas
Įvadinė dalis		
Mokytojo profesinio įvaizdžio vertinimas	1	Mokytojo profesinio įvaizdžio vertinimo klausimas yra įvadinis klausimas. Jis leidžia vertinti kaip suvokiamas mokytojo profesinis įvaizdis, nes anot Mičiulienės, Kovalčikienės (2020), jei mokytojo darbas laikomas prestižiniu, prasmingu ir suteikiančiu galimybes asmeniniam bei profesiniam tobulėjimui, daugiau jaunų žmonių rinksis tapti mokytojais. Pedagogikos kontekste profesinis savęs suvokimas siejamas su mokytojo turimu savęs įvaizdžiu, kuris daro įtaką tam, kaip jis mokosi ir tobulėja savo profesijoje (Rosdi et. al., 2020)
Mokytojo profesinio įvaizdžio dimensijų suvokimas	2	Mokytojo profesinis įvaizdis priklauso nuo mokytojo profesinio įvaizdžio struktūros dimensijų: asmeninis įvaizdis, anot Köller ir kt. (2019), yra kaip strateginis būdas prisistatyti visuomenei ir yra savotiška savęs pateikimo forma; išvaizda ir elgesys, anot Wu ir Chen (2019), reprezentuoja požiūrį į darbą, elgesio normų laikymąsi ir bendravimo būdą, profesinio vaidmens supratimą ir vaidmenį darbo aplinkoje; vertybės bei autoritetas, anot Didžiulienė (2020), įtakoja mokinių asmeninį tobulėjimą, formuojant juos kaip sąmoningas, mąstančias asmenybes; profesinis tobulėjimas ir profesionalumas, anot Bergmark ir kt. (2018), kuria aktyvaus visuomenės nario įvaizdį; įvaizdis žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose – platforma, kurioje kuriamas ir egzistuoja mokytojo profesinis įvaizdis, kaip teigia Falk (2021) bei Schwartz (2019); mokytojo atlygis ir darbo sąlygos, anot Kösterelioğlu (2021), yra svarbi mokytojo profesinio įvaizdžio dalis
Veiksnių, turinčių įtakos mokytojo profesijos pasirinkimui vertinimas	3, 4	Anot Abramauskienės ir Kirliauskienės (2014), yra trys pagrindinės veiksnių grupės renkantis profesiją: išoriniai (atlyginimas, atostogos ir pan.), vidiniai (pašaukimas dirbti pedagogo darbą) ir altruistiniai (noras padėti vaikams). Visi šie veiksniai yra svarbūs, nes turi įtakos mokytojo profesiniam įvaizdžiui bei sprendimui rinktis arba atsisakyti šios profesijos. Mokytojo profesijos pasirinkimo veiksnių įvardijimas leidžia tirti, profesijos pasirinkimo veiksnius pagal dimensijas ir apsisprendimo tvirtumą

Demografiniai klausimai	5, 6, 7, 8	Duomenys apie respondentų demografines charakteristikas naudojami siekiant įvertinti imties reprezentatyvumą ir išvengti sisteminio šališkumo
-------------------------	------------	---

Klausimyno patikimumas. Siekiant nustatyti skalių vidinį patikimumą buvo paskaičiuotos Cronbacho alfos. Skalės patikimumas laikomas kaip priimtinas kuomet nustatyta alfa reikšmė yra lygi arba didesnė nei 0,7. Cronbach's Alpha klasifikacija:

- Cronbach's Alpha < 0,5 reiškia, kad skalės patikimumas yra žemas, skalės naudoti nerekomenduojama.
- 0,5 < Cronbach's Alpha < 0,6 – patikimumas patenkinamas.
- 0,6 < Cronbach's Alpha < 0,9 – patikimumas geras.
- 0,9 < Cronbach's Alpha < 1 – patikimumas labai geras.

Siekiant patikrinti klausimyno metodikų patikimumą, buvo apskaičiuoti jų vidinio suderinamumo rodikliai (Cronbach α). Visų naudojamų skalių teiginių suderinamumas geras. Nustatyti Cronbach α rodikliai pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė

Klausimynų konstrukto vidinis suderinamumas (n=157)

Metodika	Teiginių kiekis	Cronbach α
Mokytojo profesijos statusas	5	0,782
Mokytojo išvaizda ir bendravimas	3	0,706
Mokytojo komunikacija socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje	4	0,687
Mokytojo autoritetas, vertybės	4	0,789
Tobulėjimas, kvalifikacijos kėlimas, profesionalumas	5	0,833
Darbo sąlygos ir atlygis	3	0,795

Duomenų analizės metodas. Apklausos būdu surinkti duomenys yra apdorojami ir pateikiami skaitine forma, leidžiančia įvertinti tyrinėjamos populiacijos požymių pasiskirstymą (Kardelis, 2016). Tyrimo metu surinkti duomenys analizuojami taikant matematinės analizės metodus (Gaižauskaitė, Mikėnė, 2014). Kintamųjų normalumui tikrinti buvo naudojamas Kolmogorovo-Smirnov testas, asimetrijos ir eksceso koeficientai. Tyrimo rezultatai buvo susisteminti, apdoroti ir analizuojami naudojant SPSS (angl. *Statistical Package for Social Science*) programos 24.0 versiją, diagramoms atvaizduoti buvo naudojama MS Excel 2010 programa. Gauti rezultatai pateikti diagramose, kuriose apskaičiuotas atsakymų pasiskirstymas procentais, skaičiuojant procentinius dažnius bei vidurkius kiekvienam klausimui.

Tyrimo imties pasirinkimo pagrindimas. Imties sudarymą dažnai nulemia du svarbūs veiksniai. Pirmasis – užtikrinti, kad imtis būtų reprezentatyvi ir kuo tiksliau atspindėtų visą populiaciją. Antrasis – siekti kuo labiau sumažinti galimas imties paklaidas. Norint nustatyti apklausos generalinės aibės dydį, buvo remtasi Lietuvos oficialiosios statistikos portalo duomenimis, kuriais remiantis, 2021 m. pedagogų

iki 25 metų skaičius Lietuvoje siekė 253. Darytina prielaida, kad šių mokytojų pedagoginio darbo patirtis nesiels daugiau 5 metų, todėl pasirinkta apklausti šio amžiaus ir pedagoginės patirties (iki 5 metų) asmenis. Ši amžiaus grupė tyrimui svarbi, nes jų požiūris gali suteikti vertingos informacijos apie tai, kaip mokytojo profesinis įvaizdis yra suvokiamas tarp jaunų pedagogų, kurių apsisprendimas, rinktis mokytojo profesiją, priimtas neseniai, o jų profesijos pasirinkimo patirtys neužsimiršusios. Esant mažai imčiai kyla būtinybė apklausti kiek įmanoma didesnę respondentų skaičių.

Tyrimo dalyvavo 157 pedagogai iki 25 metų amžiaus ir turintys iki 5 metų pedagoginės darbo patirties. Didžioji dauguma pedagogų buvo moterys (87,3 proc.; N=137), vyrai sudarė 12,7 proc. (N=20). Apie 1,3 proc. (N=2) turėjo profesinį išsilavinimą, 1,9 proc. (N=3) buvo nebaigę aukštesniojo išsilavinimo, 13,4 proc. (N=21) turėjo aukštesnįjį, 52,2 proc. (N=82) buvo įgiję bakalauro laipsnį, 29,3 proc. įgiję magistro laipsnį, 1,6 proc. (N=1) turėjo aukštesnį nei magistro laipsnį, o 1,3 proc. (N=2) turėjo kitoki išsilavinimą.

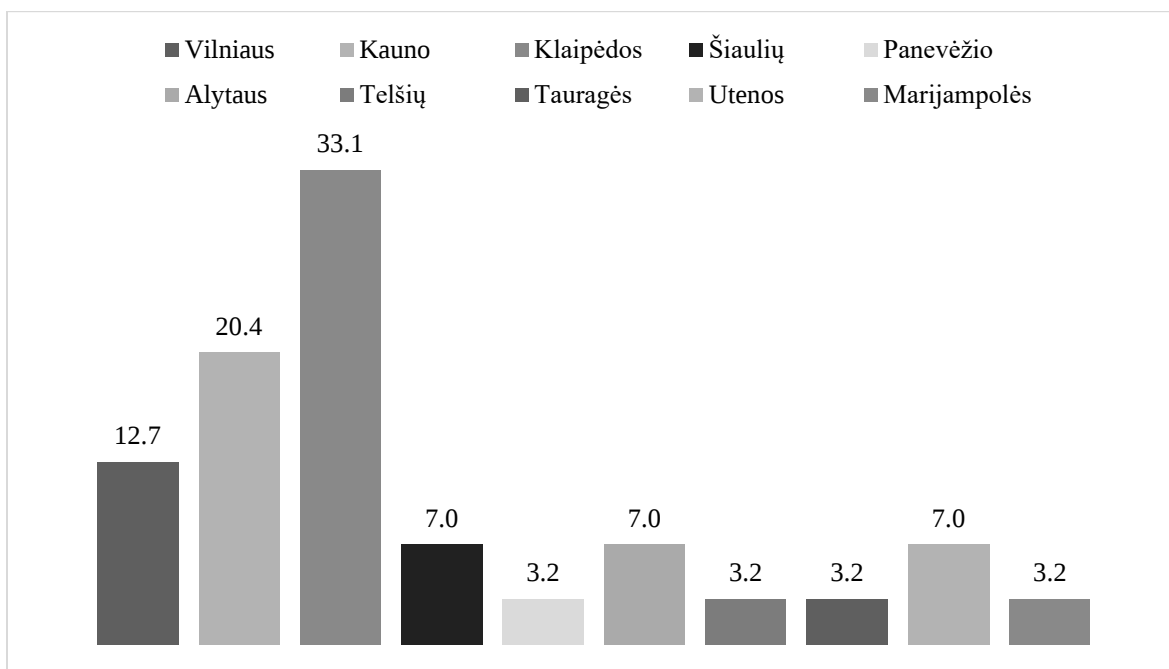
Maždaug 9,6 proc. (N=15) pedagogų turėjo iki 1 metų darbo stažą, 14,6 proc. (N=23) turėjo 1–2 metų, 29,3 proc. (N=46) 2–4 metų, o 46,5 proc. (N=73) turėjo 5 metų pedagoginio darbo patirties. Rezultatai pateikti 3 lentelėje.

3 lentelė

Imties charakterizavimas, proc. (N)

Demografiniai veiksniai		N	Procentai
Lytis	Vyrai	20	12,7
	Moterys	137	87,3
Išsilavinimas	Profesinis	2	1,3
	Nebaigtas aukštesnysis	3	1,9
	Aukštesnysis	21	13,4
	Bakalauro laipsnis	82	52,2
	Magistro laipsnis	46	29,3
	Aukštesnis nei magistro laipsnis	1	0,6
	Kita	2	1,3
Pedagoginis darbo stažas	Iki 1 m.	15	9,6
	1-2 m.	23	14,6
	2-4 m.	46	29,3
	5 m.	73	46,5

Atliktame tyrimo daugiausiai dalyvavo (žr. 4 paveikslą) pedagogai iš Klaipėdos apskrities (33,1 proc.; N=52), Kauno apskrities (20,4 proc.; N=32), bei Vilniaus apskrities (12,7 proc.; N=20). Taip pat po 7 proc. (N=11) buvo iš Utenos, Alytaus, Šiaulių apskrities ir po 3,2 proc. (N=5) iš Marijampolės, Tauragės, Telšių, Panevėžio apskričių.

4 pav. Pedagogų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą, proc.

Apibendrinant galima teigti, kad tyrime dalyvavo 157 pedagogai iki 25 metų, turintys iki 5 metų pedagoginio darbo patirties. Visų (253) respondentų apklausti nepavyko dėl kai kurių respondentų nenoro dalyvauti tyrime, respondentų užimtumo. Kita priežastis buvo mokyklų administracijos požiūris į įvairius tyrimus. Prašymas dalyvauti tyrime buvo siunčiamas į mokyklų nurodytus elektroninius paštus, todėl ši informacija galėjo nepasiekti respondentų, keletą mokyklų administracijos informavo, kad tokiuose tyrimuose nedalyvauja. Dar viena priežastis – mokyklų interneto svetainėse neatnaujinta kontaktinė informacija, todėl į mokyklos elektroninį paštą nusiųstas prašymas dalyvauti tyrime, grįždavo kaip nepasiekęs adresato.

Tyrimo duomenų apdorojimas. Tyrimo duomenų statistiniai analizėi atlikti buvo naudojama SPSS (angl. *Statistical Package for Social Science*) programos 24.0 versija. Diagramoms atvaizduoti buvo naudojama MS Excel 2010. Kintamųjų normalumui tikrinti buvo naudojamas Kolmogorovo-Smirnov testas, asimetrijos ir eksceso koeficientai (kinta tarp -1 ir 1). Kai normalumo prielaida kintamiesiems bent iš dalies tenkinama, darbe buvo naudojami parametriniai testai, o kai netenkinama – neparametriniai. Naudoti šie duomenų analizės būdai:

1. **Aprašomoji statistika (dažnių lentelės, duomenų padėties charakteristikos).** Dažnių lentelės naudotos, siekiant pamatyti respondentų atsakymų pasiskirstymus. Nominalūs kintamieji pateikti procentais ir dažniais. Iš duomenų padėties charakteristikų naudotas vidurkis ir standartinis nuokrypis ($m \pm SD$).
2. **Lyginimai tarp populiacijos grupių (Stjudento t-testas, ANOVA, χ^2 testai).** Stjudento t-testas naudotas ieškant skirtumų tarp dviejų populiacijos grupių, o ANOVA dispersinė analizė su poriniais Post-Hoc testais naudojama lyginant tarp daugiau nei 2 populiacijos grupių. Nominalių kintamųjų procentiniams pasiskirstymams nustatyti buvo sudaromos kryžminės lentelės ir analizuojami

duomenys pagal χ^2 kriterijų, bei Fišerio kriterijų (esant 2x2 kryžminėms lentelėms), Z testą su Benferoni korekcija.

3. **Statistinių ryšių nustatymo testai (Spearman, Pearson, tiesinė regresija).** Šie testai naudoti norint patikrinti hipotezes, kuriose teigiama, jog yra statistinis ryšys tarp kintamųjų. Pearson koreliacija buvo naudota patikrinti ryšį tarp dviejų skirtingų kintamųjų, kurie tenkino normalumo sąlygas, o Spearman koreliacija patikrint ryšį su demografiniais veiksniais. Įtakai nustatyti buvo atliekama vienanarė tiesinė regresija. Statistiškai patikima laikoma, kai $p < 0,05$. Ryšio stiprumo interpretavimui buvo naudojama pasitelkus žemiau pateiktus įverčius (Čekanavičius, Murauskas, 2000):

- Nuo -0,3 iki 0,3 koreliacinis ryšys labai silpnas;
- Nuo 0,3 iki 0,5 (ar -0,3 iki -0,5) koreliacinis ryšys silpnas;
- Nuo 0,5 iki 0,7 (ar -0,5 iki -0,7) koreliacinis ryšys yra vidutinis;
- Nuo 0,7 iki 0,9 (ar -0,7 iki -0,9) koreliacinis ryšys stiprus.

Duomenų normalumas. Kintamųjų normalumui tikrinti buvo naudojamas Kolmogorovo-Smirnov testas, asimetrijos ir eksceso koeficientai, histograma. Iš viso tyrime dalyvavo 157 tiriamieji. Kaip matome iš 4 lentelės, daugumos skalių kintamųjų bendroje imtyje netenkina normalumo prielaidų ($p < 0,05$). Atsižvelgus į asimetrijos ir eksceso koeficientus (kinta nuo -1 iki 1 arba nedaug nusižengia tokioms riboms) galima teigti, kad normalumo prielaidos iš dalies tenkinamos visiems kintamiesiems, todėl galime naudoti parametrinius testus tolimesnėje analizėje.

4 lentelė

Klausimynų konstrukto kintamųjų normalumo prielaidų vertinimas (N=157)

Konstruktai	Kolmogorovo-Smirnov testas			Šapiro-Vilko testas			Asimetrijos koeficientas	Eksceso koeficientas
	Statistinė reikšmė	df	p	Statistinė reikšmė	df	p		
Mokytojo profesijos statusas	0,072	157	0,044	0,988	157	0,179	-0,199	-0,137
Mokytojo išvaizda ir bendravimas	0,152	157	<0,001	0,915	157	<0,001	-0,830	0,996
Mokytojo komunikacija socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje	0,107	157	<0,001	0,971	157	0,002	-0,212	0,496
Mokytojo autoritetas, vertybės	0,084	157	0,009	0,950	157	<0,001	-0,526	0,991
Tobulėjimas, kvalifikacijos kėlimas, profesionalumas	0,145	157	<0,001	0,917	157	<0,001	-0,484	-0,331
Darbo sąlygos ir atlygis	0,122	157	<0,001	0,966	157	0,001	-0,206	-0,672
Apsisprendimas tapti mokytoju	0,177	157	<0,001	0,883	157	<0,001	-0,785	-0,357

Tyrimo etika. Kiekvienas tyrimo dalyvis supažindinamas su tyrimo tikslu ir tyrimo rezultatų panaudojimu tik moksliniais tikslais. Tyrimo dalyviai turėjo galimybę sutikti arba nesutikti dalyvauti tyrime, taip pat atsisakyti dalyvauti, bet kuriame tyrimo etape. Tyrimo metu anketos klausimai nebuvo

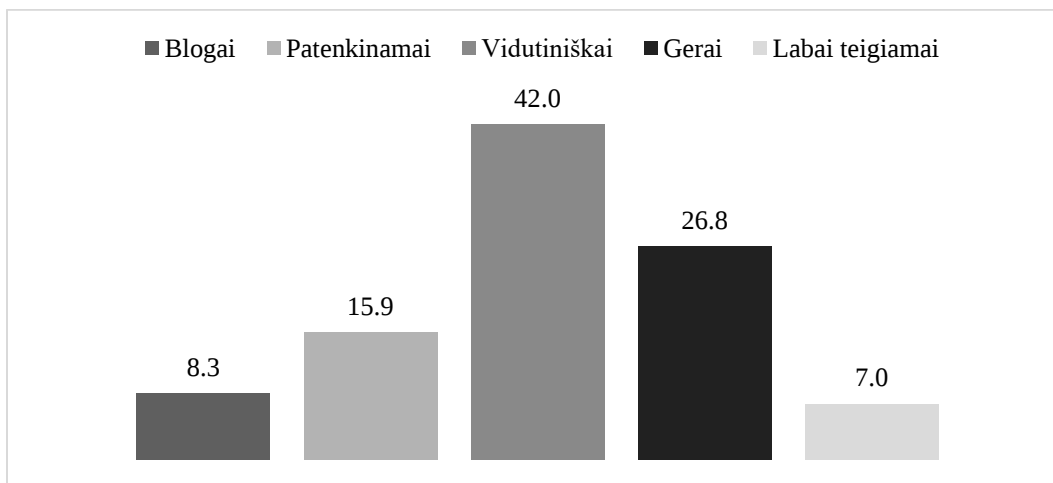
viešai prieinami – tik tyrimo dalyviai, kurie gavo specialią nuorodą, turėjo galimybę pasiekti klausimyną. Atsakymai buvo apdorojami konfidencialiai ir anonimiškai, pateikiant tik bendras išvalgas, taip laikantis duomenų apsaugos reikalavimų, bei užtikrinant dalyvių privatumą viso tyrimo proceso metu.

Tyrimo organizavimas ir eiga. Apklausa buvo vykdoma 2024 m. lapkričio mėnesį. Parengta anketa buvo patalpinta interneto svetainėje <https://www.manoapklausa.lt/>, sugeneruota nuoroda, kurią paspaudus respondentai patogiai galėjo atlikti apklausą. Anketa buvo pateikta elektroniniu variantu viename iš didžiausių socialinių tinklų – Facebook – mokytojų socialinėse grupėse. Anketos nuoroda buvo patalpinta 12-koje skirtingų mokytojų socialinių grupių Facebook socialiniame tinkle. Prašymas dalyvauti tyrime, atsakant į anketos klausimus, buvo išsiųstas elektroniniu paštu į 455 Lietuvos mokyklas. Anketos nuoroda pasidalinta su draugais, pažįstamais, kolegomis, kurie nuoroda galėtų dalinti su jaunais pedagogais.

3. MOKYTOJO PROFESINIS ĮVAIZDIS KAIP MOKYTOJO PROFESIJOS PASIRINKIMO VEIKSNYS: TYRIMO REZULTATAI

3.1. Mokytojo profesinio įvaizdžio vertinimas tirtoje populiacijoje

Tyrimo pradžioje siekta išsiaiškinti, kaip respondentai vertina mokytojo profesinį įvaizdį, todėl pedagogų buvo prašoma subjektyviai įvertinti Lietuvos visuomenėje egzistuojantį mokytojo profesinį įvaizdį (žr. 5 paveikslą). Tyrimas atskleidė, kad visuomenėje vyraujantis mokytojo profesinis įvaizdis yra vidutinis (42 proc. procentai apklaustųjų).

5 pav. Mokytojo profesinio įvaizdžio Lietuvoje subjektyvus vertinimas, proc.

Mokytojo profesinis įvaizdis yra daugialypis reiškinys, susijęs su visuomenės požiūriu ir socialiniais veiksniais, kurie įtakoja mokytojo profesinį įvaizdį. Vadinas visuomenėje vyraujantis mokytojo profesinis įvaizdis nėra absoliučiai vienodas. Tyrimas parodo, jog mokytojo profesinis įvaizdis

visuomenėje nėra aukštas – tik 33,8 proc. tiriamųjų (7 proc. – labai gerai ir 26,8 proc. – gerai) jį vertina teigiamai, daugiau nei pusė respondentų įvaizdį apibūdina kaip vidutinišką ar žemesnį (42 proc. – vidutiniškai, 15,9 proc. – patenkinamai). Ši tendencija patvirtina Mičiulienės ir Kovalčikienės (2020) mintį, kad žemas įvaizdis riboja profesijos patrauklumą. Profesinio įvaizdžio suvokimą taip pat stipriai veikia vidiniai ir išoriniai veiksniai. Tyrimo rezultatai, rodantys, kad pedagogai su mažesniu darbo stažu ir žemesniu išsilavinimu vertina mokytojo įvaizdį geriau patvirtina Kestere ir Kalke (2015) bei Norkobilovna (2019) teiginius, kad jauni specialistai ir mažiau patirties turintys pedagogai dažniau yra optimistiškesni, o jų suvokimas nėra taip stipriai paveiktas realių darbo sąlygų.

Mokytojo profesinis įvaizdį neatsiranda momentiška, o vystosi ilgainiui, per patirčių kaupimą, aplinkos stebėjimą bei įvairių šaltinių informacijos interpretavimą, stebint aplinką ir analizuojant informaciją iš įvairių šaltinių, vadinasi demografiniai rodikliai, tokie kaip lytis ar gyvenamoji vieta, nėra lemiami. Tyrimo išvada, jog šie rodikliai neturi statistiškai reikšmingos įtakos įvaizdžio vertinimui ($p > 0,05$), patvirtina Zengele (2017) pastebėjimus, kad įvaizdis yra dinamiškas ir priklauso nuo pedagogų patirties bei individualaus požiūrio. Koreliacija tarp mažesnio stažo, žemesnio išsilavinimo ir geresnio įvaizdžio suvokimo rodo tą pačią tendenciją – mažiau patyrę pedagogai į profesiją žvelgia su idealizmu, o reali darbo praktika vėliau keičia požiūrį.

Kaip matome iš 5 lentelės, mokytojo profesinio įvaizdžio vertinimas Lietuvoje skyrėsi pagal pedagogų turimą darbo stažą ($F=2,673$; $p=0,049$). Galima teigti, kad kuo pedagoginis darbo stažas yra mažesnis, tuo mokytojo profesinis įvaizdis yra geriau vertinamas ($r=-0,232$; $p=0,003$). Taip pat pastebėta, kad kuo pedagogų išsilavinimas yra žemesnis, tuo mokytojo įvaizdis yra geriau vertinamas ($r=-0,168$; $p=0,035$). Įvaizdžio vertinimas nepriklausė nuo lyties ar gyvenamosios vietos ($p > 0,05$).

5 lentelė

Mokytojo profesinio įvaizdžio Lietuvoje vertinimas atsižvelgiant į pedagogų demografinius veiksnius, (N=157)

Veiksniai		Mokytojo profesinis įvaizdis Lietuvoje		Studento t arba ANOVA testo rezultatai
		Vidurkis	St. nuokrypis	
Lytis	Vyrai	3,20	1,15	t=0,549; df=155; p=0,583
	Moterys	3,07	1,00	
Pedagoginis darbo stažas	Iki 1 m.	3,60	0,74	F=2,673; p=0,049*
	1–2 m.	3,26	0,92	
	2–4 m.	3,15	1,15	
	5 m.	2,88	0,97	

* - $p < 0,05$; t – Studento testo reikšmė, F – ANOVA testo reikšmė; df – laisvės laipsnių skaičius, p – statistinis reikšmingumas.

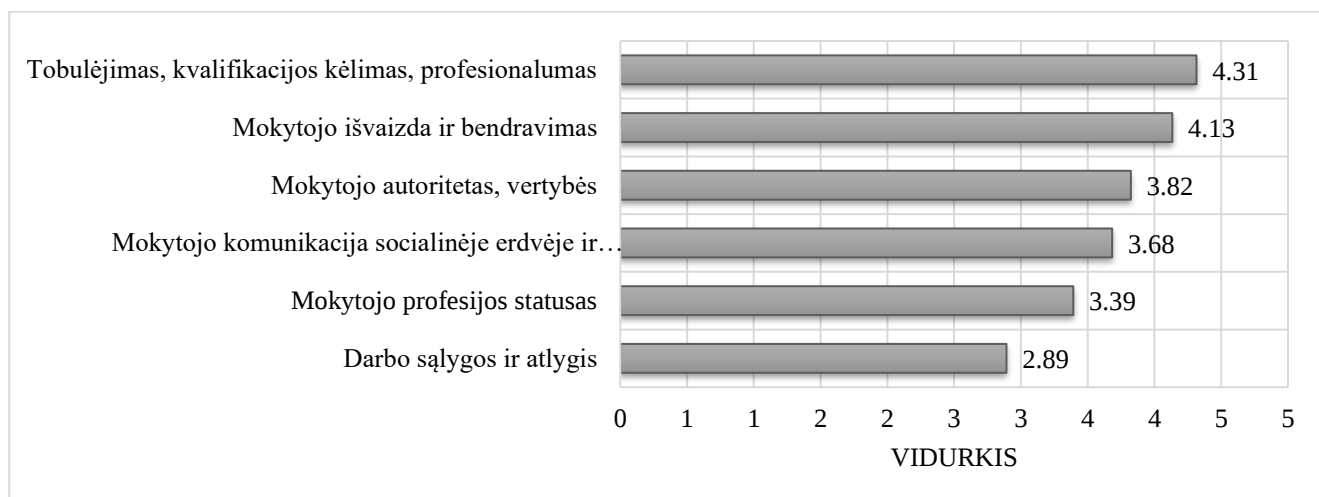
Galima teigti, kad mokytojo profesinio įvaizdžio suvokimą stipriai veikia asmeninė patirtis ir darbo sąlygos. Tyrime nustatyta, kad pedagogai su mažesniu darbo stažu mokytojo įvaizdį vertina geriau ($r=-0,232$; $p=0,003$). Tai pastebi Kestere ir Kalke (2015) – mažiau patirties turintys pedagogai dažnai išlaiko idealistines nuostatas apie profesiją, kurios vėliau kinta dėl praktinių darbo iššūkių. Išsilavinimo lygmens poveikis įvaizdžio suvokimui ($r=-0,168$; $p=0,035$) pastebimas ir Mičiulienės, Kovalčikienės (2020) bei Zakirova, Bakhmutsky (2023) darbuose. Žemesnį išsilavinimą turintys pedagogai dažnai nėra susidūrę su sudėtingomis profesijos reikalavimų realijomis, o tai gali lemti teigiamą požiūrį. Aukštesnį

išsilavinimą turintys pedagogai, labiau įsigilinę į profesijos iššūkius, gali būti labiau kritiškai savo profesiniam įvaizdžiui.

3.2. Mokytojo profesinio įvaizdžio raiška tirtoje populiacijoje

Šioje dalyje pažvelgsime į mokytojo profesinio įvaizdžio vertinimą jaunųjų pedagogų (turinčių iki 5 metų pedagoginės darbo patirties) akimis per 6 įvaizdžio dimensijas: *mokytojo profesijos statusas; mokytojo išvaizda ir elgesys; mokytojo komunikacija socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje; mokytojo autoritetas ir vertybės; mokytojų profesinis tobulėjimas ir kvalifikacijos kėlimas, profesionalumas; mokytojo darbo sąlygos ir atlygis*. Teiginiai buvo vertinami 5 balų sistema (1 – tikrai ne; 5 – tikrai taip).

Kaip matome iš 6 paveikslo, pedagogai geriausiai įvertino mokytojų profesinį tobulėjimą, kvalifikacijos kėlimą ir profesionalumą ($M=4,31$), mokytojo išvaizdą ir elgesį ($M=4,13$) bei mokytojo autoritetą, vertybes ($M=3,82$). Silpniausiai tiriamieji įvertino mokytojų darbo sąlygas ir atlygį ($M=2,89$), mokytojo profesijos statusą ($M=3,39$) ir mokytojo įvaizdį socialinėje erdvėje, žiniasklaidoje ($M=3,68$).

6 pav. Mokytojo profesinio įvaizdžio subjektyvus vertinimas, vidurkiai

Tyrimo rezultatai parodė, kad pedagogai geriausiai vertina mokytojų profesionalumą, kvalifikacijos kėlimą ir tobulėjimą, išvaizdą bei bendravimą. Šie rezultatai antrina Didžiulienės (2020) išsakytai idėjai, jog profesionalumo demonstravimas ir gebėjimas prisitaikyti prie švietimo pokyčių yra vienas svarbiausių mokytojo įvaizdžio elementų, kuris daro įtaką ne tik mokinių pasitikėjimui, bet ir visuomenės požiūriui į profesiją. Panašiai akcentuoja Pikturnaitė ir Tamašauskienė (2021) – mokytojo gebėjimas nuolat kelti kvalifikaciją stiprina profesinį įvaizdį ir didina švietimo sistemos patikimumą. Mokytojo išvaizdos bei bendravimo svarbą išryškina Nurwahu ir Tinungki (2020) teigdami, jog asmeninis įvaizdis ir gebėjimas užmegzti pozityvų ryšį su mokiniais ir kolegomis prisideda prie teigiamo profesijos suvokimo.

Rezultatai rodo, kad mokytojų darbo sąlygos ir atlygis bei profesijos statusas vertinami prasčiausiai, kas sustiprina Mičiulienės ir Kovalčikienės (2020) teiginius, jog nepakankamas atlygis ir ribotos darbo

sąlygos yra esminės kliūtys didinant mokytojo profesinį prestižą. Be to vidutiniškai įvertinta mokytojų komunikacija socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje ($M=3,68$) patvirtina Schwartz (2019) pastebėjimą, kad mokytojai viešojoje erdvėje dažnai reprezentuojami neefektyviai arba kritiškai, kas dar labiau menkina mokytojo profesinį įvaizdį. Mokytojo autoriteto ir vertybių svarbą ($M=3,82$) aiškiai pabrėžia Piktornaitė ir Tamašauskienė (2021), kurios teigia, kad moralinis pavyzdys bei gebėjimas kurti pasitikėjimo ir pagarbos atmosferą klasėje yra esminiai aspektai formuojantys mokytojo profesinį įvaizdį visuomenėje. Tyrimo rezultatai rodo, kad mokytojo autoritetas yra gana gerai vertinamas, tačiau profesinis įvaizdis daugiau remiasi profesionalumu ir kvalifikacijos kėlimu.

Apibendrinant galima teigti, kad darbo sąlygos, atlygis ir nepakankamai efektyvi komunikacija žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose yra pagrindinės mokytojo profesinio įvaizdžio trūkumų sritys. Šias mokytojo profesinio įvaizdžio dimensijas būtina stiprinti, norint didinti profesijos patrauklumą visuomenėje.

Siekiant palyginti nagrinėjamų mokytojo profesinio įvaizdžio vertinimo skalių įverčius, atsižvelgiant į gyvenamąją vietą (apskritis), buvo atlikta dispersinė ANOVA analizė su poriniais Post-Hoc testais. Statistiškai reikšmingų skirtumų nenustatyta (žr. 6 lentelę) lyginant visas nagrinėjamas skales tarp skirtingų apskričių ($p>0,05$).

6 lentelė

Mokytojo profesinio įvaizdžio vertinimas pagal apskritis, vidurkis ($N=157$)

Skalės	Gyvenamoji vieta (apskritis)										F; p
	Vilniaus	Kauno	Klaipėdos	Šiaulių	Panevėžio	Alytaus	Telšių	Tauragės	Utenos	Marijampolės	
Mokytojo profesijos statusas	3,52	3,16	3,44	3,44	3,60	3,22	3,88	3,40	3,40	3,40	0,688; 0,719
Mokytojo išvaizda ir bendravimas	4,02	4,07	4,15	4,15	4,47	4,15	4,67	4,40	3,91	4,07	0,838; 0,583
Mokytojo komunikacija socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje	3,71	3,52	3,75	3,68	3,75	3,43	4,00	3,95	3,84	3,55	0,728; 0,683
Mokytojo autoritetas, vertybės	3,76	3,66	3,85	4,00	4,00	3,75	4,55	4,20	3,61	3,80	1,002; 0,441
Tobulėjimas, kvalifikacijos kėlimas, profesionalumas	4,13	4,33	4,33	4,36	4,64	4,25	4,60	4,64	4,20	4,12	0,863; 0,560
Darbo sąlygos ir atlygis	3,07	2,88	2,87	3,06	2,93	2,61	3,47	3,00	2,64	2,67	0,489; 0,880

* - $p<0,05$; F – ANOVA testo reikšmė, p – statistinis reikšmingumas.

Tyrimo rezultatai parodė, kad mokytojo profesinis įvaizdis vertinamas panašiai visose Lietuvos apskrityse, o statistiškai reikšmingų skirtumų nebuvo nustatyta ($p > 0,05$). Vadinasi, mokytojo profesinis įvaizdis yra universalus ir labiau priklauso nuo bendros švietimo sistemos nei nuo regioninių skirtumų. Tyrimo dalyviai, nepaisant gyvenamosios vietos, panašiai vertino profesijos statusą, komunikaciją žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose, autoritetą ir kitus aspektus. Mičiulienė ir Kovalčikienė (2020) pabrėžia, kad mokytojo profesinis įvaizdis yra susijęs su bendru švietimo sistemos efektyvumu ir sąlygomis, kurios yra daugiau ar mažiau vienodos visoje šalyje. Tai atspindi faktą, jog darbo vieta neturi reikšmingos įtakos pedagogų požiūriui į profesiją. Mokytojo profesijos universalumas kyla iš bendrų socialinių bei kultūrinių vertybių, kurios formuoja vieningą mokytojo įvaizdį visuomenėje (Samoylenko et al., 2020). Autoriteto, komunikacijos žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose ir profesinio tobulėjimo aspektai panašiai vertinami, nes pedagogai visoje šalyje susiduria su panašiais darbo iššūkiais ir lūkesčiais. Tyrime neaptiktas statistinis skirtumas tarp apskričių vertinimų patvirtina išvalgą, jog švietimo politikos ir visuomenės požiūrio į mokytojo profesiją formavimas dažniausiai vyksta nacionaliniu, o ne regioniniu lygiu (Kösterelioğlu, 2021).

Apibendrinant, galima teigti, kad mokytojo profesinio įvaizdžio vertinimo panašumas tarp apskričių rodo, kad įvaizdžio dimensijos yra universalios ir nepriklauso nuo vietos, kurioje dirba respondentas.

Siekiant nustatyti tyrime nagrinėjamų mokytojo profesinio įvaizdžio skalių įverčių sąsajas su respondentų pedagogine darbo patirtimi ir išsilavinimu buvo atlikta Spearman koreliacinė analizė. Kaip matome iš 7 lentelės nustatyta, kad kuo pedagoginis darbo stažas mažesnis, tuo geriau vertinamas mokytojo profesijos statusas, mokytojų komunikaciją socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje, bei mokytojo autoritetas, vertybės.

7 lentelė

Mokytojo profesinio įvaizdžio įverčių sąsajos su respondentų pedagogine darbo patirtimi ir išsilavinimu

Sąsajos		Pedagoginis darbo stažas	Išsilavinimas
Mokytojo profesijos statusas	r	-0,314**	-0,181*
	p	<0,001	0,023
Mokytojo išvaizda ir bendravimas	r	-0,061	-0,164*
	p	0,445	0,040
Mokytojo komunikacija socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje	r	-0,167*	-0,133
	p	0,037	0,097
Mokytojo autoritetas, vertybės	r	-0,195*	-0,267**
	p	0,014	0,001
Tobulėjimas, kvalifikacijos kėlimas, profesionalumas	r	-0,024	-0,130
	p	0,769	0,105
Darbo sąlygos ir atlygis	r	-0,057	0,021
	p	0,481	0,792

r – Spearman koreliacijos koeficientas, p – statistinis reikšmingumas, * - <0,05, ** - 0,01

Tyrimo rezultatai parodė, kad mažesnę pedagoginę stažą turintys respondentai geriau vertina mokytojo profesijos statusą, komunikaciją socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje, taip pat autoritetą ir vertybes. Šie ryšiai rodo jaunų pedagogų idealizmą. Piktornaitė ir Tamašauskienė (2021) pabrėžia, kad pedagogai, kurie dar neturi ilgametės darbo patirties, dažniausiai yra mažiau paveikti realių profesijos iššūkių, tokių kaip darbo sąlygų trūkumai ar atlygis, todėl jų požiūris į profesiją yra optimistiškesnis. Rezultatai atskleidė, kad žemesnį išsilavinimą turintys pedagogai geriau vertina mokytojo profesijos statusą, įvaizdį ir bendravimą, taip pat autoritetą ir vertybes. Šios tendencijos pastebimos Mičiulienės ir Kovalčikienės (2020) darbuose – mažiau patirties turintys pedagogai dažniausiai nėra įsigilinę į sudėtingus švietimo politikos aspektus, todėl jų požiūris, labiau pagrįstą tradicinėmis vertybėmis ir idealizmu. Šiai minčiai antrina Karaolis, Philippou (2019) nurodydami, kad labiau patyrę pedagogai dažnai būna labiau kritiški, nes jų lūkesčiai dėl profesijos prasilenkia su realiomis sąlygomis, ypač kalbant apie kasdienius profesijos iššūkius ir sunkumus susijusius su darbo sąlygomis. Kai kuriose skalėse, tokiose kaip tobulėjimas, kvalifikacijos kėlimas ir profesionalumas, darbo stažo ir išsilavinimo koreliacijos nebuvo reikšmingos ($p>0,05$). Galima daryti išvadą, kad šie aspektai yra vienodai svarbūs visiems pedagogams, nepriklausomai nuo jų darbo patirties ar išsilavinimo.

Apibendrinant galima teigti, kad pedagogų darbo stažas ir išsilavinimas turi įtakos jų požiūriui į mokytojo profesinį įvaizdį. Mažesnę pedagoginę stažą turintys ir žemesnio išsilavinimo pedagogai yra linkę labiau idealizuoti mokytojo profesiją, ypač vertindami statusą, autoritetą ir bendravimą. Tai rodo, kad realūs darbo iššūkiai ir didesni lūkesčiai gali lemti kritiškesnį požiūrį į mokytojo profesiją.

Analizuojant mokytojo profesinį įvaizdį (žr. 8 lentelę) ir pažvelgus į atskirus teiginius pastebėta, kad pedagogai dažniausiai pritaria teiginiams apie mokytojo profesijos statusą, apie tai, jog mokytojai geba daryti įtaką mokiniams, mokyklos bendruomenei. Tuo tarpu, vertindami mokytojo išvaizdą ir bendravimą, respondentai dažniausiai sutinka, kad mokytojai kalbėdami ir reikšdami nuomonę mokyklos renginių, susirinkimų metu bendrauja etiškai ir mandagiai. Pažvelgus per mokytojo komunikacijos socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje vertinimo prizmę matyti, kad pedagogai dažniausiai sutinka, jog mokytojai, kuriuos teko matyti per televiziją, girdėti radijo laidose atrodė kompetentingi ir tinkamai atstovaujantys savo profesiją. Vertinant mokytojo autoritetą, vertybes paaiškėjo, kad respondentai dažniausiai sutinka, kad mokytojai yra žinių, mokslo, patirties skleidėjai, vedliai mokinio gyvenime.

Analizuojant ir vertinant mokytojų tobulėjimą, kvalifikacijos kėlimą ir profesionalumą pedagogai dažniausiai sutiko su teiginiu, kad mokytojai yra savo srities profesionalai, o vertinant darbo sąlygas – darbas mokykloje garantuoja socialinę stabilumą.

8 lentelė

Mokytojo profesinio įvaizdžio vertinimas, proc. (N=157)

Teiginiai		Tikrai ne/ Lyg ir ne	Nei taip/ nei ne/ nežinau	Lyg ir taip/ tikrai taip
Mokytojo profesijos statusas	Mokytojo statusas švietimo sistemoje yra aukštas	33,8	34,4	31,8
	Mokytojo darbas visuomenėje yra vertinamas kaip reikšmingas ir kilnus	32,5	28	39,5

	Lietuvos mokytojų kompetencijos lygis yra aukštas	7,6	23,6	68,8
	Mokytojai geba daryti įtaką mokiniams, mokyklos bendruomenei	2,5	17,2	80,3
	Mokytojai geba daryti įtaką visuomenei ir šalies pokyčiams	28,7	34,4	36,9
Mokytojo išvaizda ir bendravimas	Mokytojai turi geras bendravimo su mokiniais, tėvais ir kolegomis kompetencijas	2,5	19,1	78,3
	Mokytojai kalbėdami ir reikšdami nuomonę mokyklos renginių, susirinkimu metu bendrauja etiškai ir mandagiai	1,3	7	91,7
	Mokytojų apranga ir bendra išvaizda tinkamai reprezentuoja mokytoją kaip profesionalą	6,4	20,4	73,2
Mokytojo komunikacija socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje	Mokytojai, kuriuos teko matyti per televiziją, girdėti radijo laidose atrodė kompetentingi ir tinkamai atstovaujantys savo profesiją	2,5	12,7	84,7
	Mokytojai, kuriuos teko stebėti socialiniuose tinkluose, bendrauja etiškai, savo nuomonę reiškia profesionaliai	2,5	23,6	73,9
	Visuomeninė žiniasklaida (televizija, radijas, naujienų portalai, spauda) kuria teigiamą mokytojo profesinį įvaizdį	16,6	38,9	44,6
	Socialiniuose tinkluose pastebimas teigiamas mokytojo įvaizdis	22,9	40,1	36,9
Mokytojo autoritetas, vertybės	Mokytojai turi aukštas moralines vertybes ir etikos standartus	6,4	22,3	71,3
	Mokytojai yra atsakingi, turi autoritetą visuomenėje, jų žiniomis ir nuomone pasitikima	16,6	31,8	51,6
	Mokytojai yra žinių, mokslo, patirties skleidėjai, vedliai mokinio gyvenime	3,8	13,4	82,8
	Mokytojai yra supratingi, altruistiški, nes mokytojui svarbiau mokinio gerovė nei jo asmenis gyvenimas	11,5	28	60,5
Tobulėjimas, kvalifikacijos kėlimas, profesionalumas	Mokytojai yra savo srities profesionalai	0,6	10,8	88,5
	Mokytojai nuolat tobulina savo kvalifikaciją ir kompetencijas	0,6	6,4	93
	Mokytojai geba kurti teigiamą ir įtraukiančią mokinį mokymosi aplinką	1,9	17,8	80,3
	Mokytojai įtraukia naujas technologijas į mokymosi procesą	-	12,7	87,3
	Mokytojai geba prisitaikyti prie švietimo sistemos pokyčių	2,5	12,1	85,4
Darbo sąlygos ir atlygis	Mokytojų darbo sąlygos yra geros	33,1	35,7	31,2
	Mokytojų atlyginimas yra pakankamai geras	52,9	28,7	18,5
	Darbas mokykloje garantuoja socialinį stabilumą (ilgesnės atostogos, stabilus atlyginimas, patrauklus darbo grafikas)	19,7	22,9	57,3

8 lentelės analizė atskleidžia, kad mokytojo profesinis įvaizdis skirtinguose vertinimo aspektuose yra nevienodas. Mokytojo profesijos statuso skalėje didžioji dauguma respondentų sutinka, kad mokytojai geba daryti įtaką mokiniams ir mokyklos bendruomenei, tačiau mažiau palaikymo sulaukia teiginiai apie mokytojų įtaką visuomenei ir šalies pokyčiams. Mokytojo įvaizdžio ir bendravimo skalėje respondentai itin palankiai vertina etišką ir mandagų mokytojų bendravimą renginių ar susirinkimų metu, tačiau mokytojų aprangą ir bendrą išvaizdą, kaip profesionalumo rodiklį, įvertinta ne taip palankiai. Komunikacijos socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje skalėje dauguma pedagogų pritaria, kad mokytojai, dalyvaujantys televizijos ir radijo laidose, atrodo kompetentingi ir tinkamai atstovauja savo profesiją, tačiau mažesnis palaikymas matomas, kai kalbama apie bendrą teigiamą mokytojų įvaizdį žiniasklaidoje ar socialiniuose tinkluose.

Autoriteto ir vertybių skalėje aukščiausias pritarimas skirtas teiginiui, kad mokytojai yra žinių, mokslo ir patirties skleidėjai, vedantys mokinius per gyvenimą, tačiau mažesnis palaikymas matomas dėl jų autoriteto visuomenėje. Tobulėjimo, kvalifikacijos kėlimo ir profesionalumo skalėje respondentai itin teigiamai vertina mokytojų nuolatinį tobulėjimą ir profesionalumą, taip pat gebėjimą prisitaikyti prie švietimo sistemos pokyčių. Darbo sąlygos ir atlygio skalėje rezultatai neigiamai – tik 31,2 proc. mano, kad darbo sąlygos yra geros, o tik 18,5 proc. pritaria, kad atlyginimas yra pakankamai geras. Daugiau palaikymo sulaukia darbas mokykloje kaip socialinio stabilumo garantas.

Apibendrinant, respondentai aukščiausiai vertina etišką mokytojų bendravimą, profesionalumą ir gebėjimą daryti įtaką mokyklos bendruomenei, tačiau neigiamai žiūri į darbo sąlygas, atlyginimą ir mokytojų įtaką platesnei visuomenei.

Remiantis 8 lentele galima išskirti kiekvieną teiginių bloką. Vidurkiai rodo, kad aukščiausiai įvertintas aspektas yra mokytojų gebėjimas daryti įtaką mokiniams ir mokyklos bendruomenei (vidurkis 4,14). Šis rezultatas antrina Martínez-de-la-Hidalga ir Villardón-Gallego (2016) teiginiui, kad mokytojai yra pagrindiniai lyderiai savo mikroaplinkoje, kur jų autoritetas ir įtaka yra labiausiai pastebimi. Stiprūs ryšiai su mokyklos bendruomene yra viena iš pagrindinių mokytojo profesinio įvaizdžio stiprybių. Mokytojų kompetencijos lygis taip pat įvertintas gana aukštai (vidurkis 3,85), o tai patvirtina Mičiulienės ir Kovalčikienės (2020) pastebėjimus, jog profesionalumas ir kvalifikacijos kėlimas yra esminės įvaizdžio stiprybės, nepaisant sisteminių švietimo trūkumų.

Mokytojo profesijos statusas švietimo sistemoje (vidurkis 2,90) ir visuomenėje (vidurkis 2,96) įvertinti gerokai žemiau. Šie rodikliai parodo, kad mokytojo įvaizdis plačiaja prasme išlieka mažas. Krišniausiai vertintas aspektas yra mokytojų įtaka visuomenei ir šalies pokyčiams (vidurkis 3,11). Tai rodo, kad pedagogai patys suvokia ribotas profesijos galimybes paveikti makrolygmens procesus.

8 lentelėje, pateikti vidurkiai rodo, kad aukščiausiai įvertintas aspektas yra mokytojų gebėjimas etiškai ir mandagiai bendrauti mokyklos renginiuose bei susirinkimuose (vidurkis 4,37). Mokytojo gebėjimas efektyviai komunikuoti skatina pagarbą bendruomenėje ir stiprina profesinį autoritetą. Mokytojų bendravimo kompetencijos su mokiniams, tėvais ir kolegomis taip pat buvo įvertintos palankiai (vidurkis 4,06). Socialiniai įgūdžiai padeda stiprinti mokytojo poziciją kaip lyderio ir ugdytojo, kuris gali efektyviai veikti ne tik klasės ribose, bet ir platesnėje mokyklos bendruomenėje. Mokytojo aprangą ir išvaizdą buvo vertinta šiek tiek žemiau (vidurkis 3,97). Tai rodo, kad vizualinė reprezentacija yra reikšminga, tačiau antraeilė, lyginant su bendravimu ir etika.

Vidurkiai, 8 lentelėje, rodo, kad pedagogai aukščiausiai įvertino mokytojus, kuriuos teko matyti per televiziją ar girdėti radijo laidose – jie atrodė kompetentingi ir tinkamai atstovaujantys savo profesiją (vidurkis 4,24). Šis rezultatas patvirtina Erarslan ir Yavuz (2023) įžvalgą, kad tradicinė žiniasklaida yra galingas mokytojo įvaizdžio formavimo įrankis, nes ji pasiekia plačią auditoriją ir gali sustiprinti profesinį įvaizdį, jei mokytojai pateikiami profesionaliai. Mokytojų komunikacija socialiniuose tinkluose buvo įvertinta taip pat gerai, ypač dėl jų etiško bendravimo ir profesionalumo (vidurkis 4,01). Socialiniai tinklai yra svarbus šiuolaikinės komunikacijos įrankis, kuris suteikia mokytojams galimybę tiesiogiai pasiekti bendruomenę ir perteikti teigiamą profesinį įvaizdį. Visuomeninės žiniasklaidos įtaka apskritai buvo vertinta žemesniu vidurkiu (3,34), o socialiniai tinklai dar prasčiau (3,15). Tam antrina Köller ir kt. (2019) pastebėjimams, kad socialiniai tinklai kelia iššūkių, nes sunku ištrinti skaitmeninius pėdsakus, o bet koks neigiamas turinys gali greitai plisti, paveikdamas ilgalaikį suvokimą. Dėl šios priežasties tiek tradicinė žiniasklaida, tiek socialiniai tinklai ne visada atspindi mokytojų darbą objektyviai ir mokytojo profesinis įvaizdis menksta dėl informacijos prieinamumo.

8 lentelėje esanti informacija atspindi pedagogų požiūrį į mokytojų moralines vertybes, etiką ir jų socialinę autoritetą. Ji leidžia analizuoti, kaip mokytojo asmeninės vertybės ir profesinė atsakomybė formuoja įvaizdį tiek mokyklos bendruomenėje, tiek visuomenėje. Pedagogų vertinimai rodo, kad aukščiausiai įvertintas aspektas yra mokytojų vaidmuo kaip žinių, mokslo ir patirties skleidėjų, vedančių mokinius gyvenime (vidurkis 4,17). Apie tai savo darbuose kalba Erarslan ir Yavuz (2023) bei Mutluer ir Yüksel (2019) teigdami, jog mokytojas yra ne tik žinių teikėjas, bet ir pagrindinis mokslo bei gyvenimo vertybių vedlys mokiniams. Stromquist (2018) pabrėžia, kad mokytojo vaidmuo formuojant ateities kartas yra viena iš svarbiausių profesinio įvaizdžio stiprybių, nes mokytojo profesija išlieka viena svarbiausių ir įtakingiausių profesijų visuomenėje.

Mokytojų moralinės vertybės ir etikos standartai įvertinti aukštai (vidurkis 3,92). Tai rodo, kad mokytojo asmeninės savybės dažnai lemia jų įvaizdžio kokybę bendruomenėje ir mokyklos aplinkoje. Mokytojų altruizmas ir supratingumas (vidurkis 3,77) taip pat sulaukė teigiamo įvertinimo. Pasak Martínez-de-la-Hidalga ir Villardón-Gallego (2016), mokytojų gebėjimas prioretizuoti mokinių gerovę yra esminis profesinio įvaizdžio aspektas, kuris stiprina pasitikėjimą švietimo sistema. Šis aspektas dažnai lieka nepastebėtas platesniame visuomenės diskurse, nes dėmesys koncentruojamas į išorinius mokytojo profesijos aspektus, tokius kaip atlygis ir darbo sąlygos. Mažiausiai įvertintas aspektas yra mokytojų autoritetas visuomenėje ir jų žiniomis bei nuomone pagrįstas pasitikėjimas (vidurkis 3,44). Šis rezultatas atspindi Mashlach ir Davidovitch (2023) įžvalgą, kad mokytojo profesinis įvaizdis ir autoritetas visuomenėje mažėja dėl nepakankamo profesijos reikšmės akcentavimo šiuolaikinėje kultūroje ir žiniasklaidoje.

Pedagogai aukščiausiai vertina mokytojų gebėjimą nuolat tobulinti savo kvalifikaciją ir kompetencijas (vidurkis 4,54). Mokytojų įvaizdis labai priklauso nuo jų profesinio tobulėjimo ir gebėjimo prisitaikyti prie nuolat kintančių švietimo poreikių. Nuolatinis kvalifikacijos kėlimas yra esminis elementas, stiprinantis mokytojo autoritetą ir įvaizdį. Mokytojų gebėjimas įtraukti naujas technologijas į mokymosi procesą (vidurkis 4,35) taip pat buvo vertinamas itin palankiai. Ši tendencija patvirtina Erarslan ir Yavuz (2023) bei Pikturaitės ir Tamašauskienės (2021) pastebėjimus, kad technologijų integracija yra svarbus šiuolaikinio mokytojo profesionalumo rodiklis. Tai leidžia ne tik efektyviau perteikti mokymo turinį, bet ir formuoti modernų mokytojo įvaizdį tarp mokinių ir visuomenės. Gebėjimas prisitaikyti prie švietimo

sistemos pokyčių (vidurkis 4,25) yra dar vienas teigiamai vertinamas aspektas. Kaip Samoylenko ir kolegos (2020) pabrėžia, lankstumas ir gebėjimas reaguoti į naujoves yra viena iš savybių, kuri stiprina mokytojo profesinį įvaizdį. Mokytojo gebėjimas greitai prisitaikyti prie pokyčių padeda užtikrinti švietimo proceso stabilumą net ir kintančioje aplinkoje. Mokytojų gebėjimas kurti teigiamą ir įtraukiančią mokymosi aplinką (vidurkis 4,12) taip pat yra svarbus aspektas, tačiau jis vertinamas kiek žemiau nei kiti. Tai parodo, kad mokytojų kuriama teigiama mokymosi aplinka yra svarbi mokytojo įvaizdžio dalis, tačiau dažnai lieka nepakankamai akcentuojama viešojoje erdvėje, lyginant su technologijų ar kvalifikacijos tobulinimo rodikliais.

Remiantis 8 lentelės rezultatais, matyti, kad pedagogai geriausiai įvertino darbo mokykloje suteikiamą socialinį stabilumą, įskaitant ilgesnes atostogas, stabilų atlyginimą ir patrauklų darbo grafiką (vidurkis 3,46). Mokytojų darbo sąlygos sulaukė vidutinio vertinimo (vidurkis 2,88). Pasak Mičiulienės ir Kovalčikienės (2020), geros darbo sąlygos, tokios kaip moderni įranga, mažesnis mokinių skaičius klasėse ir administracinė parama, yra būtinos kuriant teigiamą mokytojo profesinį įvaizdį. Be šių elementų sunku užtikrinti aukštą profesinio pasitenkinimo lygį, kuris tiesiogiai veikia mokytojų darbo kokybę. Žemiausią vertinimą gavo mokytojų atlyginimas (vidurkis 2,33). Kosterelioğlu (2021) nurodo, kad nepakankamas atlyginimas ne tik mažina profesijos patrauklumą jaunimui, bet ir prisideda prie žemo visuomenės požiūrio į mokytojo profesiją. Tokia situacija gali sukurti neigiamą profesinio įvaizdžio įspūdį ir netgi mažinti mokytojų motyvaciją.

Tyrimo eigoje respondentų buvo prašoma nurodyti savo apsisprendimo įgyti mokytojo profesiją tvirtumą (vertinant 10 balų skalėje). Bendras tyrime dalyvavusių jaunųjų pedagogų apsisprendimas įvertintas 7,05 balo iš 10.

9 lentelė. Pedagogų apsisprendimo tvirtumas rinktis mokytojo profesiją atsižvelgiant į demografinius veiksnius, (N=157)

Veiksniai		Apsisprendimas tapti mokytojais		Studento t arba ANOVA testo rezultatai
		Vidurkis	St. nuokrypis	
Lytis	Vyrai	6,10	2,83	t=-1,668; df=155; p=0,097
	Moterys	7,19	2,72	
Pedagoginis darbo stažas	Iki 1 m.	5,00	2,33	F=4,301; p=0,006*
	1-2 m.	6,39	2,52	
	2-4 m.	7,35	2,48	
	5 m.	7,49	2,87	
Bendrai		7,05	2,75	---

* - $p < 0,05$; t – Studento testo reikšmė, F – ANOVA testo reikšmė; df – laisvės laipsnių skaičius, p – statistinis reikšmingumas.

9 lentelė pateikia pedagogų apsisprendimo tapti mokytojais tvirtumo įvertinimą, analizuojant pagal jų demografinius veiksnius: lytį, darbo stažą ir kitus parametrus. Lentelės analizė leidžia atskleisti, apsisprendimą rinktis ir vėliau tęsti mokytojo profesiją.

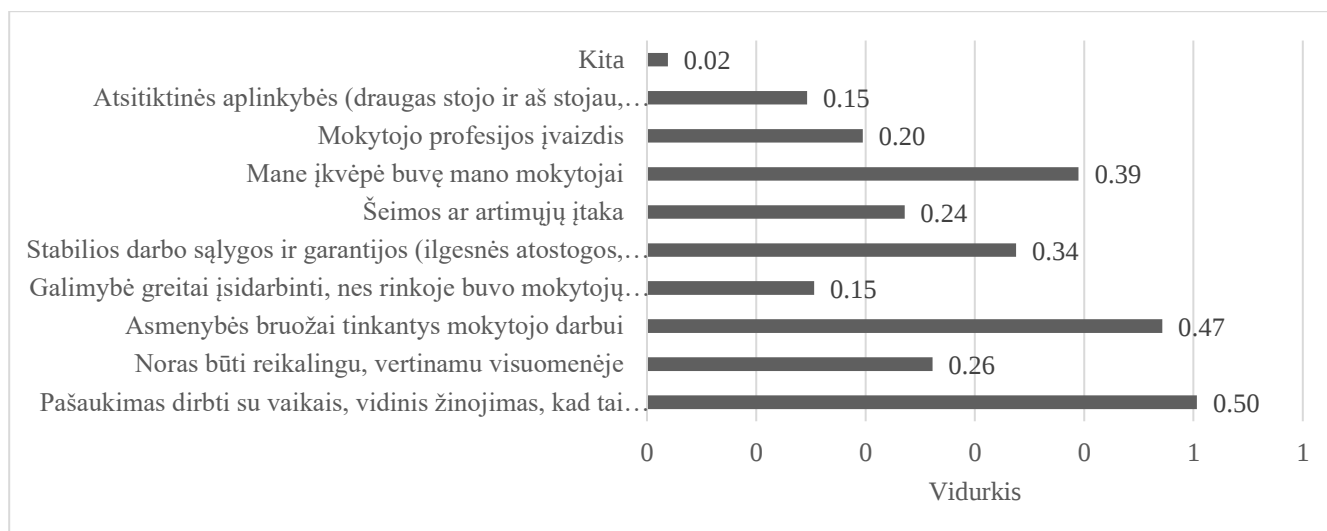
Rezultatai 9 lentelėje rodo, kad pedagogų apsisprendimas rinktis mokytojo profesiją nepriklausė nuo lyties ($p=0,097$). Tai rodo, kad apsisprendimas rinktis mokytojo profesiją labiau lemia asmeniniai ir profesiniai motyvai, kad motyvacijos veiksniai yra universalūs abiem lytims, nes profesiją dažniausiai renkasi tie, kurie jaučia pašaukimą mokyti ir ugdyti. Gyvenamosios vietos ir išsilavinimo poveikis apsisprendimui taip pat nebuvo reikšmingas ($p>0,05$).

Darbo sąlygos gali turėti netiesioginę įtaką profesijos patrauklumui ilgalaikėje perspektyvoje. Rezultatai 9 lentelėje rodo, kad pedagoginio darbo stažas turi reikšmingą poveikį apsisprendimui išlaikyti pasirinktą profesinį mokytojo kelią. Pedagogų apsisprendimo tvirtumas skyrėsi pagal turimą pedagoginį darbo stažą ($F=4,301$; $p=0,006$). Galima teigti, kad kuo pedagoginis darbo stažas yra didesnis, tuo karjeros tęsimo apsisprendimas yra tvirtesnis ($r=0,281$; $p<0,001$). Ilgesnė darbo patirtis padeda pedagogams giliau įvertinti savo profesinę vertę ir aktyviau įsitraukti į profesinį gyvenimą, todėl jų pasiryžimas rinktis ir tęsti mokytojo profesiją tampa tvirtesnis. Pradedantieji pedagogai gali susidurti su daugiau neapibrėžtumo ir profesinio identiteto formavimo iššūkių, dėl kurių jų apsisprendimas gali būti silpnesnis.

Apibendrinant galima teigti, jog lentelės duomenys rodo, kad pedagoginis darbo stažas turi reikšmingą poveikį vertinant apsisprendimą rinktis ir vėliau tęsti mokytojo karjerą. Profesinis įsitraukimas, motyvacija bei darbo patirtis sustiprina mokytojų apsisprendimą būti mokytoju. Tai rodo, kad pedagogų apsisprendimą galima stiprinti gerinant darbo sąlygas ir teikiant paramą pedagoginės karjeros pradžioje, siekiant užtikrinti ilgalaikį profesijos patrauklumą.

Tyrimo metu respondentų buvo prašoma įvertinti veiksnius, kurie turėjo įtakos apsispręsti tapti mokytojais ar ne. Kaip matome iš 7 paveikslo, dažniausiai respondentai sutiko, kad juos įtakojo pašaukimas dirbti su vaikais, vidinis žinojimas, kad tai jų kelias. Taip pat gana nemaža dalis nurodė, kad jie tapo mokytojais dėl savo asmenybės bruožų, kurie buvo tinkami mokytojo darbui.

Tyrimas parodė, kad vyrai dažniau negu moterys rinkosi mokytojo profesiją dėl galimybės greitai įsidarbinti ($\chi^2=10,810$; $df=1$; $p=0,004$). Pasiskirstymas dėl pašaukimo dirbti su vaikais įtakos skyrėsi pagal gyvenamąją vietą ($\chi^2=20,871$; $df=9$; $p=0,013$): Vilniaus – 20 proc.; Kauno – 40,6 proc.; Klaipėdos – 63,5 proc.; Šiaulių – 63,6 proc.; Panevėžio – 60 proc.; Alytaus – 72,7 proc.; Telšių – 40 proc.; Tauragės – 60 proc.; Utenos – 54,5 proc.; Marijampolės – 0 proc. (žr. 7 pav.).

7 pav. Vidiniai ir išoriniai veiksniai, įtakoiantys apsisprendimą tapti mokytoju, proc.

Galima teigti, kad mokytojo profesinis įvaizdis mažai įtakoja (tik 19,7 proc.) jaunos pedagogus rinktis šią profesiją, tačiau tą nustatysime atlikdami regresinę analizę, tam kad patvirtinti savo tyrime išsikelą hipotezę:

H1 – žmonės, kurie apie mokytojo profesiją turi gerą vaizdinį, yra tvirčiau apsisprendę įgyti mokytojo profesiją.

Norint nustatyti, kaip mokytojo profesinis įvaizdis įtakoja apsisprendimą įgyti mokytojo profesiją, atliktos vienanarės tiesinės regresinės analizės. Sudarant regresijos modelį, priklausomu kintamuoju pasirinktas pedagogų *apsisprendimas tapti mokytojais*, nepriklausomais – *bendras mokytojo profesijos įvaizdžio vertinimas, anksčiau nagrinėtos 6 dedamosios vertinant mokytojo įvaizdį* (po vieną vienam modelyje). Mokytojo profesinio įvaizdžio vertinimas suminėje skalėje skaičiuotas nebuvo, nes mokytojo profesinis įvaizdis yra daugialypis reiškiny, todėl jo negalime laikyti vientisu konstruktui. Atlikus analizę, paaiškėjo tyrimo rezultatai. Kaip matyti iš 10 lentelės, tik trys regresijos modeliai statistiškai reikšmingi, R^2 kinta nuo 0,025 iki 0,030, todėl modeliai, prognozuojant apsisprendimą tapti mokytojais, paaiškina tik 2,5–3 proc. sklaidos. Nors tokių modelių nagrinėti neverta (kai < 25 proc.), tačiau pažvelgsime į rezultatus.

Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad mokytojo komunikacija socialinėje erdvėje, žiniasklaidoje ($\beta=0,160$), mokytojo autoritetas, vertybės ($\beta=0,163$), tobulėjimas, kvalifikacijos kėlimas, profesionalumas ($\beta=0,174$) turi teigiamą vertę apsisprendimo įgyti mokytojo profesiją prognozei. Galime teigti, kad šios trys mokytojo įvaizdžio dedamosios įtakoja apsisprendimą tapti mokytojais, nors ta įtaka yra nedidelė. Tačiau bendras mokytojo įvaizdžio vertinimas visuomenėje, mokytojo profesijos statusas, darbo sąlygos ir atlygis neturi įtakos tokiam apsisprendimui. Taigi, tyrime iškeltą **hipotezę galime patvirtinti tik iš dalies**.

Regresinės tiesės koeficientų reikšmės, * $p < 0,05$

Veiksniai	Nestandardizuoti koeficientai		Standartizuoti koeficientai	t reikšmė	p reikšmė
	B	Standartinė paklaida	Beta (β)		
Y: Apsisprendimas tapti mokytoju; R ² =0,014; F=2,263, p=0,135					
(Konstanta)	6,055	0,697		8,682	<0,001*
Mokytojo profesinis įvaizdis	0,323	0,215	0,120	1,504	0,135
Y: Apsisprendimas tapti mokytoju; R ² =0,014; F=2,266, p=0,134					
(Konstanta)	5,631	0,968		5,814	<0,001*
Mokytojo profesijos statusas	0,419	0,278	0,120	1,505	0,134
Y: Apsisprendimas tapti mokytoju; R ² =0,016; F=2,537, p=0,113					
(Konstanta)	4,873	1,385		3,519	0,001*
Mokytojo išvaizda ir bendravimas	0,527	0,331	0,127	1,593	0,113

Veiksniai	Nestandardizuoti koeficientai		Standartizuoti koeficientai	t reikšmė	p reikšmė
	B	Standartinė paklaida	Beta (β)		
Y: Apsisprendimas tapti mokytoju; R ² =0,025; F=4,051, p=0,046*					
(Konstanta)	4,668	1,204		3,879	<0,001*
Mokytojo komunikacija socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje	0,647	0,321	0,160	2,013	0,046*
Y: Apsisprendimas tapti mokytoju; R ² =0,027; F=4,250, p=0,041*					
(Konstanta)	4,816	1,106		4,355	<0,001*
Mokytojo autoritetas, vertybės	0,585	0,284	0,163	2,062	0,041*
Y: Apsisprendimas tapti mokytoju; R ² =0,030; F=4,836, p=0,029*					
(Konstanta)	3,455	1,649		2,095	0,038*
Tobulėjimas, kvalifikacijos kėlimas, profesionalumas	0,833	0,379	0,174	2,199	0,029*
Y: Apsisprendimas tapti mokytoju; R ² =0,003; F=0,494, p=0,483					
(Konstanta)	6,604	0,672		9,828	<0,001*
Darbo sąlygos ir atlygis	0,154	0,220	0,056	0,703	0,483

10 lentelėje pateikti regresinės analizės rezultatai, kurie atskleidžia mokytojo profesinio įvaizdžio veiksnių įtaką pedagogų apsisprendimui tapti mokytojais. Analizėje buvo vertinama, kaip įvairūs įvaizdžio aspektai – komunikacija, autoritetas, profesinis tobulėjimas, darbo sąlygos ir atlygis – susiję su apsisprendimo tvirtumu rinktis mokytojo profesiją. Šie rezultatai padeda suprasti, kurie mokytojo įvaizdžio komponentai skatina ar mažiau veikia profesijos pasirinkimą.

Tyrimo rezultatai rodo, kad mokytojo komunikacija socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje, autoritetas ir vertybės, taip pat tobulėjimas, kvalifikacijos kėlimas ir profesionalumas yra statistiškai reikšmingi veiksniai, įtakojantys apsisprendimą rinktis mokytojo profesiją. Mokytojo kaip lyderio ir moralinio vedlio įvaizdis yra pagrindiniai veiksniai, stiprinantys profesijos patrauklumą ir didinantys motyvaciją rinktis šią profesiją.

Mokytojų komunikacija socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje yra svarbi, nes ji formuoja visuomenės požiūrį į mokytojo profesiją. Mičiulienė ir Kovalčikienė (2020) teigia, kad pozityvi mokytojo komunikacija stiprina jų autoritetą ne tik mokyklos bendruomenėje, bet ir visuomenėje. Tai ypač svarbu jaunimui, kuris jautriai reaguoja į socialinius signalus ir ieško profesijų, kurios būtų vertinamos visuomenės akyse. Autoriteto ir moralinių vertybių reikšmė taip pat buvo reikšminga apsisprendimo prognozėje. Abramauskienė ir Kirliauskienė (2014) pabrėžia, kad mokytojo moralinis pavyzdys ir autoritetas daro tiesioginę įtaką jaunų pedagogų sprendimui rinktis šią profesiją. Mokytojas, kuris demonstruoja aukštus moralinius standartus ir žiniomis pagrįstą autoritetą, tampa patrauklesniu pavyzdžiu tiems, kurie svarsto tapti šios profesijos atstovais.

Tobulėjimo ir profesionalumo aspektai, kurie taip pat buvo reikšmingi ($\beta=0,174$), atspindi nuolatinio mokymosi ir kompetencijų kėlimo svarbą mokytojo įvaizdžiui. Bergmark ir kt. (2018) teigia, kad šie aspektai skatina jaunos pedagogus rinktis mokytojo profesiją, nes jie siejasi su savirealizacijos galimybėmis ir profesiniu augimu. Nepakankamas atlyginimas ir darbo sąlygų poveikis neturėjo reikšmingo poveikio apsisprendimui tapti mokytoju ($p=0,483$).

Taigi, apibendrinant galima daryti prielaidą, kad 10 lentelės rezultatai atskleidžia, kad mokytojo profesinis įvaizdis, susijęs su komunikacija, autoritetu ir profesiniu tobulėjimu, daro nedidelę, tačiau reikšmingą įtaką apsisprendimui rinktis mokytojo profesiją. Darbo sąlygos ir atlyginimas nėra esminiai sprendimą lemiantys veiksniai. Švietimo politikos dėmesys turėtų būti nukreiptas į mokytojų įvaizdžio stiprinimą per jų moralinių, profesinių ir komunikacinių savybių viešinimą, siekiant didinti mokytojo profesijos patrauklumą.

DISKUSIJA

Šio darbo tikslas buvo ištirti kokią įtaką daro mokytojo profesinis įvaizdis profesijos pasirinkimui. Probleminis klausimas „Kokios yra sąsajos tarp mokytojo profesinio įvaizdžio ir mokytojo profesijos pasirinkimo?“ buvo sprendžiamas tiriant mokytojo profesinio įvaizdžio dimensijas ir jų įtaką mokytojo profesijos pasirinkimui. Tyrimo rezultatai leidžia įvertinti, kokią įtaką mokytojo profesijos pasirinkimui turi asmeninis įvaizdis, išvaizda ir elgesys, vertybės bei autoritetas, profesinis tobulėjimas ir profesionalumas, įvaizdis žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose bei mokytojo atlygis ir darbo sąlygos.

Mokytojo profesinis įvaizdis yra daugialypis reiškiny, apimantis moralines normas, asmeninę ir intelektualinę raidą, vertybes ir interesus elgesio taisyklės ir gebėjimą prisitaikyti prie pedagoginio konteksto (Norkobilovna, 2019). Tyrimo rezultatai patvirtino, kad autoritetas, vertybės ir profesinis tobulėjimas bei profesionalumas yra reikšmingiausi aspektai, kurie daro įtaką pedagogų apsisprendimui rinktis mokytojo profesiją ($\beta=0,174$, $p<0,05$). Tuo tarpu darbo sąlygos ir atlyginimas, nors ir svarbūs profesinės veiklos kokybei, neturėjo reikšmingo poveikio apsisprendimui.

Tyrimas parodė, kad mokytojo autoritetas ir moralinės vertybės yra viena reikšmingiausių įvaizdžio dimensijų ($\beta=0,163$, $p<0,05$). Mokytojas – mentorius, autoritetingas asmuo, kuriuo mokiniai pasitiki, jis suteikia ne tik žinių, bet ir išminties, kaip įveikti sudėtingus gyvenimo iššūkius. Mokytojo autoritetas ir moralinis pavyzdys yra svarbūs elementai, kurie formuoja pasitikėjimą mokytojo profesija. Pedagogai, vertinantys mokytojus kaip autoritetingus ir moralinius lyderius, buvo labiau linkę rinktis mokytojo profesiją. Profesinis tobulėjimas ir profesionalumas, kaip rodo tiek teorija, tiek tyrimas, yra viena iš pagrindinių dimensijų, stiprinančių mokytojo profesinį įvaizdį. Tyrime nustatyta, kad profesinis tobulėjimas ir profesionalumas reikšmingai įtakoja pedagogų apsisprendimą rinktis mokytojo profesiją ($\beta=0,174$, $p<0,05$). Didžiulienė (2020) pažymi, kad mokytojo kompetencijos ir gebėjimas nuolat tobulėti ne tik gerina mokymo kokybę, bet ir stiprina mokytojo profesijos prestižą visuomenėje.

Mokytojo įvaizdžio socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje dimensija, turėjo teigiamą poveikį apsisprendimui rinktis mokytojo profesiją ($\beta=0,160$, $p<0,05$). Piktornaitė ir Tamašauskienė (2021) savo darbuose akcentuoja, kad viešojoje erdvėje pateikiamas mokytojų įvaizdis yra itin svarbus formuojant visuomenės požiūrį į profesijos reikšmingumą. Pozityvūs mokytojų pavyzdžiai, jų gebėjimas bendrauti su bendruomene ir profesionaliai komunikuoti viešumoje daro reikšmingą poveikį ne tik mokytojo profesiniam įvaizdžiui, bet ir patrauklumui jaunimo akyse. Tyrimo rezultatai patvirtino, kad socialinė erdvė yra svarbi dimensija, stiprinanti teigiamą mokytojo profesinį įvaizdį ir įkvepianti jaunos žmones rinktis mokytojo profesiją.

Nors, kaip teigia Kösterelioğlu (2021), darbo sąlygos ir atlyginimas yra svarbūs apsisprendimui rinktis mokytojo profesiją, tačiau tyrimo rezultatai rodo, kad jie neturi statistiškai reikšmingos įtakos. Tai gali reikšti, kad pedagogų sprendimus labiau lemia vidiniai motyvai, tokie kaip pašaukimas ir noras daryti įtaką, o ne išoriniai, materialiniai, veiksniai. Tyrimas atskleidė, kad pedagogai su ilgesniu pedagoginio darbo stažu yra tvirčiau apsisprendę tęsti savo profesinę karjerą ($r=0,281$, $p<0,001$). Darbo patirtis

stiprina profesinę tapatybę ir didina pasitikėjimą savimi. Ilgesnė patirtis švietimo srityje pedagogams padeda geriau įvertinti savo profesijos privalumus.

Ryšys tarp mokytojo profesinio įvaizdžio ir mokytojo profesijos pasirinkimo buvo nedidelis, tačiau teigiamas. Tyrimo rezultatai parodė, kad autoritetas, elgesys ir profesinis tobulėjimas bei profesionalumas, daro reikšmingą poveikį, tačiau kiti aspektai, kaip atlyginimas ir darbo sąlygos, neturi tokios įtakos. Hipotezė, kad teigiamas mokytojo profesinis įvaizdis lemia tvirtesnį apsisprendimą rinktis šią profesiją, buvo patvirtinta tik iš dalies. Nors profesinis tobulėjimas ir profesionalumas bei autoritetas, turėjo reikšmingą poveikį mokytojo profesijos pasirinkimui, bendras įvaizdis neturėjo pakankamai stipraus poveikio šiam apsisprendimui.

Probleminis klausimas apie mokytojo profesinio įvaizdžio ir apsisprendimo sąsajas buvo iš dalies atsakytas. Sąsajos egzistuoja, tačiau jos labiau priklauso nuo tam tikrų mokytojo profesinio įvaizdžio dimensių, nei nuo bendro mokytojo profesinio įvaizdžio. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad teorinės įžvalgos apie mokytojo autoriteto ir profesionalumo svarbą yra aktualios ir praktiškai pagrįstos, tačiau darbo sąlygos ir atlyginimas neturėjo tokio poveikio apsisprendimui kaip tikėtasi.

Socialiniai tinklai ir žiniasklaida yra svarbios mokytojo profesinio įvaizdžio platformos. Köller ir kt. (2019) pastebėjo, kad mokytojo gebėjimas tinkamai reprezentuoti savo profesiją socialiniuose tinkluose gali reikšmingai pagerinti mokytojo profesinį įvaizdį, o tyrimo rezultatai tai patvirtina. Darbo sąlygos ir atlyginimas buvo mažai reikšmingi apsisprendimui, tačiau jų svarba profesijos patrauklumui išlieka aktuali, nes šie aspektai yra itin svarbūs ilgalaikio pasitenkinimo profesija kontekste. Tyrimo rezultatai suteikia pagrindą rekomendacijoms, orientuotoms į mokytojo profesinio įvaizdžio gerinimą. Svarbu visuomenėje akcentuoti mokytojų autoritetą, profesionalumą ir bendravimą viešojoje erdvėje, kad tai būtų siejama su mokytojo profesijos patrauklumu.

Apibendrinant, galima teigti, kad mokytojo profesinis įvaizdis yra reikšmingas, bet ne visapusiškas veiksnys apsisprendimui rinktis mokytojo profesiją. Autoritetas, vertybės, profesinis tobulėjimas ir profesionalumas ir bendravimas socialinėje erdvėje yra pagrindinės dimensijos, kurias reikėtų stiprinti, siekiant didinti mokytojo profesijos patrauklumą visuomenėje ir skatinti jaunos žmonės rinktis šią profesiją. Teorinė medžiaga ir tyrimo rezultatai sudaro pagrindą tolesnėms analizėms. Paminėtina, kad tyrimo imtis yra maža, todėl susidaro rizika dėl tyrimo rezultatų patikimumo.

IŠVADOS

Išanalizavus mokslines publikacijas nustatyta, kad įvaizdis yra nuolat kintanti ir daugialypė sąvoka, paveikslas, kurį asmuo perteikia kitiems, tarnaujantis kaip masinės sąmonės ir visuomenės interpretacijos produktas. Mokytojo profesinis įvaizdis siejamas su viešąja asmenybe ir tuo, kaip ją suvokia mokiniai, bendraamžiai, bendruomenė ir visuomenė. Mokytojo profesinis įvaizdis yra mokytojo moralinės normos, intelektinė raida, lyderystė, charizma, gebėjimas bendrauti bei prisitaikyti prie pedagoginio konteksto.

Nustatyta, kad mokytojo profesinis įvaizdis apima tiek individualius, tiek socialinius, tiek profesinius aspektus. Mokytojo profesinio įvaizdžio struktūrą sudaro asmeninis įvaizdis, išvaizda ir elgesys, vertybės bei autoritetas, profesinis tobulėjimas ir profesionalumas, įvaizdis žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose bei mokytojo atlygis ir darbo sąlygos.

Kaip ypatingai reikšminga išryškėjo autoriteto ir vertybių dimensija – mokytojas yra ne tik žinių teikėjas, bet ir pavyzdys bendruomenei, kuris formuoja ateities kartų vertybes. Kitos dimensijos, tokios kaip mokytojo asmeninis įvaizdis, išvaizda bei elgesys, mokytojo profesinis tobulėjimas ir profesionalumas prisideda prie pozityvaus mokytojo profesinio įvaizdžio visuomenėje, tačiau pastebėta, kad teigiamas mokytojo profesinis įvaizdis žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose skatina pagarbą ir akcentuoja švietimo svarbą, neigiamas – mažina visuomenės pasitikėjimą mokytojais.

Identifikuota, kad mokytojo profesijos pasirinkimą įtakoja išorinių, vidinių ir altruistinių veiksnių derinys, tačiau daugiausiai mokytojo profesijos pasirinkimą lemia noras padėti vaikams ir prisidėti prie visuomenės gerovės bei asmenybės bruožai, tokie kaip atvirumas ir sąžiningumas. Tyrimo metu nustatyta, kad mokytojo profesijos pasirinkimą įtakojo pašaukimas dirbti su vaikais, vidinis žinojimas, kad tai mano kelias bei asmenybės bruožai, tinkami mokytojo darbui.

Išanalizavus tyrimo duomenis patvirtinta nuostata, kad mokytojo profesinis įvaizdis turi įtakos renkantis mokytojo profesiją, tačiau ši įtaka nėra esminis pasirinkimo veiksnys. Nustatyta, kad svarbiausi veiksniai, darantys įtaką apsisprendimui rinktis mokytojo profesiją yra: autoritetas ir vertybės ($\beta=0,163$, $p<0,05$), profesinis tobulėjimas ir profesionalumas ($\beta=0,174$, $p<0,05$) ir mokytojo įvaizdis socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje ($\beta=0,160$, $p<0,05$). Identifikuota, kad pedagogai, matantys mokytojus kaip autoritetingus ir profesionalius, yra labiau motyvuoti rinktis šią profesiją.

Nustatyta, kad darbo sąlygos ir atlyginimas neturėjo statistiškai reikšmingos įtakos apsisprendimui rinktis mokytojo profesiją. Tai rodo, kad šie aspektai yra svarbūs ilgalaikiam profesiniam pasitenkinimui, o ne sprendimui rinktis mokytojo profesiją.

Nustatyta, kad pedagoginis darbo stažas turi reikšmingą ryšį su apsisprendimu tęsti mokytojo karjerą ($r=0,281$, $p<0,001$). Ilgesnis darbo patyrimas stiprina profesinę tapatybę ir pasitikėjimą savo profesiniu pasirinkimu.

Išanalizavus tyrimo duomenis nustatyta, jog mokytojo profesinis įvaizdis Lietuvos visuomenėje nėra aukštas – tik 33,8 proc. respondentų jį vertina teigiamai (7 proc. – labai gerai ir 26,8 proc. – gerai). Pastebėta, kad mokytojo profesinio įvaizdžio vertinimas skyrėsi pagal pedagogų turimą darbo stažą ir išsilavinimą. Koreliacija tarp mažesnio stažo, žemesnio išsilavinimo ir geresnio įvaizdžio suvokimo

parodo tendenciją – mažiau patyrę pedagogai į profesiją žvelgia su idealizmu, o reali darbo praktika keičia požiūrį.

REKOMENDACIJOS

1. Mokytojo profesinio įvaizdžio stiprinimas yra svarbus švietimo politikos uždavinys. Mokytojo autoriteto, profesionalumo ir vertybių akcentavimas turi tapti švietimo politikos dalimi, siekiant visuomenėje sukurti teigiamą mokytojo kaip lyderio, mentoriaus ir sektino pavyzdžio įvaizdį. Rekomenduojama visuose švietimo politiką įgyvendinančiuose lygmenyse, nuo Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos iki ugdymo įstaigų, akcentuoti mokytojo autoriteto svarbą visuomenėje, viešinant mokytojų kaip įvairiapusės asmenybės ugdytojų vaidmenį socialiniuose tinkluose ir žiniasklaidoje. Vietos savivaldybių skyriai, atsakingi už švietimo organizavimą savivaldybėje bei mokyklų vadovai turėtų skatinti mokytojus įsitraukti į kultūrinės, socialinės ir bendruomeninės veiklas, kurios stiprintų jų kaip lyderių vaidmenį. Mokytojams už aktyvų dalyvavimą tokiose veiklose skiriamos skatinimo priemonės (padėkos, premijos, papildomos poilsio dienos ir kt.).
2. Rekomenduojama Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai užtikrinti mokytojų profesinės kvalifikacijos kėlimo finansines galimybes, skiriant papildomai lėšų mokytojų dalyvavimui profesinės kvalifikacijos kėlimo renginiuose užsienyje bei tarptautiniuose projektuose ar programose. Mokyklos, pasitelkdamos žiniasklaidą bei socialinius tinklus turi viešinti su mokytojų profesiniu tobulėjimu susijusius pasiekimus. Komunikacija socialiniuose tinkluose turi vykti nuosekliai ir tikslingai, kuriant teigiamą ir jaunimui patrauklų mokytojo profesinį įvaizdį.
3. Siekiant padidinti mokytojo profesijos patrauklumą, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija bei vietos savivalda turi didinti finansavimą, mokyklos vidinei infrastruktūrai gerinti bei patogių darbo vietų mokytojams mokyklose kūrimui. Turi būti užtikrinamas mokytojų darbo vietų aprūpinimas moderniomis mokymo priemonėmis bei mažinamas mokinių skaičiaus klasėse, kas leistų mokytojams daugiau dėmesio skirti mokymui ir ugdymui.
4. Nors darbo užmokestis nėra esminis aspektas renkantis mokytojo profesiją, tačiau jis tampa svarbus ilgalaikėje mokytojo darbo perspektyvoje, todėl Lietuvos Respublikos vyriausybė, numatydama finansavimą švietimui, turi didinti mokytojų darbo užmokestį, atsižvelgiant į jų kvalifikaciją, darbo stažą ir pasiekimus. Mokytojų atlyginimai turi būti konkurencingi, kad švietimo sektorius pritrauktų jaunus mokytojus ir išlaikytų jau dirbančius pedagogus.
5. Norint giliau suprasti mokytojo profesinio įvaizdžio dinamiką, rekomenduojama vykdyti tolesnius tyrimus, kurie apimtų platesnį pedagogų ir visuomenės segmentą. Šie tyrimai galėtų padėti identifikuoti naujas tendencijas ir poreikius, susijusius su mokytojo profesinio įvaizdžio didinimu.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Alvariñas-Villaverde, M., Domínguez-Alonso, J., Pumares-Lavandeira, L., Portela-Pino, I. (2022). Initial motivations for choosing teaching as a career. *Frontiers in Psychology*, 13, 842557. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.842557>
2. Adiguzel, O. C., Karagol, I. (2022). A Study on the Motivation Factors Affecting the Teaching Profession as a Career Choice. *Excellence in Education Journal*, 11(2), 85-116. Prieiga internetu: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1368884>
3. Abramauskienė, J., Kirliauskienė, R. (2014). Muzikos pedagogo profesijos pasirinkimo motyvai ir jų kaita studijų metu. *Pedagogika*, 113(1), 45-57. Prieiga internetu: https://www.researchgate.net/publication/318672838_Muzikos_pedagogo_profesijos_pasirinkimo_motyvai_ir_ju_kaita_studiju_metu
4. Bergmark, U., Lundström, S., Manderstedt, L., Palo, A. (2018). Why become a teacher? Student teachers' perceptions of the teaching profession and motives for career choice. *European Journal of Teacher Education*, 41(3), 266-281. <https://doi.org/10.1080/02619768.2018.1448784>
5. Borzenko, O. P. (2018). Professional development and creation of the personal image of the modern foreign language teacher. *Professional competency of modern specialist: means of formation, development and improvement*, 9, 150. Prieiga internetu: https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/57581097/Monograph_2018-_Erida-libre.pdf?1539780283=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DPROFESSIONAL_COMPETENCY_OF_MODERN_SPEECIA.pdf&Expires=1725457036&Signature=W2BCfw1eaQxrmunQFjroCOB7dS8iO9LhNnpSz~W2kOIMRTAiXS1Xv7uU~CpJ6XmD9LHqtO74N8whXGshqw8jJPE6nqP4bHwIe~cVo0oRiUXF4R1kdm2S24FdmqfwiBFIDjRF1JVogquDGnD4nydONv7-1aPhOHAKUP-NB15-HGhYxuO2Kyv8lYXtEpR2jl2MwSxe1nzQL4gcXrhB4vCHI9xGreXNOq0mQCCwi3cSjtMlnZ5amNa5Li6zPtqmxjIOeLF3zpKKRQSpAry17qApWCPQvKq4MvCUrq2mZREdfkWIIdNR0jrkEL0Bw8-k87zj6zFTpf2iPHhbCRCjUdVaow_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA
6. Čeikauskienė, M. Reklama ir firmos įvaizdis. - Vilnius: Lietuvos informacijos institutas, - Vilnius, 1997. - 53-56 p. - ISBN 9986-12-123.
7. De Cooman R., De Gieter S., Pepermans R., Du Bois C., Caers R., Jegers M. (2007). *Graduate teacher motivation for choosing a job in education*. Springer Science+Business Media. Prieiga internetu: https://www.researchgate.net/publication/226832458_Graduate_Teacher_Motivation_for_Choosing_a_Job_in_Education
8. Dietz, L. (2022). Projection or Reflection? The Pandemic Bookshelf as a Mirror for Self-Image and Personal Identity. *English Studies*, 103(5), 675-689. <https://doi.org/10.1080/0013838X.2022.2087034>
9. De Hernandez, M. F. (2020). *Choosing to Be a teacher: Understanding the career choice of academically excellent university students who had graduated from high performing high schools in The Dominican Republic* (Disertation, Western Michigan University). Prieiga internetu: <https://scholarworks.wmich.edu/dissertations/3579/>
10. Didžiulienė, R. (2020). Mokytojo vyro profesinis identitetas. *Šiuolaikinės visuomenės ugdymo veiksniai*, 207. Prieiga internetu: <https://portalcris.vdu.lt/server/api/core/bitstreams/adba9e13-befd-4885-9c36-6597587c021f/content>

11. Drūteikienė G. (2002). Organizacijos įvaizdžio kūrimas: apibendrinamojo modelio link. Prieiga internetu: <https://www.lituanistika.lt/content/10338>
12. Erarslan, R., Yavuz, M. (2023). Image of teaching profession according to teachers evaluations. *Research on Education and Psychology*, 7(1), 113-126. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.54535/rep.1295226>
13. Falk, A. (2021). Facing yourself—a note on self-image. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 186, 724-734. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2020.11.003>
14. Fitria, T. N. (2023). Factors influencing education department students in choosing a teacher's career. *Epigram (e-journal)*, 20(1), 43-56. Prieiga internetu: https://www.researchgate.net/publication/370495390_Factors_Influencing_Education_Department_Students_in_Choosing_a_Teacher's_Career
15. Gaižauskaitė, I., Mikėnė, S. (2014). *Socialinių tyrimų metodai: apklausa: vadovėlis*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
16. Gorbatov, S., Khapova, S. N., Oostrom, J. K., Lysova, E. I. (2021). Personal brand equity: Scale development and validation. *Personnel Psychology*, 74(3), 505-542. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1111/peps.12412>
17. Gentile, P. (2018). Through women's eyes. Conference interpreters' self-perceived status in a gendered perspective. *Hermes*, 58, 19-42. Prieiga internetu: <https://arts.units.it/handle/11368/2945289>
18. Halim, Z., Zouq, A. (2021). On identification of big-five personality traits through choice of images in a real-world setting. *Multimedia Tools and Applications*, 80(24), 33377-33408. DOI: Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1007/s11042-021-11419-5>
19. Hu, S. T., Chou, P. C., Wu, L. M., Feng, J. Y., & Yeh, T. P. (2024). The public's perception of the nursing profession: Validity and reliability of the Chinese version of the nursing image scale in Taiwan. *Nursing & Health Sciences*, 26(3), e13137. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1111/nhs.13137>
20. Ignacio, T. D., Lydio, C. A. (2021). The Image of a Teacher from the Lens of Student Teachers. *Erudio Journal of Educational Innovation*, 8(1), 33-52. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.18551/erudio.8-1.4>
21. Koyuncuoglu, Ö. (2021). An Investigation of Academic Motivation and Career Decidedness among University Students. *International Journal of Research in Education and Science*, 7(1), 125-143. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.46328/ijres.1694>
22. Kösterelioğlu, İ. (2021). The effect of the activities within the scope of the 2023 education vision document on teachers' professional image perceptions. *Problems of Education in the 21st Century*, 79(1), 60-79. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.33225/pec/21.79.60>
23. Kamilova D.N., Saydalikhujaeva Sh.Kh., Rakhmatullaeva D.M., Makhmudova M.Kh. (2021). Professional image of a teacher and a doctor. *British Medical Journal Volume-1, No 4. 2021 - ejournals.id*.
24. Kashyap, V., Chaudhary, R. (2019). Linking employer brand image and work engagement: modelling organizational identification and trust in organization as mediators. *South Asian*

- Journal of Human Resources Management*, 6(2), 177-201. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1177/2322093719844644>
25. Kalahurka, K., Zasymenko, S. (2022). The development of teacher's professional image in a modern school. Prieiga internetu: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/42997>
 26. Karaolis, A., Philippou, G. N. (2019). Teachers' professional identity. *Affect and mathematics education: Fresh perspectives on motivation, engagement, and identity*, 397-417. Prieiga internetu: <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/23018/1007143.pdf>
 27. Kasapoglu, H. (2020). Status of teaching profession from the perspective of the teachers. *Eurasian Journal of Educational Research*, 20(87), 119-136. Prieiga internetu: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1358424>
 28. Kestere, I., Kalke, B. (2015). The Visual Image of Teachers: A Ten-Country Perspective. *Revista Colombiana de Educación*, (68), 19-40. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.17227/01203916.68rce19.40>
 29. Knystautas, M. (2021). *Profesionalių sportininkų įvaizdžio formavimas socialiniuose tinkluose* (Doctoral dissertation, Mykolo Romerio universitetas). Prieiga internetu: <https://vb.mruni.eu/object/elaba:96567474/>
 30. Кононенко, А. О. (2022). Professional personality identity: theoretical review of modern research. *Психологія та соціальна робота*, (1-2 (55-56)), 80-91. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.18524/2707-0409.2022.1-2.286672>
 31. Köller, M., Stuckert, M., Möller, J. (2019). The image of the teaching profession in the print media: No longer “lazy slob”!. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, 22, 373-387. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1007/s11618-018-0856-5>
 32. Kardelis, K. (2016). *Tyrimo metodai ir metodologija*. Kaunas: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
 33. Kučinskienė R. (2003). *Ugdymo karjerai metodologija*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
 34. Lee, S., Hameduddin, T., Lee, G. R. (2023). Organizational image and employee engagement: Exploring the inter-relationships between construed external image and perceived organizational identity. *The American Review of Public Administration*, 53(2), 82-96. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1177/02750740221147573>
 35. Liu, N., Li, S., Du, Y., Tenenbaum, J., Torralba, A. (2021). Learning to compose visual relations. *Advances in Neural Information Processing Systems*, 34, 23166-23178. Prieiga internetu: <https://proceedings.neurips.cc/paper/2021/hash/c3008b2c6f5370b744850a98a95b73ad-Abstract.html>
 36. Martínez-de-la-Hidalga, Z., Villardón-Gallego, L. (2016). Evolution of the concept of the teaching profession in secondary school teacher training. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 217, 74-83. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.02.029>
 37. Mashiach, A., Davidovitch, N. (2023). The Teacher's Image and Status: A Comparative View Between Past and Present. In *Globalisation, Values Education and Teaching Democracy* (pp. 99-113). Cham: Springer International Publishing. Prieiga internetu: https://doi.org/10.1007/978-3-031-15896-4_8

38. Martini, S., Khan, W. A., Muttaqiyathun, A. (2023). The influence of training, motivation, and self-efficacy on career planning. *Jurnal Genesis Indonesia*, 2(02), 54-73. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.56741/jgi.v2i02.153>
39. Mohebbi, S. Z., Gholami, M., Chegini, M., Ghoreyshi, Y., Gorter, R. C., Bahramian, H. (2021). Impact of career choice motivation on academic burnout in senior dental students: A cross-sectional study. *BMC Medical Education*, 21, 1-8. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02475-w>
40. Mendo-Lázaro, S., Polo-del-Río, M. I., Amado-Alonso, D., Iglesias-Gallego, D., León-del-Barco, B. (2017). Self-concept in childhood: The role of body image and sport practice. *Frontiers in psychology*, 8, 853. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00853>
41. Mičiulienė, R., Kovalčikienė, K. (2020). Profesijos mokytojo karjera kaip antroji profesija ir jos pasirinkimą lemiantys veiksniai. *Pedagogy Studies/Pedagogika*, 140(4).
42. Mičiulienė, R., Kovalčikienė, K. (2020). Vocational Teacher's Career as a Second Profession and Factors Determining Its Choice. *Pedagogika*, 140(4), 194-219. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.15823/p.2020.140.11>
43. Morton, H. (2017). The new visual testimonial: Narrative, authenticity, and subjectivity in emerging commercial photographic practice. *Media and Communication*, 5(2), 11-20. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.17645/mac.v5i2.809>
44. Mutluer, Ö., Yüksel, S. (2019). The social Status of teaching profession: A phenomenological study. *Journal of Teacher Education and Educators*, 8(2), 183-203. Prieiga internetu: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/797156>
45. Nurwahyu, B., Tinungki, G. M. (2020). Students' Concept Image and Its Impact on Reasoning towards the Concept of the Derivative. *European Journal of Educational Research*, 9(4), 1723-1734. Prieiga internetu: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1272362>
46. Nissim, Y., Simon, E. (2019). The Teacher-Leader's Image: Between Personal Characteristics and Strategies Empowering Learners. *Journal of Education and Learning*, 8(3), 136-146. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.5539/jel.v8n3p136>
47. Nacionalinė švietimo agentūra (2023). *Pedagogo karjeros kelias: nuo studijų pasirinkimo ir tapimo mokytoju iki išlikimo pedagogo profesijoje. Nacionalinio tyrimo ataskaita*. Prieiga internetu: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2023/12/4NT_Pedagogo-karjeros-kelias_ataskaita.pdf
48. Nacionalinė švietimo agentūra (2023). *Mokytojo prestižo vertinimas: mokytojų požiūris*. Prieiga internetu: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2023/06/A4_Mokytojo-profesijos-prestizo-vertinimas_mokytoju_pozituriu_NSA.pdf
49. Norkobilovna, J. S. (2019). Structural components of a teacher's professional image. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 7(12), 629-642. Prieiga internetu: <https://www.idpublications.org/wp-content/uploads/2019/11/Full-Paper-STRUCTURAL-COMPONENTS-OF-A-TEACHER%E2%80%99S-PROFESSIONAL-IMAGE.pdf>
50. Oparaugo, B. (2021). Role of public relations in corporate image building and sustenance. *International Journal of Applied Research in Business and Management*, 2(1), 26-37. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.51137/ijarbm.2021.2.1.3>

51. Omokanye, S. A. , Adepoju, K., Adegbite, W., Tamuno-Opubo, A. (2023). Career Choice: Knowledge, Motivation and Perception of the Students of School of Health Information Management OAUTHC. *Global Scientific journals*, 11(11), 981-996. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.30574/wjarr.2024.21.1.2267>
52. Pawłowska, B. (2020). Pride in teachers' everyday work. Conditions and contexts. *Qualitative Sociology Review*, 16(1), 28-48. Prieiga internetu: <http://doi.org/10.18778/1733-8077.16.1.03>
53. Peltokorpi, V., Bader, A. K., Froese, F. J. (2019). Foreign and domestic company attractiveness to host national employees in Japan: A person–organization fit and image theory perspective. *International Journal of Selection and Assessment*, 27(4), 392-405. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1111/ijsa.12259>
54. Pleșa, R. (2019). Motivation of professional career selection. *Annals of the University of Petroșani. Economics*, 19(1), 159-170. Prieiga internetu: https://www.upet.ro/annals/economics/pdf/2019/p1/Plesa_1.pdf
55. Paurienė, G., Žemaitaitytė, I. (2020). Mokytojų pašaukimo vaidmuo efektyvinant švietimo sistemą. *Acta paedagogica Vilensia. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla*, 45, 145–159. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.15388/ActPaed.45.9>
56. Pavin Ivanec, T., Defar, A. (2023). Motivation for the choice of the teaching profession: The role of prospective teachers' personality traits, emotional competence, and life-satisfaction. *SAGE Open*, 13(2). Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1177/21582440231182594>
57. Petronaitis, N. (2020). Asmens prekės ženklo kūrimas socialiniuose tinkluose. In *Lietuvos aukštųjų mokyklų vadybos ir ekonomikos jaunųjų mokslininkų konferencijų darbai: 23-oji respublikinė doktorantų ir magistrantų mokslinė konferencija „ES ekonomikos, finansų ir verslo procesai bei tendencijos“*, Kaunas, 2020 m. gegužės 10 d. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2020, Nr. 23. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.7220/2538-6778.2020.23>
58. Piktornaitė, I., Tamašauskienė, R. (2021). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogo profesijos pasirinkimą demotyvuojantys veiksniai. *Regional formation and development studies: journal of social sciences.*, (1), 77-89. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.15181/rfds.v33i1.2200>
59. Plumeyer, A., Kottemann, P., Böger, D., Decker, R. (2019). Measuring brand image: a systematic review, practical guidance, and future research directions. *Review of Managerial Science*, 13, 227-265. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1007/s11846-017-0251-2>
60. Pugach, M. C. (2023). *Because teaching matters: An introduction to the profession*. John Wiley & Sons. Prieiga internetu: https://books.google.lt/books?hl=en&lr=&id=sIDfEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA1&dq=The+image+of+the+teaching+profession&ots=89UNkpTl_P&sig=jqg-LCaOH5iHSdt6Yiqujvcdch4&redir_esc=y#v=onepage&q=The%20image%20of%20the%20teaching%20profession&f=false
61. Pukelis K. (2008) „Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo D metodika“. Kaunas: Vytauto Didžiojo Universitetas. Prieiga internetu: https://skktg.vdu.lt/downloads/prof_orient/profesines_karjeros_planavimo_gebejimu_ugdymo_d_metodika.pdf

62. Roy, P., Khandeparkar, K., Motiani, M. (2016). A lovable personality: The effect of brand personality on brand love. *Journal of brand Management*, 23, 97-113. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1057/s41262-016-0005-5>
63. Rosdi, A. M., Khalid, F., Rasul, M. S. (2020). Factors influencing the formation of teacher professional identity in technology integration. *Journal of Educational and Social Research*, 10(5), 1-12. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.36941/jesr-2020-0082>
64. Rupšienė, L. (2007). *Kokybinio tyrimo duomenų rinkimo metodologija*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
65. Rana, J., Gutierrez, P. L., Oldroyd, J. C. (2021). Quantitative Methods. *Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance*, 1-6. Prieiga internetu: https://doi.org/10.1007/978-3-319-31816-5_460-1.
66. Sardana, V., Verma, S., Singhanian, S. (2021). Motivational Factors that Influence Choosing Teaching as a Career: A FIT-Choice Study of Preservice and Inservice Teachers in India. *Universitepark Bülten| Universitepark Bulletin*, 10(2), 157-170. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.22521/unibulletin.2021.102.4>
67. Samoylenko, N. B., Zharko, L. N., Georgiadi, A. A. (2020). Teacher's professional image: reimagining the future. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 87, p. 00063). EDP Sciences. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1051/shsconf/20208700063>
68. Schwartz, W. (2019). *Descriptive psychology and the person concept: Essential attributes of persons and behavior*. Academic Press. Prieiga internetu: https://books.google.lt/books?hl=en&lr=&id=E6qZDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=person+concept+of+image&ots=8IApdE7FaG&sig=HQOzwa88qAgYG_myFGnicFKxLe4&redir_esc=y#v=onepage&q=person%20concept%20of%20image&f=false
69. Stromquist, N. P. (2018). The global status of teachers and the teaching profession. *Education International*. Prieiga internetu: https://www.researchgate.net/profile/Nelly-Stromquist/publication/329950145_Education_International_Research_The_Global_Status_of_Teachers_and_the_Teaching_Profession_The_Global_Status_of_Teachers_and_the_Teaching_Profession_Education_International_Research_Education_Internat/links/5c25331d92851c22a3496e7c/Education-International-Research-The-Global-Status-of-Teachers-and-the-Teaching-Profession-The-Global-Status-of-Teachers-and-the-Teaching-Profession-Education-International-Research-Education-Internat.pdf
70. Świątek Barylska, I. (2017). Images of person-organization fit: Elements affecting employee organizational behavior. Prieiga internetu: <https://dspace.uni.lodz.pl/bitstream/handle/11089/20998/7515-26571-1-SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
71. Tang, J., Yuan, Y., Shao, T., Liu, Y., Wang, M., Zhou, K. (2021). Structure-aware person image generation with pose decomposition and semantic correlation. In *Proceedings of the AAAI Conference on Artificial Intelligence* (Vol. 35, No. 3, pp. 2656-2664). Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1609/aaai.v35i3.16369>
72. Trčková, D. (2018). Newspaper portrayal of teachers: A comparative study of representations of teachers in a British and a Czech broadsheet. *Discourse and Interaction*, 11(2), 87-103. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.5817/DI2018-2-87>

73. Valickas G., Šeršniovaitė D., Mikuličiūtė V. (2015). Išorinis ir vidinis teisėjų ir teismų įvaizdis. ISSN 1392-1274. TEISĖ 2015 97. <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/9823/7812>
74. Qadeer, A., Tahir, A., Chishti, M. I. (2018). Beginning teachers' professional self-image: reconciliation between teachers and head teachers. *Journal of Educational Research*, 21(1), 1027-9776. Prieiga internetu: https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/57146557/Beginning_Teachers_Professional_Self_Image_JER_IUB-libre.pdf?1533641262=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DBeginning_Teachers_Professional_Self_Ima.pdf&Expires=1725518666&Signature=AZc41gEPCMUa1jUOB4UPu04O7rfv1UnpBRsncPfXICNBJkzn1Rwte4BVVxxfmLnUOVC0DY-BFFW653vzvKho8WiDaGkuhV~Srx8Gk9pJXpxTnQW1ZsSqRjFQ6U64NFR~ekkHJ6csT6vBEAdJU1pkpvhaeqIp6tbHftz7dHccAhJ-oUyRuZs6nwovpWyf2UzfAvHK7U5uYIcq3NtjR6OEACbYiyqUXNS0E6BgO825QEks513r-boULowZZ4S-fCVNkVuDTeOxHrtvnsrE2Db042WgNDoiuXHJ8Ss2aJ3Ofmd9srnXiowGfL66NHWN1wkizgVXGbYPYIy0886eGL3c~w__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA
75. Zengele, T. (2017). The new surfacing image of the teaching profession. *Journal of Asian and African Studies*, 52(5), 691-704. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1177/0021909615607376>
76. Zakirova, O., Bakhmutsky, A. (2023). The Teacher Image Interpretation in Student Teachers: A Linguistic Anthropology Approach. *Education Sciences*, 13(8), 1-21. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.3390/educsci13080834>
77. Wilkie, K. J. (2019). The challenge of changing teaching: Investigating the interplay of external and internal influences during professional learning with secondary mathematics teachers. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 22, 95-124. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1007/s10857-017-9376-0>
78. Wu, C. S., Chen, T. T. (2019). Building brand's value: Research on brand image, personality and identification. *International Journal of Management, Economics and Social Sciences (IJMESS)*, 8(4), 299-318. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.32327/IJMESS/8.4.2019.19>

KLAUSIMYNAS

Gerbiamasis respondente,

Esu Eglė Liaučienė, VU ŠA Vadybos magistrantė. Kviečiu jus dalyvauti apklausoje, kurios tikslas yra ištirti, kokią įtaką mokytojo profesinis įvaizdis turi asmenų sprendimui pasirinkti šią profesiją. Apklausa skirta mokytojams, kurių pedagoginė patirtis iki 5 metų. Visi Jūsų pateikti atsakymai bus anonimiški ir konfidencialūs. Duomenys bus naudojami tik šio mokslinio tyrimo tikslais, o rezultatai bus pateikti apibendrintai baigiamąjį darbą „Mokytojo profesinis įvaizdis kaip mokytojo profesijos pasirinkimo veiksnys“.

1. Kaip vertinate mokytojo profesijos įvaizdį apskritai visuomenėje Lietuvoje?

- ☐ Labai teigiamai
- ☐ Gerai
- ☐ Vidutiniškai
- ☐ Patenkinamai
- ☐ Blogai

2. Atsakykite į klausimus pasirinkdami Jums tinkamiausią atsakymą:

Ar pritariate šiems teiginiams?	Tikrai taip (5)	Lyg ir taip (4)	Nei taip, nei ne (3)	Lyg ir ne (2)	Tikrai ne (1)	Neži- nau (0)
1. MOKYTOJO PROFESIJOS STATUSAS						
1.1. Mokytojo statusas švietimo sistemoje yra aukštas						
1.2. Mokytojo darbas visuomenėje yra vertinamas kaip reikšmingas ir kilnus						
1.3. Lietuvos mokytojų kompetencijos lygis yra aukštas						
1.4. Mokytojai geba daryti įtaką mokiniams, mokyklos bendruomenei						
1.5. Mokytojai geba daryti įtaką visuomenei ir šalies pokyčiams						
2. MOKYTOJO IŠVAIZDA IR BENDRAVIMAS						

2.1. Mokytojai turi geras bendravimo su mokiniais, tėvais ir kolegomis kompetencijas					
2.2. Mokytojai kalbėdami ir reiškdami nuomonę mokyklos renginių, susirinkimu metu bendrauja etiškai ir mandagiai					
2.3. Mokytojų apranga ir bendra išvaizda tinkamai reprezentuoja mokytoją kaip profesionalą					
3. MOKYTOJO KOMUNIKACIJA SOCIALINĖJE ERDVĖJE IR ŽINIASKLAIDOJE					
3.1. Mokytojai, kuriuos teko matyti per televiziją, girdėti radijo laidose atrodė kompetentingi ir tinkamai atstovaujantys savo profesiją					
3.2. Mokytojai, kuriuos teko stebėti socialiniuose tinkluose, bendrauja etiškai, savo nuomonę reiškia profesionaliai					
3.3. Visuomeninė žiniasklaida (televizija, radijas, naujienų portalai, spauda) kuria teigiamą mokytojo profesijos įvaizdį					
3.4. Socialiniuose tinkluose pastebimas teigiamas mokytojo įvaizdis					
4. MOKYTOJO AUTORITETAS, VERTYBĖS					
4.1. Mokytojai turi aukštas moralines vertybes ir etikos standartus					
4.2. Mokytojai yra atsakingi, turi autoritetą visuomenėje, jų žiniomis ir nuomone pasitikima					
4.3. Mokytojai yra žinių, mokslo, patirties skleidėjai, vedliai mokinio gyvenime					
4.4. Mokytojai yra supratingi, altruistiški, nes mokytojui svarbiau mokinio gerovė nei jo asmenis gyvenimas					
5. TOBULĖJIMAS, KVALIFIKACIJOS KĖLIMAS, PROFESIONALUMAS					
5.1. Mokytojai yra savo srities profesionalai					
5.2. Mokytojai nuolat tobulina savo kvalifikaciją ir kompetencijas					
5.3. Mokytojai geba kurti teigiamą ir įtraukiančią mokinį mokymosi aplinką					
5.4. Mokytojai įtraukia naujas technologijas į mokymosi procesą					
5.5. Mokytojai geba prisitaikyti prie švietimo sistemos pokyčių					
6. DARBO SĄLYGOS IR ATLYGIS					
6.1. Mokytojų darbo sąlygos yra geros					
6.2. Mokytojų atlyginimas yra pakankamai geras					
6.3. Darbas mokykloje garantuoja socialinį stabilumą (ilgesnės atostogos, stabilus atlyginimas, patrauklus darbo grafikas)					

3. Pažymėkite 3 svarbiausius veiksnius, turėjusius įtakos Jūsų apsisprendimui tapti mokytoju:

- ☐ Pašaukimas dirbti su vaikais, vidinis žinojimas, kad tai mano kelias
- ☐ Noras būti reikalingu, vertinamu visuomenėje
- ☐ Asmenybės bruožai tinkantys mokytojo darbui
- ☐ Galimybė greitai įsidarbinti, nes rinkoje buvo mokytojų trūkumas
- ☐ Stabilios darbo sąlygos ir garantijos (ilgesnės atostogos, patrauklus darbo grafikas, geras atlyginimas)
- ☐ Šeimos ar artimųjų įtaka
- ☐ Mane įkvėpė buvę mano mokytojai
- ☐ Mokytojo profesijos įvaizdis
- ☐ Atsitiktinės aplinkybės (draugas stojo ir aš stojau, kažkur reikėjo stoti, nes neįstojau kur norėjau ir pan.)
- ☐ Kita (įrašykite).....

4. Skalėje pažymėkite kiek tvirtai buvote apsisprendęs tapti mokytoju stojant į aukštąją mokyklą?

Labai abejoju,

Tvirtai žinoju, kad

kad noriu būti mokytoju

noriu tapti mokytoju

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

5. Jūs esate:

- ☐ Vyras
- ☐ Moteris

6. Jūsų išsilavinimas yra:

- ☐ aukštasis (universitetinis)
- ☐ aukštasis (koleginis)
- ☐ dabar studijuojau
- ☐ kita.....

7. Jūsų pedagoginio darbo stažas yra:

- ☐ iki 1 metų
- ☐ 1-2 metai
- ☐ 2-4 metai
- ☐ 5 metai

8. Jūsų gyvenamoji vieta

- ☐ Vilniaus apskritis
- ☐ Kauno apskritis
- ☐ Klaipėdos apskritis
- ☐ Šiaulių apskritis
- ☐ Panevėžio apskritis
- ☐ Alytaus apskritis

- Telšių apskritis
- Tauragės apskritis
- Utenos apskritis
- Marijampolės apskritis